Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MIHALA BOBEKA [*MICHAL BOBEK*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2020. gada 23. septembrī[1]

Apvienotās lietas C-83/19, C-127/19 un C-195/19

Asociația "Forumul Judecătorilor din România"
pret
Inspecția Judiciară
(*Tribunalul Mehedinți* (Mehedinci apgabaltiesa, Rumānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)
un
Asociația "Forumul Judecătorilor din România",
Asociația "Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor"
pret
Consiliul Superior al Magistraturii
(*Curtea de Apel Alba Iulia* (Albas Jūlijas apelācijas tiesa, Rumānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu),
un
PJ
pret
QK
(*Curtea de Apel Bucureşti* (Bukarestes apelācijas tiesa, Rumānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)
Lieta C-291/19
SO
pret
TP u.c.
(*Curtea de Apel Braşov* (Brašovas apelācijas tiesa, Rumānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)
Lieta C-355/19
Asociația "Forumul Judecătorilor din România",
Asociația "Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor",
OL
pret
Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Procurorul General al României

(*Curtea de Apel Piteşti* (Pitešti apelācijas tiesa, Rumānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Līgums par Bulgārijas Republikas un Rumānijas pievienošanos Eiropas Savienībai – Komisijas Lēmums 2006/928/EK, ar ko izveido sadarbības un pārbaudes mehānismu (SPM) – SPM un uz tā pamata pieņemto Komisijas ziņojumu raksturs un tiesiskās sekas – Tiesu inspekcijas vadības pagaidu iecelšana – Valsts tiesību akti par tādas nodaļas izveidi un organizāciju valsts prokuratūrā, kuras kompetencē ir tiesu sistēmā izdarīto noziedzīgo nodarījumu izmeklēšana – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants – LES 19. panta 1. punkta otrā daļa – Tiesiskuma princips – Tiesu neatkarība

1 Oriģinālvaloda – angļu.

Satura rādītājs

I. Ievads 4

II. Atbilstošās tiesību normas 5

A. Savienības tiesības 5

1. Primārie tiesību akti 5

2. SPM lēmums 6

B. Rumānijas tiesības 7

1. Rumānijas Konstitūcija 7

2. Noteikumi attiecībā uz Tiesu inspekciju 7

a) Likums Nr. 317/2004 7

b) Ārkārtas rīkojums Nr. 77/2018 8

3. Noteikumi par Tiesu sistēmā izdarīto noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanas nodaļu 8

a) Likums Nr. 207/2018 8

b) Ārkārtas rīkojums Nr. 90/2018 10

c) Ārkārtas rīkojums Nr. 92/2018 11

d) Ārkārtas rīkojums Nr. 7/2019 11

e) Ārkārtas rīkojums Nr. 12/2019 11

III. Fakti, tiesvedība valsts tiesā un uzdotie prejudiciālie jautājumi 12

A. Lieta C-83/19 12

B. Lieta C-127/19 13

C. Lieta C-195/19 15

D. Lieta C-291/19 16

E. Lieta C-355/19 17

F. Tiesvedība Tiesā 18

IV. Analīze 19

A. Prejudiciālo jautājumu pieņemamība 19

1. C-83/19 20

2. C-127/19 un C-355/19 22
3. C-195/19 un C-291/19 23
4. Starpsecinājums par pieņemamību 24
B. Attiecīgās Savienības tiesības un kritēriji 25
1. SPM 25
a) Vai SPM lēmums un SPM ziņojumi ir Eiropas Savienības tiesību akti? 26
b) Vai Pievienošanās līgums ir atbilstošs juridiskais pamats? 27
1) Formālais juridiskais pamats 27
2) Saturs un mērķi 27
3) SPM darbība laikā 28
4) Starpsecinājums 29
c) SPM juridiskās sekas 29
1) SPM lēmuma tiesiskās sekas 29
2) SPM ziņojumu tiesiskās sekas 31
d) Vai konkrētie valsts pasākumi ietilpst SPM piemērošanas jomā? 33
2. Tiesu neatkarības princips: Hartas 47. pants un/vai LES 19. panta 1. punkts 34
a) Hartas 47. pants 35
b) LES 19. panta 1. punkts 38
c) LES 19. panta 1. punkts un kādi ir apdraudējumi, ja vārti ir atvērti pārāk plaši 39
3. Kritēriji un izvērtējuma būtība 42
a) Kritēriji: tiesu neatkarības ārējie aspekti un "acīmredzamo pilnvaru teorija" 42
b) Izvērtējuma būtība: kas tieši ir jākonstatē 43
C. Lietā izskatāmo valsts tiesību aktu izvērtējums 46
1. Vispārējais konteksts 46
2. Tiesu inspekcijas vadības pagaidu iecelšana 47
a) Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu un lietas dalībnieku nostāja 47
b) Analīze 48
c) Starpsecinājums 51
3. Tiesu sistēmā izdarīto noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanas nodaļa 51

a) Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu un lietas dalībnieku nostāja 51

b) Analīze 52

i) Pamatojums 53

– Skaidrs un visiem pieejams pamatojums? 53

– Patiess pamatojums? 54

ii) Garantijas 55

iii) Konteksts un praktiskā iedarbība 57

iv) Saprātīgs termiņš 58

c) Starpsecinājums 59

V. Secinājumi 60

I. Ievads

1. Pašlaik izskatāmās lietas skar divus Rumānijas tiesu sistēmas institucionālos aspektus, kas nesen grozīti šajā dalībvalstī veiktās tā sauktās "Tiesu likumu" [2] reformas laikā. Pēc būtības šajos secinājumos kopīgi aplūkotie pieci lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu, no vienas puses, skar *Inspecția Judiciară* (Tiesu inspekcija, Rumānija) vadītāja iecelšanu uz pagaidu termiņu, savukārt no otras puses, – nodaļas izveidi valsts prokuratūrā, kas ir atbildīga par tiesu sistēmā izdarīto noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanu [3].

2. Tomēr visām šīm lietām ir kopīgi divi prejudiciāli jautājumi, kuri ir jāaplūko vispirms. Pirmkārt, kāds ir "sadarbības un pārbaudes mehānisma" (turpmāk tekstā – SPM) [4], kas izveidots ar Komisijas Lēmumu 2006/928/EK [5], juridiskais raksturs un tiesiskās sekas?

2 *Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor* (Likums Nr. 303/2004 par tiesnešu un prokuroru statusu), publicēts *Monitorul Oficial* Nr. 826, 2005. gada 13. septembris (turpmāk tekstā – "Likums Nr. 303/2004"); *Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară* (Likums Nr. 304/2004 par tiesu sistēmas organizāciju), *Monitorul Oficial* Nr. 827, 2005. gada 13. septembris (turpmāk tekstā – "Likums Nr. 304/2004"), un *Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii* (Likums Nr. 317/2004 par Augstāko tieslietu padomi), *Monitorul Oficial* Nr. 628, 2012. gada 1. septembris (turpmāk tekstā – "Likums Nr. 317/2004").

3 Līdztekus tiek izskatīts vēl viens lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-397/19. Tas skar izmaiņas valsts tiesību sistēmā saistībā ar tiesnešu civiltiesisko atbildību. Šajā lietā esmu sniedzis atsevišķus secinājumus tajā pašā datumā, kurā esmu sniedzis secinājumus šajās lietās.

4 Ņemot vērā to, ka šajos secinājumos esmu izmantojis vairākus saīsinājumus, ērtības labad papildus SPM vēlos norādīt visbiežāk izmantotos saīsinājumus: *Direcția Națională Anticorupție* (Valsts korupcijas apkarošanas direkcija, Rumānija, VKAD); *Consiliul Superior al Magistraturii* (Augstākā tieslietu padome, Rumānija, ATP) un *Secția pentru investigarea infracțiunilor din justiție* (Tiesu sistēmā izdarītu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanas nodaļa, Rumānija, TNIN).

5 Komisijas Lēmums (2006. gada 13. decembris), ar ko izveido mehānismu, lai nodrošinātu sadarbību un pārliecinātos par Rumānijā sasniegto, novēršot noteiktus trūkumus tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju (OV 2006, L 354, 56. lpp.; turpmāk tekstā – "SPM lēmums").

3. SPM ietvaros Eiropas Komisija sniedz periodiskus ziņojumus. 2018. gadā publicētajā ziņojumā [6] Komisija identificēja vairākus problemātiskus aspektus saistībā ar Rumānijas tiesu sistēmā nesen veiktajām reformām, kas ir šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets. Šajos apstākļos iesniedzējtiesas ir lūgušas skaidrojumu par SPM un Komisijas ziņojumu juridisko statusu, jo sevišķi nolūkā izvērtēt, vai Komisijas ziņojumos norādītās rekomendācijas ir saistošas Rumānijas iestādēm.

4. Lūdzot sniegt skaidrojumu par valsts tiesību aktu grozījumu atbilstību tiesiskuma, efektīvas tiesību aizsardzības tiesā un tiesu neatkarības principiem, prejudiciālajos jautājumos ir norādītas atsauces uz vairākiem primāro tiesību aktu noteikumiem, proti, LES 2. pantu, LES 19. panta 1. punkta otro daļu, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. panta otro daļu. Otrais prejudiciālais jautājums tādējādi ir jautājums par to, kuri no minētajiem noteikumiem ir piemērojami šajās lietās, jo īpaši, ņemot vērā kontekstu – situāciju pēc Rumānijas pievienošanās un to, ka SPM ir joprojām piemērojams.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Primārie tiesību akti

5. Saskaņā ar Līguma par Bulgārijas Republikas un Rumānijas pievienošanos Eiropas Savienībai (turpmāk tekstā – "Pievienošanās līgums") [7] 4. panta 3. punktu Savienības iestādes pirms pievienošanās var veikt pasākumus, kas paredzēti tostarp Akta par Bulgārijas Republikas un Rumānijas pievienošanās nosacījumiem (turpmāk tekstā – "Pievienošanās akts") [8] 37. un 38. pantā.

6. Pievienošanās akta 2. pantā ir noteikts, ka Pamatlīgumi un akti, ko iestādes pieņēmušas pirms pievienošanās, no pievienošanās dienas ir saistoši Rumānijai un piemērojami Rumānijā atbilstīgi minētajos Līgumos un Pievienošanās aktā paredzētajiem nosacījumiem.

7. Pievienošanās akta 37. pantā ir noteikts: "Ja Bulgārija vai Rumānija neizpilda saistības, ko tā uzņēmusies pievienošanās sarunās, tostarp jebkādas saistības attiecībā uz sektorpolitikām, kuras skar ekonomiskās darbības ar pārrobežu ietekmi, un tādējādi rada nopietnus traucējumus iekšējā tirgus darbībā vai to nopietnu iespējamību, Komisija var – pēc dalībvalsts pamatota lūguma vai pēc savas ierosmes – laikposmā, kas nepārsniedz trīs gadus pēc pievienošanās, veikt atbilstīgus pasākumus.

Pasākumi ir proporcionāli, un priekšroka ir pasākumiem, kas vismazāk traucē iekšējā tirgus darbību, un, attiecīgos gadījumos, tādu aizsardzības pasākumu īstenošanai, kas jau pastāv attiecīgajās nozarēs. Šādus aizsardzības pasākumus nedrīkst piemērot kā patvaļīgas diskriminācijas vai slēptas ierobežošanas līdzekļus attiecībā uz tirdzniecību starp dalībvalstīm. Uz drošības klauzulu var atsaukties arī pirms pievienošanās, pamatojoties uz pārraudzības secinājumiem, un pieņemtie pasākumi stājas spēkā pievienošanās pirmajā dienā, ja vien tie neparedz kādu vēlāku datumu. Pasākumus īsteno tikai tik ilgi, cik noteikti nepieciešams, un tos noteikti atceļ, tiklīdz ir izpildītas attiecīgās saistības. Tomēr tos var piemērot ilgāk par pirmajā daļā paredzēto laikposmu, kamēr nav izpildītas attiecīgās saistības. Atkarībā no jaunās dalībvalsts panākumiem saistību izpildē Komisija var pasākumus atbilstīgi pielāgot. Komisija iepriekš laikus informē Padomi par aizsardzības pasākumu atcelšanu un attiecīgi ņem vērā Padomes apsvērumus šajā sakarā."

6 Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "Par Rumānijas panākumiem saskaņā ar sadarbības un pārbaudes mehānismu", COM(2018) 851 *final*, 2018. gada 13. novembris (turpmāk tekstā – "2018. gada SPM ziņojums"), kas iesniegts kopā ar Komisijas dienestu darba dokumentu – Rumānija: tehniskais ziņojums, SWD(2018) 551 *final* (turpmāk tekstā – "2018. gada SPM tehniskais ziņojums").

7 OV 2005, L 157, 11. lpp.

8 OV 2005, L 157, 203. lpp.

8. Pievienošanās akta 38. pantā ir noteikts: "Ja pastāv būtiskas nepilnības vai šādu nepilnību nopietna iespējamība attiecībā uz to, kā Bulgārijā vai Rumānijā tiek pārņemti, īstenoti vai piemēroti pamatlēmumi vai citas atbilstīgās saistības, sadarbības dokumenti vai lēmumi, kas attiecas uz savstarpēju atzīšanu krimināltiesību jomā un kas pieņemti atbilstīgi ES līguma VI sadaļai, vai arī direktīvas un regulas, kas attiecas uz savstarpēju atzīšanu civiltiesību jomā un kas pieņemtas atbilstīgi ES līguma IV sadaļai, Komisija var – pēc dalībvalsts pamatota lūguma vai pēc savas ierosmes, un iepriekš apspriežoties ar dalībvalstīm – laikposmā, kas nepārsniedz trīs gadus no pievienošanās dienas, noteikt atbilstīgus pasākumus, precizējot nosacījumus un pasākumu īstenošanas metodes.

Pasākumi var būt attiecīgo noteikumu un lēmumu piemērošanas pagaidu apturēšana attiecībās starp Bulgāriju vai Rumāniju un kādu citu dalībvalsti vai citām dalībvalstīm, neskarot turpmāku ciešu tiesisko sadarbību. Uz drošības klauzulu var atsaukties arī pirms pievienošanās, pamatojoties uz pārraudzības secinājumiem, un pieņemtie pasākumi stājas spēkā pievienošanās pirmajā dienā, ja vien tie neparedz kādu vēlāku datumu. Pasākumus īsteno tikai tik ilgi, cik noteikti nepieciešams, un tos noteikti atceļ, tiklīdz ir novērstas attiecīgās nepilnības. Tomēr tos var piemērot ilgāk par pirmajā daļā paredzēto laikposmu, kamēr nav novērstas attiecīgās nepilnības. Atkarībā no jaunās dalībvalsts panākumiem konstatēto nepilnību novēršanā Komisija, iepriekš apspriedusies ar dalībvalstīm, var pasākumus atbilstīgi pielāgot. Komisija iepriekš laikus informē Padomi par aizsardzības pasākumu atcelšanu un attiecīgi ņem vērā Padomes apsvērumus šajā sakarā."

2. SPM lēmums

9. SPM lēmums, atsaucoties uz šī lēmuma 5. apsvērumu, ir pieņemts uz Pievienošanās akta 37. un 38. panta pamata.

10. Atbilstoši SPM 6. apsvērumam "neatrisinātie jautājumi saistībā ar tiesu sistēmas un tiesībaizsardzības iestāžu atbildību un efektivitāti attaisno mehānisma izveidi, lai nodrošinātu sadarbību un pārliecinātos par Rumānijā sasniegto, novēršot noteiktus trūkumus tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju".

11. SPM lēmuma 1. pantā ir noteikts, ka Rumānijai katru gadu ir jāziņo Komisijai par gūtajiem panākumiem katra no lēmuma pielikumā minētajiem trūkumiem novēršanā. Saskaņā ar 2. pantu Komisija savas piezīmes un konstatējumus par Rumānijas ziņojumu pirmo reizi dara zināmus Eiropas Parlamentam un Padomei 2007. gada jūnijā, bet vēlāk – pēc vajadzības, tomēr ne retāk kā reizi sešos mēnešos. 3. pantā ir norādīts, ka SPM lēmums "stājas spēkā, vienīgi stājoties spēkā Pievienošanās līgumam, un tas ir spēkā no Pievienošanās līguma spēkā stāšanās dienas". Saskaņā ar 4. pantu SPM lēmums ir adresēts visām dalībvalstīm.

12. SPM lēmuma pielikumā ir noteikti "trūkumi, kas jānovērš Rumānijai un kuri minēti 1. pantā". Pielikumā norādītais pirmais, trešais un ceturtais rādītājs attiecīgi ir šādi: "jānodrošina pārredzamāks un efektīvāks tiesas process, īpaši, palielinot Augstākās tieslietu padomes resursus un paaugstinot tās atbildību. [..]"; "pamatojoties uz gūtajiem panākumiem, jāturpina profesionālas, objektīvas izmeklēšanas apsūdzībās par augsta līmeņa korupciju"; "jāveic turpmāki pasākumi, lai novērstu un apkarotu korupciju, īpaši vietējās pašvaldībās".

B. Rumānijas tiesības

1. Rumānijas Konstitūcija

13. *Constituția României* (Rumānijas Konstitūcija) 115. panta 4. punktā ir paredzēts, ka "valdība var pieņemt rīkojumus steidzamības kārtībā tikai izņēmuma gadījumos, ja attiecīgā jautājuma noregulēšanu nevar atlikt, un tai ir pienākums norādīt steidzamības pamatojumu rīkojuma dokumentos".

14. Saskaņā ar Rumānijas Konstitūcijas 133. panta 1. punktu "Augstākā tieslietu padome ir tiesu iestāžu neatkarības garants".

15. Rumānijas Konstitūcijas 132. panta 1. punktā ir noteikts, ka "valsts prokurori darbojas Tieslietu ministrijas uzraudzībā un savā darbībā ievēro tiesiskuma, objektivitātes un hierarhijas kontroles principu".

2. Noteikumi attiecībā uz Tiesu inspekciju

a) Likums Nr. 317/2004

16. Saskaņā ar Likuma Nr. 317/2004 par Augstāko tieslietu padomi (turpmāk tekstā – "ATP") 65. pantu:

"1. Tiesu inspekcija ir institūcija ar juridiskās personas statusu, kuras galvenā atrašanās vieta ir Bukarestē un kura izveidota Tiesu inspektorāta reorganizācijas rezultātā un darbojas [ATP] iekšienē.

2. Tiesu inspekciju vada galvenais inspektors, kam palīdz galvenā inspektora vietnieks, kurus abus ieceļ [ATP] rīkotā konkursā.

3. Tiesu inspekcija darbojas saskaņā ar tās darbības neatkarības principu, ar normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā iecelto tiesu inspektoru starpniecību īstenojot analīzes, pārbaudes un kontroles uzdevumus konkrētās darbības jomās."

17. Saskaņā ar Likuma Nr. 317/2004 67. pantu:

"1. Galveno inspektoru un galvenā inspektora vietnieku ieceļ [ATP] plēnums no tiesu inspektoru vidus, rīkojot konkursu, kurā ir jāiesniedz projekts par īpašo pilnvaru pildīšanu attiecīgajā vadošajā amatā, un jānokārto rakstveida pārbaudījums, kurā tiek pārbaudītas zināšanas pārvaldības, saskarsmes, cilvēkresursu jomā, kandidāta spēja pieņemt lēmumus un uzņemties atbildību, viņa stresa noturība, kā arī jāizpilda psiholoģisks tests.

2. Konkursu rīko [ATP] saskaņā ar kārtību, kas apstiprināta ar [ATP] plēnuma lēmumu, ko publicē *Monitorul Oficial al României*, I daļa.

3. Par konkursu rīkošanu uz galvenā inspektora un galvenā inspektora vietnieka amata vietām paziņo vismaz trīs mēnešus pirms to norises dienas.

4. Galvenā inspektora un galvenā inspektora vietnieka pilnvaru termiņš ir trīs gadi, un to var vienreiz pagarināt atbilstoši 67. panta 1. punktā paredzētajiem noteikumiem.

5. [ATP] plēnums var atsaukt galveno inspektoru un galvenā inspektora vietnieku no amata pienākumu pildīšanas, ja viņi nepilda vai neatbilstīgi pilda viņiem uzticētās pārvaldības pilnvaras. Par atsaukšanu lemj, pamatojoties uz ikgadējo audita ziņojumu, kas minēts 68. pantā.

6. [ATP] plēnuma lēmumu par atsaukšanu var pārsūdzēt piecpadsmit dienu laikā no tā paziņošanas dienas *Înalta Curte de Casație și Justiție* [(Augstā kasācijas tiesa, Rumānija)] Administratīvo un nodokļu lietu palātā. Pārsūdzības gadījumā [ATP] lēmuma izpilde tiek apturēta. Saistībā ar pārsūdzību pieņemtais lēmums ir neatsaucams."

b) Ārkārtas rīkojums Nr. 77/2018

18. Saskaņā ar Valdības Ārkārtas rīkojuma Nr. 77/2018, ar ko papildina Likuma Nr. 317/2004 par ATP 67. pantu (turpmāk tekstā – "Ārkārtas rīkojums Nr. 77/2018") [9], I pantu Likuma Nr. 317/2004 67. pants ir ticis papildināts, pēc 6. punkta norādot vēl divus papildu punktus:

"7. Ja galvenā inspektora vai attiecīgā gadījumā galvenā inspektora vietnieka amata vieta kļūst vakanta, beidzoties pilnvaru termiņam, šajā amatā *ad interim* ieceļ galveno inspektoru vai attiecīgā gadījumā galvenā inspektora vietnieku, kuru pilnvaru termiņš ir beidzies, līdz brīdim, kad šī amata vieta tiks aizpildīta saskaņā ar tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem.

8. Ja galvenā inspektora pilnvaras beidzas citu iemeslu dēļ, kas nav pilnvaru termiņa beigas, šajā amatā ieceļ galvenā inspektora vietnieku līdz brīdim, kad šī amata vieta tiks aizpildīta saskaņā ar tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem. Ja galvenā inspektora vietnieka pilnvaras beidzas citu iemeslu dēļ, kas nav pilnvaru termiņa beigas, galvenais inspektors šajā amatā ieceļ tiesu inspektoru līdz brīdim, kad šī amata vieta tiks aizpildīta saskaņā ar tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem."

19. Saskaņā ar Ārkārtas rīkojuma Nr. 77/2018 II pantu Likuma Nr. 317/2004 67. panta 7. punktu "piemēro arī situācijās, kurās galvenā inspektora vai attiecīgā gadījumā galvenā inspektora vietnieka amata vieta ir vakanta dienā, kad stājas spēkā šis ārkārtas rīkojums".

3. Noteikumi par Tiesu sistēmā izdarīto noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanas nodaļu

a) Likums Nr. 207/2018

20. Saskaņā ar Likuma Nr. 207/2018, ar kuru groza un papildina Likumu Nr. 304/2004 par tiesu sistēmas organizāciju (turpmāk tekstā – "Likums Nr. 207/2018") [10], I panta 45. punktu Likums Nr. 304/2004 ir papildināts ar jaunu iedaļu par Tiesu sistēmā izdarīto noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanas nodaļu (turpmāk tekstā – "TNIN"), kurā iekļauts 88.[1]–88.[9] pants, kuri seko attiecīgi pēc Likuma Nr. 304/2004 88. panta.

21. Grozītā Likuma Nr. 304/2004 88.[1] pants ir formulēts šādi:

"1. [TNIN] izveido *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* [(Augstajai kasācijas tiesai piesaistītā prokuratūra)] iekšienē. Nodaļai ir ekskluzīva piekritība kriminālprocesos, kas saistīti ar tiesnešu un prokuroru, tostarp militāro tiesu tiesnešu un prokuroru, kā arī [ATP] locekļu izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem.

9 *Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 77/2018, din 5 septembrie 2018, pentru completarea art. 67 din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii* (*Monitorul Oficial* Nr. 767, 2018. gada 5. septembris). Vairākas likuma Nr. 317/2004 tiesību normas, tostarp 65. un 67. pants, tika vēlāk grozītas ar *Legea nr. 234/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 317/2004 privind CSM* (Likums Nr. 234/2018 par grozījumiem un papildinājumiem Likumā Nr. 317/2004 par ATP, *Monitorul Oficial* Nr. 850, 2018. gada 8. oktobris).

10 *Legea nr. 207/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară* (*Monitorul Oficial*, I daļa, Nr. 636, 2018. gada 20. jūlijs).

2. [TNIN] saglabā piekritību arī tādos kriminālprocesos, kuros papildus 1. punktā minētajām personām ir apsūdzētas arī citas personas.

[..]

4. [TNIN] vada virsprokurors, kuram palīdz virsprokurora vietnieks, kurus, ievērojot šajā likumā noteiktās prasības, šajos amatos ieceļ [ATP] plēnums.

5. *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* [(Augstajai kasācijas tiesai piesaistītā prokuratūra)] ģenerālprokurors izskata strīdus par piekritību starp [TNIN] un citām valsts prokuratūras struktūrām vai vienībām.

[..]"

22. Saskaņā ar grozītā Likuma Nr. 304/2004 88.[2] pantu:

"1. [TNIN] savā darbībā ievēro tiesiskuma, objektivitātes un hierarhijas kontroles principu.

2. Prokuroru deleģēšana vai norīkošana [TNIN] ir aizliegta.

3. [TNIN] maksimālais prokuroru skaits ir piecpadsmit prokurori.

4. [TNIN] amata vietu skaitu var grozīt atkarībā no darba apjoma ar *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* [(Augstajai kasācijas tiesai piesaistītā prokuratūra)] ģenerālprokurora rīkojumu, kas izdots pēc nodaļas virsprokurora pieprasījuma un saskaņā ar [ATP] plēnuma atzinumu."

23. Grozītā Likuma Nr. 304/2004 88.[3] un 88.[4] pants regulē attiecīgi TNIN virsprokurora un virsprokurora vietnieka iecelšanas kārtību, tostarp virsprokurora atlases komisijas sastāvu un prasības dalībai konkursā. 88.[3] panta 1. punktā ir noteikts, ka "[TNIN] virsprokuroru ieceļ amatā [ATP] plēnums, rīkojot konkursu, kurā ir jāiesniedz projekts par īpašo pilnvaru pildīšanu attiecīgajā vadošajā amatā ar mērķi pārbaudīt kandidāta zināšanas par pārvaldību, resursu efektīvu pārvaldību, spēju pieņemt lēmumus un uzņemties atbildību, zināšanas saskarsmes jomā un stresa noturību, kā arī integritāti, viņa darbību prokurora amatā un attieksmi pret tādām šīs profesijas īpašajām vērtībām kā tiesu neatkarība vai pamattiesību un pamatbrīvību ievērošana". Saskaņā ar 88.[3] panta 7. punktu "[TNIN] virsprokuroru var atsaukt [ATP] plēnums pēc 2. punktā norādītās komisijas ierosinājuma, ja virsprokurors nepilda savus amata pienākumus vai ja pret viņu pēdējo trīs gadu laikā ierosināta disciplinārlieta". Atbilstoši 88.[3] panta 8. punktam "[TNIN] virsprokuroru amatā ieceļ uz trīs gadus ilgu termiņu, un šo pilnvaru termiņu vienreiz var atjaunot".

24. Grozītā Likuma Nr. 304/2004 88.[5] pants regulē TNIN prokuroru atlases kārtību un konkursa noteikumus, kas tostarp paredz interviju ATP plēnumā un kandidātu darbības izvērtēšanu. Saskaņā ar minētā panta 1. punktu prokurorus konkursa kārtībā amatā ieceļ ATP uz trīs gadus ilgu termiņu, kuru var atjaunot, tomēr maksimālais pilnvaru termiņš nedrīkst pārsniegt deviņus gadus. Saskaņā ar minētā panta 3. punktu konkursā var piedalīties prokurori, kas vienlaikus atbilst visiem minētajiem nosacījumiem: "a) pret viņu pēdējo trīs gadu laikā nav tikusi ierosināta disciplinārlieta; b) viņa kvalifikācijas līmenis atbilst vismaz tādam kvalifikācijas līmenim, kas nepieciešams darbam apelācijas tiesai piesaistītā prokuratūrā; c) viņa faktiskais darba stāžs prokurora amatā ir vismaz astoņpadsmit gadi; d) viņš ir saņēmis atbilstošu profesionālo apmācību; e) viņam ir nevainojama reputācija."

25. 88.[8] panta 1. punktā noteikts, ka TNIN ir šādas pilnvaras: a) uzsākt kriminālprocesus par tās piekritībā esošiem noziedzīgiem nodarījumiem; b) nodot izskatīšanai tiesās lietas par a) apakšpunktā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem; c) izveidot uz uzturēt datubāzes saistībā ar tās piekritībā esošiem noziedzīgajiem nodarījumiem; d) īstenot citas normatīvajos aktos noteiktas pilnvaras. Saskaņā ar 88.[8] panta 2. punktu "piedalīšanos tiesas sēdēs, kas ir nodaļas kompetencē, nodrošina *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* [(Augstajai kasācijas tiesai piesaistītā prokuratūra)] tiesas nodaļas prokurori vai tiesai, kurā celta prasība, piesaistītās prokuratūras prokurori".

26. Likuma Nr. 207/2018 III pantā ir noteikts, ka:

"1. TNIN darbību uzsāk trīs mēnešu laikā pēc šā likuma stāšanās spēkā.

2. Lietas, kas ir TNIN piekritībā un kas tobrīd ir izskatīšanā kādā citā prokuratūras struktūrvienībā, un kas līdz nodaļas darbības uzsākšanas dienai nav izskatītas, tiek nodotas izskatīšanai TNIN pēc tās darbības uzsākšanas."

b) Ārkārtas rīkojums Nr. 90/2018

27. Valdības Ārkārtas rīkojums Nr. 90/2018 par pasākumiem saistībā ar [TNIN] darbības tiesisko regulējumu (turpmāk tekstā – "Ārkārtas rīkojums Nr. 90/2018")[11] tika pieņemts nolūkā nodrošināt, ka TNIN uzsāk darbību līdz Likuma Nr. 207/2018 III panta 1. punktā norādītajam termiņam. Saskaņā ar rīkojuma preambulu, ņemot vērā to, ka rīkojuma pieņemšanas dienā ATP nav īstenojusi procedūru, kas nepieciešama TNIN darbības uzsākšanai, valdība uzskata par nepieciešamu pieņemt ārkārtējus likumdošanas pasākumus, nosakot vienkāršotu kārtību un atkāpjoties no Likuma Nr. 304/2004 88.[3]–88.[5] pantā noteiktā, lai uz pagaidu laiku ieceltu virsprokuroru, virsprokurora vietnieku un vismaz vienu trešdaļu no nodaļas prokuroru skaita.

28. Ar Ārkārtas rīkojuma Nr. 90/2018 I pantu Likuma Nr. 304/2004 88.[2] panta 3. punkts ir grozīts šādi: "[TNIN] prokuroru amata vietu skaits ir piecpadsmit amata vietas."

29. Ārkārtas rīkojuma Nr. 90/2018 II pants nosaka procedūru, ar kuru pieļautas atkāpes no Likuma Nr. 304/2004 88.[3]–88.[5] panta, nosakot pagaidu iecelšanu virsprokurora amatā un prokuroru pagaidu iecelšanu, aizpildot vismaz vienu trešdaļu no prokuroru amata vietu skaita. Saskaņā ar minētā panta 1. punktu pirms konkursu TNIN virsprokurora iecelšanai un nodaļas prokuroru iecelšanai amatos pabeigšanas virsprokurora funkcijas un vismaz vienas trešdaļas no prokuroru skaita amata funkcijas uz pagaidu termiņu pilda prokurori, kuri atbilst normatīvajos aktos noteiktajām prasībām minēto amatu ieņemšanai, kurus atlasa komisija, kura ir atbildīga par konkursa rīkošanu un kuras sastāvs noteikts atbilstoši Likuma Nr. 304/2004 88.[3] panta 2. punktam. Saskaņā ar 2. punktu kandidātus atlasa par konkursa rīkošanu atbildīgā komisija, kura ir lemtspējīga, ja piedalās vismaz trīs komisijas locekļi, un kura ievēro procedūru, kas ir jāīsteno piecu kalendāro dienu laikā no dienas, kad to sasaucis ATP priekšsēdētājs. Saskaņā ar rīkojuma 11. punktu "no TNIN darbības uzsākšanas dienas minētā nodaļa pārņem *Direcția Națională Anticorupție* [(Valsts korupcijas apkarošanas direkcija, Rumānija, turpmāk tekstā – "VKAD")] un citās prokuratūras struktūrvienībās izskatīšanā esošas lietas, kas ir nodaļas piekritībā, kā arī materiālus par pārpublicētā un vēlāk grozītā un papildinātā Likuma Nr. 304/2004 88.[1] panta 1. punktā norādītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem lietās, kas izbeigtas pirms nodaļas darbības uzsākšanas dienas".

11 *Ordonanța de urgență a guvernului nr. 90/2018 privind unele măsuri pentru operaționalizarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție* (*Monitorul Oficial* Nr. 862, 2018. gada 10. oktobris).

c) Ārkārtas rīkojums Nr. 92/2018

30. Ar Valdības 2018. gada 15. oktobra Ārkārtas rīkojumu Nr. 92 par atsevišķu tieslietu nozares normatīvo aktu grozīšanu un galīgās versijas izstrādi (turpmāk tekstā – "Ārkārtas rīkojums Nr. 92/2018")[12] tostarp ticis grozīts Likums Nr. 304/2004, papildinot 88.[2] pantu ar 5. punktu, kurā norādīts, ka TNIN prokuroriem laikā, kad viņi pilda savus dienesta pienākumus šajā nodaļā, ir norīkotā prokurora statuss. Savukārt 88.[5] panta 5. punkts ir grozīts, paredzot, ka TNIN prokuroru atlases procedūras laikā paredzētā intervija notiek ar atlases komisiju, nevis ar ATP plēnumu.

d) Ārkārtas rīkojums Nr. 7/2019

31. Valdības 2019. gada 20. februāra Ārkārtas rīkojums Nr. 7 par pagaidu pasākumiem saistībā ar uzņemšanas konkursu *Institutul Național al Magistraturii* (Nacionālais tiesu darbinieku institūts, Rumānija), tiesnešu un prokuroru sākotnējo apmācību, Nacionālā tiesu darbinieku institūta kvalifikācijas eksāmenu, tiesnešu–praktikantu un prokuroru–praktikantu praksi un eksāmenu spēju pārbaudei un par Likuma Nr. 303/2004, Likuma Nr. 304/2004 un Likuma Nr. 317/2004 grozīšanu un galīgās versijas izstrādi[13] citastarp groza arī Likumu Nr. 304/2004. Ar minēto rīkojumu 88.[1] pants ir papildināts ar 6. punktu, saskaņā ar kuru gadījumos, ja *Codul de procedură penală* (Kriminālprocesa kodekss)vai jebkurā citā speciālajā tiesību aktā ir norādīta atsauce uz "hierarhijas ziņā augstāku prokuroru" lietās, kuras saistītas ar noziedzīgiem nodarījumiem, kas ir TNIN piekritībā, šī atsauce ir jāsaprot kā atsauce uz TNIN virsprokuroru, tostarp arī saistībā ar lēmumiem, kas pieņemti pirms šīs nodaļas darbības uzsākšanas.

32. Ar minēto rīkojumu 88.[5] pants pēc 11. punkta turklāt ir papildināts ar diviem jauniem punktiem (11.[1] un 11.[2]), ar kuriem grozīta šajā pantā noteiktā iecelšanas procedūra. Saskaņā ar 11.[1] punktu 88.[5] pantā minētie atlases komisijas locekļi saglabā balsstiesības ATP plēnumā. 11.[2] punktā paredzēts, ka attiecīgi 88.[3] un 88.[5] pantā noteiktās atlases komisijas ir lemtspējīgas, ja komisijas sēdē piedalās vismaz trīs komisijas locekļi.

33. Ar minēto rīkojumu grozīts arī 88.[8] pants, tā 1. punkta d) apakšpunktā paredzot TNIN jaunas pilnvaras, proti, tiesības vērsties tiesā vai atsaukt prasības lietās, kas ir nodaļas piekritībā, tostarp lietās, kuras ir izskatīšanā tiesā vai par kurām tiesas lēmums pieņemts pirms nodaļas darbības uzsākšanas.

e) Ārkārtas rīkojums Nr. 12/2019

34. Ar Valdības 2019. gada 5. marta rīkojumu Nr. 12 par atsevišķu tieslietu nozares normatīvo aktu grozīšanu un papildināšanu (turpmāk tekstā – "Ārkārtas rīkojums Nr. 12/2019")[14] ir grozīts Likums Nr. 303/2004 par tiesnešu un prokuroru statusu, kā arī Likums Nr. 304/2004 papildināts ar 88.[10] un 88.[11] pantu. 88.[10] pants regulē tiesu policijas darbinieku norīkošanu TNIN pēc nodaļas virsprokurora pieprasījuma un iekšlietu ministra lēmuma. Norīkojuma termiņš ir līdz trīs gadiem, un šo termiņu var vēlreiz atjaunot uz to pašu laika periodu.

12 *Ordonanța de urgență nr. 92 din 15 octombrie 2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției* (*Monitorul Oficial* Nr. 874, 2018. gada 16. oktobris).

13 *Ordonanța de urgență nr. 7/2019 din 20 februarie 2019 privind unele măsuri temporare referitoare la concursul de admitere la Institutul Național al Magistraturii, formarea profesională inițială a judecătorilor și procurorilor, examenul de absolvire a Institutului Național al Magistraturii, stagiul și examenul de capacitate al judecătorilor și procurorilor stagiari, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii* (*Monitorul Oficial* Nr. 137, 2019. gada 20. februāris).

14 *Ordonanța de urgență nr. 12 din 5 martie 2019 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției* (*Monitorul Oficial* Nr. 185, 2019. gada 7. marts).

III. Fakti, tiesvedība valsts tiesā un uzdotie prejudiciālie jautājumi

A. Lieta C-83/19

35. 2018. gada 27. augustā *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"* (apvienība "Rumānijas tiesnešu forums", turpmāk tekstā – "Rumānijas tiesnešu forums" vai "prasītājs") iesniedza pieprasījumu Tiesu inspekcijai (turpmāk tekstā – "atbildētāja") par tādas informācijas izpaušanu, kas skar sabiedrības intereses. Pieprasītā informācija bija saistīta ar Tiesu inspekcijas darbību laikā no 2014. līdz 2018. gadam. Konkrēti, tika pieprasīta statistika par šīs iestādes izskatītajām lietām, disciplinārlietu ierosināšanu un izskatīšanas rezultātiem, kā arī informācija saistībā ar protokola parakstīšanu starp *Serviciul Român de Informații* (Rumānijas Informācijas dienests) un Tiesu inspekciju, kā arī minēto dienestu dalību izmeklēšanas darbībās.

36. Ņemot vērā to, ka atbildētājas atbilde tikai daļēji atbilda nosūtītajam pieprasījumam, prasītājs 2018. gada 24. septembrī cēla prasību pret atbildētāju *Tribunalul Olt* (Oltes apgabaltiesa, Rumānija). Prasītājs lūdza izdot rīkojumu, ar kuru atbildētājai tiktu uzdots izpaust konkrētu informāciju, kas pieprasīta 2018. gada 27. augusta pieprasījumā.

37. Iebildumu rakstā, kas iesniegts 2018. gada 26. oktobrī, atbildētāja norādīja, ka prasītāja subjektīvās tiesības nav pārkāptas un ka prasība ir noraidāma kā nepamatota. Iebildumu rakstu parakstīja tiesnesis *Lucian Netejoru*.

38. *L. Netejoru* ar ATP plēnuma 2015. gada 30. jūnija Lēmumu Nr. 702/2015 tika iecelts par Tiesu inspekcijas galveno inspektoru uz trīs gadus ilgu pilnvaru termiņu (no 2015. gada 1. septembra līdz 2018. gada 1. septembrim). Laikā, kad pamatlietā iesniegts iebildumu raksts, *L. Netejoru* pildīja galvenā inspektora pienākumus uz pagaidu termiņu uz 2018. gada 5. septembra Ārkārtas rīkojuma Nr. 77/2018 pamata.

39. Replikas rakstā prasītājs izvirzīja iebildumu, ka divu aspektu dēļ var pieņemt, ka nav pierādītas iebildumu raksta parakstītāja *L. Netejoru* tiesības pārstāvēt atbildētāju. Pirmkārt, iestāde, kas ir kompetenta iecelt Tiesu inspekcijas galveno inspektoru (ATP plēnums), nav izdevusi attiecīgu administratīvu aktu, kas apliecinātu, ka ir ievēroti tiesību aktos paredzētie nosacījumi par iecelšanu amatā *ad interim*.

40. Otrkārt, Ārkārtas rīkojums Nr. 77/2018 ir pretrunā Konstitūcijai. Prasītājs norādījis, ka, ar Ārkārtas rīkojuma Nr. 77/2018 palīdzību pagarinot Tiesu inspekcijas vadības pilnvaru termiņus, valdība ir iejaukusies Konstitūcijā noteiktajā ATP kompetencē. Prasītājs iebildumus ir pamatojis ar SPM komisijas 2018. gada ziņojumā norādītajiem secinājumiem, ka "tieslietu ministra lēmumu iejaukties, lai pagarinātu pašreizējās vadības pilnvaru termiņu, varētu uzskatīt par ATP pilnvaru pārkāpumu" un ka ar Ārkārtas rīkojumu Nr. 77/2018 ir pārkāpta LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā nostiprinātā neatkarības garantija. Prasītājs norādījis – gadījumā, ja tiek konstatēts, ka SPM un LES 19. panta 1. punkta otrā daļa Rumānijai uzliek saistošus pienākumus un ka Rumānija šīs saistības nav izpildījusi, tad *L. Netejoru* nav nekādu tiesību darboties kā pilnvarotam pārstāvim un attiecīgi lietā iesniegtais iebildumu raksts (tostarp iebildumu rakstā norādītie lūgumi, iesniegtie pierādījumi un iebildes) ir noraidāms.

41. Atbildētāja norādīja, ka ATP Lēmums Nr. 702/2015, ar kuru *L. Netejoru* ir iecelts par galveno inspektoru, ir pieejams Tiesu inspekcijas tīmekļvietnē. Atbildētāja papildus atsaucās uz Ārkārtas rīkojumu Nr. 77/2018. Ņemot vērā minēto, atbildētāja norādīja, ka prasītāja iebildumi ir noraidāmi kā nepamatoti.

42. Ņemot vērā minēto, *Tribunalul Olt* (Oltes apgabaltiesa, Rumānija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [SPM], kas izveidots ar [SPM lēmumu], ir uzskatāms par Eiropas Savienības iestādes pieņemtu tiesību aktu LESD 267. panta izpratnē, kura interpretāciju var lūgt [Tiesai]?

2) Vai ar [SPM lēmumu] izveidotā [SPM] saturs, būtība un darbība laikā ietilpst [Pievienošanās līguma] piemērošanas jomā? Vai saistībā ar minēto mehānismu sagatavotajos ziņojumos formulētās prasības Rumānijai ir saistošas?

3) Vai [LES] 19. panta 1. punkta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to dalībvalstīm ir noteikts pienākums veikt pasākumus, lai nodrošinātu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā jomās, kurās piemērojamas Savienības tiesības, proti, nodrošināt neatkarīgas disciplinārlietas garantijas Rumānijas tiesnešiem, novēršot jebkādus riskus, kas saistīti ar politisko ietekmi uz šādu procedūru norisi, kā *Inspecția Judiciară* (Tiesu inspekcija, Rumānija) vadības iecelšana, ko tieši veic valdība, pat uz pagaidu termiņu?

4) Vai [LES] 2. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka procedūrās, kurās valdība tieši ieceļ *Inspecția Judiciară* (Tiesu inspekcija, Rumānija) vadību, pat uz pagaidu termiņu, dalībvalstīm ir jāievēro tiesiskuma kritēriji, kas noteikti arī ziņojumos, kuri sagatavoti saistībā ar [SPM], kurš izveidots ar [SPM lēmumu]?"

B. Lieta C-127/19

43. Prasītāji šajā lietā ir Rumānijas tiesnešu forums un *Asociația "Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor"* (apvienība "Kustība prokurora statusa aizstāvībai", turpmāk tekstā – "Prokuroru apvienība"). 2018. gada 13. decembrī prasītāji cēla prasību *Curtea de Apel Pitești* (Pitešti apelācijas tiesa, Rumānija), lūdzot atcelt divus ATP plēnuma lēmumus – Lēmumu Nr. 910/19.09.2018, ar kuru apstiprināta prokuroru iecelšanas kārtība TNIN vadības amatos un viņu atsaukšanas kārtība[15], un Lēmumu Nr. 911/19.09.2018, ar kuru apstiprināta prokuroru iecelšanas kārtība TNIN prokurora amatā, kā arī amata funkciju turpināšanas un prokuroru atsaukšanas kārtība[16].

44. Šie lēmumi tika pieņemti, pamatojoties uz Likumu Nr. 207/2018. Ar Likuma I panta 45. punktu Likums Nr. 304/2004 ir papildināts ar $88.^{1}$–$88.^{9}$ pantu, kas seko attiecīgi pēc 88. panta, ar minētajām tiesību normām izveidojot TNIN un nosakot tā darbības kārtību. Saskaņā ar $88.^{5}$ panta 12. punktu "kārtība, kādā personas tiek ieceltas nodaļas vadības un nodaļas prokuroru amatos, viņu amata funkciju turpināšanas kārtība un šo personu atsaukšanas kārtība detalizēti jānorāda noteikumos, kurus apstiprinājis ATP plēnums". Abi lēmumi, kuru atcelšana ir pieprasīta šajā lietā, ir apstiprināti uz šīs tiesību normas pamata.

45. Prasītāji norādīja, ka abi administratīvie lēmumi ir pretrunā Rumānijas Konstitūcijas tiesību normai, saskaņā ar kuru šī dalībvalsts ir apņēmusies pildīt saistības, kuras tai ir obligātas saskaņā ar tās parakstītajiem Līgumiem (Rumānijas Konstitūcijas 11. pants un 148. panta 2. punkts). Prasītāji tāpat apgalvoja, ka atsevišķi apstrīdēto tiesību aktu noteikumi ir pretrunā augstāka spēka tiesību aktiem, tostarp likumiem, Konstitūcijai un LESD. Prasītāji ir atsaukušies arī uz SPM. Viņu ieskatā, TNIN izveide tieši ietekmē VKAD – iestādes, kas saskaņā ar Komisijas ziņojumiem ir uzrādījusi labus

15 *Consiliului Superior al Magistraturii, CSM nr. 910/2018 din 19 septembrie 2018 pentru aprobarea Regulamentului privind numirea și revocarea procurorilor cu funcții de conducere din cadrul Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție* (*Monitorul Oficial* Nr. 812, 2018. gada 21. septembris).

16 *Consiliului Superior al Magistraturii, CSM nr. 911/2018 din 19 septembrie 2018 pentru aprobarea Regulamentului privind numirea, continuarea activității și revocarea procurorilor cu funcții de execuție din cadrul Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție* (*Monitorul Oficial* Nr. 812, 2018. gada 21. septembris).

rezultātus SPM ietvaros, – kompetenci. TNIN izveide nozīmē to, ka daudzas lietas, kuras pašlaik izskata VKAD un kurās iesaistītas augsta ranga amatpersonas, var tikt nodotas TNIN, iesniedzot fiktīvu sūdzību pret kādu tiesu sistēmas amatpersonu, tādējādi riskējot, ka VKAD tiek atņemta būtiska tās darbības daļa.

46. Ar 2018. gada 23. janvāra spriedumu Nr. 33 *Curtea Constituțională a României* (Rumānijas Konstitucionālā tiesa) pieņēma lēmumu lietā par Likuma Nr. 207/2018 tiesību normu atbilstības Konstitūcijai sākotnējo pārbaudi. Konstitucionālā tiesa norādīja, ka sūdzības saistībā ar TNIN izveides ietekmi uz VKAD kompetencēm ir nepamatotas un ka nav tādu saistošu Savienības tiesību aktu, kas varētu pamatot sūdzības par neatbilstību Konstitūcijai saskaņā ar Konstitūcijas 148. panta 2. un 4. punkta noteikumiem.

47. Iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka TNIN izveide ir kritizēta Pretkorupcijas starpvalstu grupas (turpmāk tekstā – "*GRECO*") un Eiropas Padomes komisijas "Demokrātija caur tiesībām" (turpmāk tekstā – "Venēcijas komisija") ziņojumos. Komisija ir atsaukusies uz šiem ziņojumiem saistībā ar saviem SPM ziņojumiem. Iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka SPM ziņojumi un tās kontekstā sagatavotie ziņojumi uzliek valstij pienākumu nodrošināt atbilstību, tādējādi šis pienākums ir saistošs ne tikai valsts likumdevējam, bet arī administratīvajām iestādēm (konkrētajā lietā – ATP, kas pieņem sekundāros īstenošanas tiesību aktus) un tiesām.

48. Iesniedzējtiesa turklāt ir uzsvērusi – *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) 2018. gada 6. marta spriedumā Nr. 104 ir norādījusi, ka Tiesa nav interpretējusi SPM lēmuma nozīmi "tā satura, būtības un darbības laikā kontekstā vai saistībā ar to, vai šie aspekti ietilpst Pievienošanās līguma piemērošanas jomā". Tādējādi, iesniedzējtiesas ieskatā, lai atrisinātu strīdu, ir nepieciešams skaidrojums par šo aktu būtību un juridisko spēku.

49. Ņemot vērā minēto, *Curtea de Apel Pitești* (Pitešti apelācijas tiesa, Rumānija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [SPM], kas izveidots ar [SPM lēmumu], ir uzskatāms par Savienības iestādes pieņemtu tiesību aktu LESD 267. panta izpratnē, kura interpretāciju var lūgt [Tiesai]?

2) Vai ar [SPM lēmumu] izveidotā [SPM] saturs, būtība un darbība laikā ietilpst [Pievienošanās līguma] piemērošanas jomā? Vai saistībā ar minēto mehānismu sagatavotajos ziņojumos formulētās prasības Rumānijai ir saistošas?

3) Vai LES 2. pants, skatot to kopsakarā ar 4. panta 3. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka Rumānijas pienākums ievērot saistībā ar [SPM], kas ir izveidots ar [SPM lēmumu], sagatavotajos ziņojumos noteiktās prasības atbilst dalībvalsts pienākumam ievērot tiesiskuma principus?

4) Vai LES 2. pantam, un it īpaši pienākumam ievērot tiesiskuma vērtības, ir pretrunā tādi tiesību akti, saskaņā ar kuriem *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* [(Augstajai kasācijas tiesai piesaistītā prokuratūra)] izveido un organizē [TNIN], ņemot vērā iespēju izdarīt netiešu spiedienu uz tiesnešiem?

5) Vai LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā un [Hartas] 47. pantā nostiprinātais tiesnešu neatkarības princips, kā tas ir interpretēts [Tiesas] judikatūrā (spriedums, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117), neatļauj *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* [(Augstajai kasācijas tiesai piesaistītā prokuratūra)] izveidot [TNIN], ņemot vērā noteikumus par minētās nodaļas prokuroru iecelšanu/atsaukšanu, noteikumus par amata pienākumu pildīšanu minētajā nodaļā, kā arī veidu, kādā tiek noteikta kompetence saistībā ar ierobežotu amata vietu skaitu šajā nodaļā?"

C. Lieta C-195/19

50. Prasītājs – PJ – cēla prasību saistībā ar nodokļu strīdu, kuru atbildētājs, kas bija tiesnesis šajā tiesvedībā, noraidīja kā nepamatotu. Prasītāja ieskatā, atbildētājs nebija izpildījis tiesību aktos noteikto pienākumu norādīt lēmuma pamatojumu tiesību aktā noteiktajā 30 dienu periodā, tādējādi liedzot cietušajai pusei izmantot tiesību aizsardzības līdzekļus. Prasītājs cēla prasību kriminālprocesa ietvaros *Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesai piesaistītā prokuratūra, Rumānija), lūdzot atzīt atbildētāju par vainīgu dienesta stāvokļa ļaunprātīgā izmantošanā.

51. Šajā lietā norīkotais *Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesai piesaistītā prokuratūra) prokurors pieņēma lēmumu par kriminālprocesa sākšanu, bet kriminālprocess vēlāk tika izbeigts uz tā pamata, ka stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, par kuru tiesnesis tika apsūdzēts, nav notikusi. Prasītājs lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu pārsūdzēja augstāka ranga prokuroram.

52. Pēc Likuma Nr. 207/2018 stāšanās spēkā saskaņā ar šā likuma III pantu un saskaņā ar Likuma Nr. 304/2004 88.[1] pantu *Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesai piesaistītā prokuratūra) šo sūdzību nodeva TNIN, jo lieta bija saistīta ar tiesnesi. TNIN virsprokurora vietnieks sūdzību noraidīja kā nepamatotu. Prasītājs cēla prasību *Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesa) (iesniedzējtiesā) par sākotnējo šai tiesai piesaistītās prokuratūras rīkojumu, kas vēlāk apstiprināts ar TNIN virsprokurora vietnieka rīkojumu.

53. Iesniedzējtiesa skaidro, ka tā var vai nu noraidīt prasību, vai to apmierināt. Otrajā gadījumā iesniedzējtiesas lēmuma sekas būs tādas, ka prokuroru rīkojumu darbība tiks apturēta un lieta tiks nodota prokuroram atkārtotai izskatīšanai. Saskaņā ar Likuma Nr. 304/2004 2.[1] iedaļu augstāka ranga prokurors, kurš vērtēja lietā norīkotā prokurora rīkojuma tiesiskumu, kā arī izvērtēja šo rīkojumu pēc būtības, bija TNIN loceklis. Tādēļ gadījumā, ja prasība tiek apmierināta, lietā norīkotais prokurors un augstāka ranga prokurors abi ir vienas iestādes, proti – TNIN, locekļi.

54. Ņemot vērā minētos apstākļus, iesniedzējtiesas ieskatā, ir jāizvērtē jautājums par to, vai Savienības tiesības aizliedz tādu valsts tiesisko regulējumu, ar kuru izveidota TNIN. Valsts tiesa ir norādījusi, ka Komisijas 2018. gada SPM ziņojumā ir ieteikts "nekavējoties apturēt tiesību aktu par tiesām un vēlāk pieņemto ārkārtas rīkojumu ieviešanu" un "pārskatīt tiesību aktus par tiesām, ņemot vērā [SPM] ieteikumus, kā arī Venēcijas komisijas un *GRECO* izdotās rekomendācijas".

55. Valsts tiesa ir norādījusi, ka gadījumā, ja minētie valsts tiesību akti ir pretrunā LESD 67. panta 1. punktam, LES 2. panta pirmajam teikumam un LES 9. panta pirmajam teikumam, tiesai visi pamatlietā izskatāmie TNIN izdotie procesuālie akti būtu jāatzīst par spēkā neesošiem. Iesniedzējtiesai turklāt Tiesas atbilde būs jāņem vērā, nosakot kompetento prokuratūras struktūrvienību gadījumā, ja prasība tiks apmierināta.

56. Ņemot vērā minēto, *Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Rumānijai ir saistošs ar [SPM lēmumu] izveidotais [SPM] un saistībā ar minēto mehānismu sagatavotajos ziņojumos noteiktās prasības?

2) Vai LESD 67. panta 1. punktam, kā arī LES 2. panta pirmajam teikumam un 9. panta pirmajam teikumam ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, ar ko izveido prokuratūras nodaļu, kurai ir ekskluzīva kompetence izmeklēt visu veidu noziedzīgus nodarījumus, ko izdarījuši tiesneši vai prokurori?

3) Vai Savienības tiesību pārākuma principam, kā tas nostiprināts 1964. gada 15. jūlija spriedumā *Costa*, 6/64, EU:C:1964:66, un vēlāk izstrādātajā Tiesas pastāvīgajā judikatūrā, ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, ar ko tādai politiskai tiesu iestādei kā *Curtea Constituțională a României* (Rumānijas Konstitucionālā tiesa) ir atļauts pārkāpt iepriekš minēto principu, pieņemot nepārsūdzamus nolēmumus?"

D. Lieta C-291/19

57. 2015. gada decembrī un 2016. gada februārī iesniedzot četrus iesniegumus par krimināllietas ierosināšanu, prasītāja – SO – informēja, ka četri prokurori ir izdarījuši noziedzīgu nodarījumu – dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, savukārt jurists – Brašovas advokātu kolēģijas loceklis – ir izdarījis noziedzīgu nodarījumu – tirgošanos ar ietekmi. Prasītāja vēlāk iesniedza iesniegumu par krimināllietas ierosināšanu pret diviem *Judecătoria Brașov* (Brašovas pirmās instances tiesa, Rumānija) un *Tribunalul Brașov* (Brašovas apgabaltiesa, Rumānija) tiesnešiem, norādot, ka viņi ir noziedzīgas organizācijas dalībnieki un ka viņi vairākos procesos ir pieņēmuši viņai nelabvēlīgus lēmumus.

58. Ar 2017. gada 8. septembra rīkojumu VKAD Nodaļa cīņai pret noziedzīgiem nodarījumiem, kas pielīdzināti koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem, pieņēma lēmumu par lietas izbeigšanu.

59. Prasītāja pārsūdzēja 2017. gada 8. septembra rīkojumu augstāka ranga prokuroram, proti, VKAD Nodaļas cīņai pret noziedzīgiem nodarījumiem, kas pielīdzināti koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem, virsprokuroram. Virsprokurors ar 2017. gada 20. oktobra rīkojumu noraidīja sūdzību kā nepamatotu.

60. 2018. gada 11. septembrī prasītāja iesniedza sūdzību par sākotnējo rīkojumu, kas tika apstiprināts ar 2017. gada 20. oktobra rīkojumu iesniedzējtiesā – *Curtea de Apel Brașov* (Brašovas apelācijas tiesa, Rumānija).

61. Ņemot vērā to, ka tiesvedībai tiesā nepieciešams, lai tiesas sēdē piedalītos prokurors, iesniedzējtiesa norādīja, ka VKAD prokurors sākotnēji ir piedalījies tiesas sēdēs. Pēc Likuma Nr. 304/2004 grozījumu un *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa) 2019. gada 26. februāra sprieduma Nr. 3 spēkā stāšanās tiesas sēdēs VKAD prokurora vietā piedalījās *Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Brașov* (Brašovas apelācijas tiesai piesaistītā prokuratūra, Rumānija) prokurors.

62. Iesniedzējtiesa ir paskaidrojusi, ka tiesvedības turpināšana ir saistīta ar TNIN prokuroru dalību tiesas sēdēs. Tā arī norāda – ja tiktu konstatēts, ka prasītājas sūdzība ir pamatota, tai lieta būtu jānodod TNIN izmeklēšanai. Ņemot vērā minētos apstākļus, iesniedzējtiesas ieskatā, ir svarīgi noskaidrot, vai valsts tiesību akti, ar kuriem izveidota TNIN, ir pretrunā Savienības tiesībām, ņemot vērā Komisijas 2018. gada SPM ziņojumu. Turklāt gadījumā, ja Tiesa atzīs, ka SPM ziņojumi ir saistoši, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot šo saistību apjomu, kā arī to, vai šīs saistības aptver tikai ziņojuma noslēguma secinājumus vai arī valsts tiesai ir jāņem vērā visi ziņojuma konstatējumi, tostarp tādi, kas izriet no Venēcijas komisijas un *GRECO* dokumentiem.

63. Ņemot vērā minēto, *Curtea de Apel Brașov* (Brašovas apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [SPM], kas izveidots ar [SPM lēmumu], ir jāuzskata par Eiropas Savienības iestādes pieņemtu tiesību aktu LESD 267. panta izpratnē, kas var tikt nodots [Tiesas] interpretācijai?

2) Vai prasības, kas noformulētas saistībā ar minēto mehānismu sagatavotajos ziņojumos, ir saistošas Rumānijai, it īpaši (bet ne tikai) attiecībā uz nepieciešamību izdarīt grozījumus tiesību aktos, kas atbilstu [SPM] secinājumiem, ar Venēcijas komisijas un [*GRECO*] noformulētajiem ieteikumiem?

3) Vai Līguma par Eiropas Savienību 2. pants, lasot to kopsakarā ar 4. panta 3. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts pienākumā ievērot tiesiskas valsts principus ietilpst arī vajadzība, lai Rumānija ievērotu prasības, kas noteiktas ziņojumos, kuri sagatavoti saistībā ar [SPM], kas izveidots ar [SPM lēmumu]?

4) Vai LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā un [Hartas] 47. pantā noteiktais tiesu neatkarības princips, kā tas interpretēts [Tiesas] judikatūrā (spriedums, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117), liedz *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* [(Augstajai kasācijas tiesai piesaistītā prokuratūra)] izveidot [TNIN], ņemot vērā iecelšanas/atcelšanas procedūras šīs direkcijas prokuroru amatos, šīs sistēmas iekšienē veikto darbību procedūras, kā arī piekritības piešķiršanas procedūras, saistībā ar niecīgo štata vietu skaitu šajā direkcijā?

5) Vai [Hartas] 47. panta [otrā daļa] par tiesībām uz taisnīgu tiesu, kas notiek kā lietas izskatīšana saprātīgā termiņā, liedz *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* [(Augstajai kasācijas tiesai piesaistītā prokuratūra)] izveidot [TNIN], ņemot vērā šīs sistēmas iekšienē veikto darbību procedūras un piekritības piešķiršanas procedūras, saistībā ar niecīgo štata vietu skaitu šajā direkcijā?"

E. Lieta C-355/19

64. Prasītāji šajā lietā ir Rumānijas tiesnešu forums, apvienība "Kustība prokurora statusa aizstāvībai" un OL – fiziska persona (turpmāk tekstā – "prasītāji").

65. 2019. gada 23. janvārī prasītāji cēla prasību *Curtea de Apel Pitești* (Pitešti apelācijas tiesa), ar kuru lūdza atcelt *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Procurorul General al României* (Augstajai kasācijas tiesai piesaistītās prokuratūras ģenerālprokurors, turpmāk tekstā – "atbildētājs") 2018. gada 23. oktobra Rīkojumu Nr. 252[17]. Minētais rīkojums saistīts ar TNIN organizatorisko kārtību un tās darbību. Rīkojums izdots uz Likuma Nr. 207/2018 pamata, ar kuru izveidota TNIN, kā arī saskaņā ar Ārkārtas rīkojuma Nr. 90/2018 II panta 10. un 11. punktu.

66. Prasītāji, pirmkārt, norādījuši, ka rīkojums neatbilst Konstitūcijai, ņemot vērā Rumānijas Konstitūcijā iekļautu tiesību normu, saskaņā ar kuru šai dalībvalstij ir jāpilda saistības, kuras tai ir obligātas saskaņā ar tās parakstītajiem Līgumiem (Rumānijas Konstitūcijas 11. pants un 148. panta 2. punkts). Otrkārt, prasītāji kritiski vērtē rīkojuma tekstu un norādījuši, ka atsevišķi rīkojuma noteikumi ir pretrunā augstāka spēka tiesību aktiem (likumiem, Konstitūcijai, Līgumam par Eiropas Savienību). Prasītāji konkrētāk norādījuši, ka rīkojumā nav ņemtas vērā Komisijas rekomendācijas, kas norādītas SPM kontekstā sagatavotajos ziņojumos.

67. Ņemot vērā minēto, kā arī pamatojoties uz līdzīgiem apsvērumiem, kādus norādījusi *Curtea de Apel Pitești* (Pitešti apelācijas tiesa) lietā C-127/19, iesniedzējtiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [SPM], kas izveidots ar [SPM lēmumu], ir uzskatāms par Eiropas Savienības iestādes pieņemtu tiesību aktu LESD 267. panta izpratnē, kura interpretāciju var lūgt [Tiesai]?

2) Vai ar [SPM lēmumu] izveidotā [SPM] saturs, būtība un darbība laikā ietilpst [Pievienošanās līguma] piemērošanas jomā? Vai saistībā ar minēto mehānismu sagatavotajos ziņojumos formulētās prasības Rumānijai ir saistošas?

17 *Ordinul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nr. 252 din 23 octombrie 2018 privind organizarea și funcționarea în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție.*

3) Vai [LES] 2. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstīm ir jāievēro tiesiskas valsts kritēriji, kas ir paredzēti arī ziņojumos, kuri ir sagatavoti saskaņā ar [SPM], kas ir izveidots ar [SPM lēmumu], gadījumā, ja ir steidzami izveidota prokuratūras nodaļa, kas izmeklēs vienīgi tiesnešu izdarītus noziedzīgus nodarījumus, kuri rada īpašas bažas saistībā ar cīņu pret korupciju, jo to varētu izmantot kā papildu instrumentu, lai iebiedētu tiesnešus un izdarītu spiedienu uz tiem?

4) Vai [LES] 19. panta 1. punkta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstīm ir jāpieņem efektīvas tiesiskas aizsardzības nodrošināšanai nepieciešamie pasākumi jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, novēršot jebkādu politiskās ietekmes risku kriminālprocesos pret tiesnešiem gadījumā, ja ir steidzami izveidota prokuratūras nodaļa, kas izmeklēs vienīgi tiesnešu izdarītus noziedzīgus nodarījumus, kuri rada īpašas bažas saistībā ar cīņu pret korupciju, jo to varētu izmantot kā papildu instrumentu, lai iebiedētu tiesnešus un izdarītu spiedienu uz tiem?"

F. Tiesvedība Tiesā

68. Lietas C-83/19, C-127/19 un C-195/19 apvienotas ar Tiesas priekšsēdētāja 2019. gada 21. marta lēmumu. Ar šo pašu lēmumu tika noraidīts iesniedzējtiesu lūgums šajās lietās piemērot paātrinātu tiesvedību saskaņā ar Tiesas Reglamenta 105. panta 1. punktu, tomēr nosakot, ka visas šīs trīs lietas ir izskatāmas prioritāti atbilstoši Tiesas Reglamenta 53. panta 3. punktam.

69. Ar 2019. gada 11. februāra un 20. februāra vēstulēm prasītāji attiecīgi lietās C-83/19 un C-127/19 lūdza noteikt pagaidu pasākumus saskaņā ar LESD 279. pantu un Tiesas Reglamenta 160. panta 2. un 7. punktu. Tiesa atbildēja, ka tai nav kompetences noteikt šādus pasākumus prejudiciāla nolēmuma tiesvedībā.

70. Pēc *Curtea de Apel Craiova* (Krajovas apelācijas tiesa, Rumānija) 2019. gada 8. februāra lēmuma *Tribunalul Olt* ar 2019. gada 12. februāra lēmumu pamatlietu C-83/19 nodeva *Tribunalul Mehedinți* (Mehedinci apgabaltiesa, Rumānija). Tomēr *Tribunalul Olt* (Oltes apgabaltiesa) informēja Tiesu, ka visas tiesvedības darbības, tostarp lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir spēkā. Pēc *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa) 2020. gada 10. jūnija lēmuma *Curtea de Apel Pitești* (Pitešti apelācijas tiesa) pamatlietu C-127/19 nodeva *Curtea de Apel Alba Iulia* (Albas Jūlijas apelācijas tiesa, Rumānija). *Curtea de Apel Pitești* (Pitešti apelācijas tiesa) informēja Tiesu, ka visas tiesvedības darbības ir spēkā.

71. Iesniedzējtiesa lūdza piemērot paātrinātu tiesvedību arī lietā C-355/19. Lūgums tika noraidīts ar Tiesas priekšsēdētāja 2019. gada 27. jūnija lēmumu. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2019. gada 18. septembra lēmumu tika noteikts, ka minētā lieta, kā arī lieta C-291/19 ir izskatāmas prioritāri.

72. Lietās C-83/19, C-127/19 un C-195/19 rakstveida apsvērumus ir iesniegusi Tiesu inspekcija, Beļģijas, Nīderlandes, Polijas un Rumānijas valdības, kā arī Eiropas Komisija. Zviedrijas valdība ir iesniegusi rakstveida apsvērumus lietās C-83/19 un C-127/19. ATP un apvienība "Kustība prokurora statusa aizstāvībai" ir iesniegušas rakstveida apsvērumus lietā C-127/19.

73. Lietā C-291/19 rakstveida apsvērumus ir iesniegušas Nīderlandes, Polijas, Rumānijas un Zviedrijas valdības, kā arī Komisija.

74. Lietā C-355/19 rakstveida apsvērumus ir iesnieguši Rumānijas tiesnešu forums, Augstajai kasācijas tiesai piesaistītās prokuratūras ģenerālprokurors (turpmāk tekstā – "ģenerālprokurors"), Nīderlandes, Polijas, Rumānijas un Zviedrijas valdības, kā arī Komisija.

75. 2020. gada 20. un 21. janvārī notika kopīga tiesas sēde, kurā mutvārdu apsvērumus sniedza šādas ieinteresētās puses – Rumānijas tiesnešu forums, apvienība "Kustība prokurora statusa aizstāvībai", Augstākā tieslietu padome (ATP), OL, ģenerālprokurors, Beļģijas, Dānijas, Nīderlandes, Rumānijas un Zviedrijas valdības, kā arī Komisija.

IV. Analīze

76. Šos secinājumus esmu strukturējis šādi. Sākšu ar to iebildumu par pieņemamību izvērtēšanu, kas iesniegti Tiesā vairākās lietās (A). Tad noteikšu piemērojamo Savienības tiesisko regulējumu un kritērijus, kurus ņemot vērā ir veicams izvērtējums šajās lietās (B). Visbeidzot izvērtēšu attiecīgos valsts tiesību aktus (C).

A. Prejudiciālo jautājumu pieņemamība

77. Vairākas ieinteresētās puses, iesniedzot savus apsvērumus atsevišķās lietās, ir norādījušas, ka Tiesai nav jāsniedz atbilde uz atsevišķiem vai visiem šajās lietās iesniegtajiem prejudiciālajiem jautājumiem. Dažādās lietās izvirzītās galvenās "tēmas" pēc būtības var "pārgrupēt", kā iebildumu norādot, ka Savienībai nav kompetences lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu norādītajās jomās, proti: i) tiesu sistēmu iekšējā organizatoriskā struktūra; ii) Tiesas piekritības neesamība, lai interpretētu SPM lēmumu; iii) Tiesas sniegtās atbildes mazsvarīgums risinājuma pieņemšanai iesniedzējtiesu pārziņā esošajās lietās; un iv) apstāklis, ka atsevišķi prejudiciālie jautājumi ir kļuvuši bezmērķīgi.

78. Visi minētie iebildumi ir izvirzīti kā iebildumi pret prejudiciālo jautājumu pieņemamību. Tomēr apsvērumiem par ES kompetences neesamību i) dalībvalstu tiesu organizatoriskās struktūras jomā un ii) saistībā ar SPM juridisko raksturu, manuprāt, faktiski ir nepieciešams veikt Tiesas piekritības izvērtējumu.

79. Turklāt minētie piekritības elementi pārsvarā pārklājas ar tiesību normu izvērtēšanu pēc būtības. Jautājums par to, vai konkrētajās lietās izskatāmās valsts tiesību aktu normas par tiesu sistēmas organizāciju ietilpst Savienības tiesību darbības jomā, ir nesaraujami saistīts ar atbildēm uz prejudiciālajiem jautājumiem par LES 2. panta un 19. panta 1. punkta, kā arī Hartas 47. panta piemērošanas jomu, prasībām un tiesiskajām sekām [18]. Saskaņā ar Tiesas secinājumiem lietā A.K. u.c. saistībā ar līdzīgiem argumentiem šie jautājumi attiecas uz pašu minēto tiesību normu interpretāciju un tādējādi acīmredzami ietilpst Tiesas kompetencē atbilstoši LESD 267. pantam [19].

80. Tādēļ abus šos iebildumus par Tiesas piekritību es izvērtēšu secinājumu B iedaļā, kurā noteikšu, kuras tiesību normas ir piemērojamas šajās konkrētajās lietās un to, kāda veida izvērtējums ir nepieciešams. Šajā iedaļā – šo secinājumu A iedaļā – es pievērsīšos tikai tiem iebildumiem, kuri būtībā ir uzskatāmi par iebildumiem par pieņemamību un kurus izvirzījuši vairāki lietas dalībnieki pret konkrētiem jautājumiem katrā lietā.

81. Jāvērš uzmanība, ka Rumānijas valdība savos rakstveida apsvērumos ir norādījusi, ka prejudiciālie jautājumi lielākajā to daļā ir nepieņemami visās Tiesā ierosinātajās lietās [20]. Tomēr tiesas sēdē šī valdība būtiski mainīja savu nostāju, kam par iemeslu droši vien bija apstāklis, ka pēc vēlāk notikušās valdības maiņas valstī bija mainījusies arī jaunās valdības politika [21].

18 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 7. marts, X un X (C-638/16 PPU, EU:C:2017:173, 37. punkts), un 2018. gada 26. septembris, *Belastingdienst/Toeslagen* (Apelācijas sūdzības apturoša iedarbība) (C-175/17, EU:C:2018:776, 24. punkts).

19 Spriedums, 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 74. punkts).

20 Konkrēti, 1. un 2. jautājums lietā C-83/19; 1.–3. jautājums lietā C-127/19; 1. jautājums lietā C-195/19; 1.–3. jautājums lietā C-291/19; 1., 2. un 4. jautājums lietā C-355/19.

21 Skat. arī secinājumu 144., 263., 284. un 285. punktu.

82. Tomēr tiesas sēdē Rumānijas valdība savus rakstveida apsvērumus un tajos norādītos argumentus par pieņemamību nav skaidri atsaukusi. Tādējādi es uzskatu, ka Tiesai ir pienākums sniegt atbildi uz Rumānijas valdības rakstveida apsvērumos izvirzītajiem argumentiem par pieņemamību.

83. Saistībā ar visām šajā iedaļā norādītajām atsevišķajām lietām ir lietderīgi atgādināt, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tikai valsts tiesa, kura uzņemas atbildību par pieņemamo tiesas nolēmumu pamatlietā, var izvērtēt gan prejudiciālo jautājumu nepieciešamību, gan prejudiciālo jautājumu atbilstību. Ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir jāpieņem nolēmums. Uz prejudiciālajiem jautājumiem tiek attiecināts atbilstības pieņēmums. Tādēļ tiesa var atteikties pieņemt lēmumu tikai izņēmuma gadījumos, piemēram, ja nav izpildītas Tiesas Reglamenta 94. pantā izvirzītās prasības vai ja ir acīmredzams, ka Savienības tiesību normas interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem, vai ja problēmai ir hipotētisks raksturs [22]. Konkrētajās lietās izvirzītos iebildumus par pieņemamību es izvērtēšu tieši šo principu kontekstā.

1. C-83/19

84. Šajā lietā ir izvirzīti divu veidu iebildumi par pieņemamību. Saskaņā ar pirmo iebildumu prejudiciālie jautājumi nav nepieciešami vai nav atbilstīgi pamatlietas izskatīšanai. Otrais iebildums ir par to, ka ir zudis lietas priekšmets.

85. Pirmkārt, Tiesu inspekcija ir norādījusi, ka lietā C-83/19 uzdotie jautājumi nav nepieciešami nolēmuma pieņemšanai pamatlietā. Šo argumentu attiecībā uz pirmo un otro jautājumu izvirzīja arī Rumānijas valdība savos rakstveida apsvērumos, papildus norādot, ka iesniedzējtiesa nav norādījusi lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieciešamības pamatojumu.

86. Otrkārt, Komisija ir norādījusi, ka pamatlietā ir zudis lietas priekšmets un tādējādi jautājumi vairs nav atbilstīgi. Komisija apgalvo, ka 2019. gada 15. maijā ATP plēnums iecēla *L. Netejoru* par Tiesu inspekcijas galveno inspektoru uz jaunu trīs gadus ilgu pilnvaru termiņu, pamatojoties uz Likumu Nr. 317/2004. Komisija uzskata, ka prejudiciālie jautājumi tātad vairs nav atbilstīgi. Tādējādi ar likumīgi organizētā konkursā veiktu vienas un tās pašas personas vēlāku iecelšanu amatā tiek pārtraukta izpildvaras iejaukšanās tiesu varas neatkarībā.

87. Savukārt saistībā ar to, ka laikā līdz 2019. gada 15. maijam viņam nebija tiesību darboties kā Tiesu inspekcijas pilnvarotam pārstāvim un šajā laika periodā ietilpst arī diena, kad *L. Netejoru* Tiesu inspekcijas vārdā iesniedza iepriekš minēto iesniegumu, Komisija uzskata, ka situāciju var labot, izmantojot *Codul de procedură civilă al României* (Rumānijas Civilprocesa kodekss) 82. panta 1. punktā paredzēto iespēju. Šajā tiesību normā norādīts – "ja tiesa konstatē, ka nav sniegts pierādījums par personas, kas rīkojas puses vārdā, pārstāvja statusu, tā piešķir īsu termiņu šī trūkuma novēršanai [..]". Attiecīgi prejudiciālie jautājumi ir hipotētiski un tie ir jānoraida kā nepieņemami.

88. Manuprāt, neviens no iebildumiem par nepieņemamību nav pārliecinošs.

22 Skat., piemēram, spriedumus, 2018. gada 25. jūlijs, *Confédération paysanne* u.c. (C-528/16, EU:C:2018:583, 72. un 73. punkts un tajos minētā judikatūra), vai 2019. gada 1. oktobris, *Blaise* u.c. (C-616/17, EU:C:2019:800, 35. punkts).

89. Pirmkārt, iesniedzējtiesa ir norādījusi prejudiciālo jautājumu atbilstīgumu pamatlietas izskatīšanai. Saskaņā ar lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu norādīto iesniedzējtiesai saskaņā ar valsts procesuālajām tiesību normām *vispirms* ir jāpieņem lēmums par procesuālajiem iebildumiem, kā rezultātā liecību uzklausīšana vai lietas izvērtēšana pēc būtības var izrādīties nevajadzīga [23]. Pašlaik tiesvedība pamatlietā ir apturēta tieši šī procesuālā iebilduma dēļ, kas pamatots ar to, ka *L. Netejoru* – personai, kas kā Tiesu inspekcijas pārstāvis parakstīja iebildumu rakstu, darbojoties kā galvenais inspektors uz Ārkārtas rīkojuma Nr. 77/2018 pamata, – nebija attiecīgu pārstāvības tiesību.

90. Jebkuras Tiesas sniegtas atbildes "domino efekts" uz valsts tiesās uzsāktajām tiesvedībām ir acīmredzams. Ja iesniedzējtiesa apmierinātu sākotnējo iebildumu, tai būtu jānoraida iebildumu raksts un tajā norādītie pierādījumi un iebildumi. Šim nolēmumam noteikti būtu sekas uz nolēmuma pieņemšanu pamatlietā saistībā ar Rumānijas tiesnešu foruma iesniegto prasību par Tiesu inspekcijas rīcībā esošās konkrētās informācijas izpaušanu.

91. Es atzīstu, ka uzdoto prejudiciālo jautājumu saturs ir drīzāk nostatus no pamatlietas galvenā priekšmeta, proti, prasības saistībā ar informācijas pieprasījumu. Turklāt tas būtu mākslīgi, ja šādā pamatlietā pēc būtības tiktu padarīts atklāts jautājums par potenciāli problemātisku galvenā inspektora iecelšanu.

92. Tomēr strīds, saistībā ar kuru lūgts Tiesas viedoklis, ir prejudiciālais jautājums par *L. Netejoru* pārstāvības tiesībām, kas ir strīda jautājums arī pamatlietā. Apstāklis, ka pamatlieta ir cieši saistīta ar prejudiciālo jautājumu, pats par sevi nenozīmē jautājuma neatbilstīgumu un attiecīgi prejudiciālā jautājuma nepieņemamību. Tiesa, izvērtējot, vai tam, lai "sniegtu spriedumu" LESD 267. panta otrās daļas izpratnē, ir vajadzīgs prejudiciālais jautājums, ir piemērojusi plašu interpretāciju. Proti, jēdziens "sniegt spriedumu" ietver visu procesu, kas vainagojas ar iesniedzējtiesas spriedumu, lai tādējādi Tiesa varētu lemt par visu to Savienības procesuālo tiesību normu interpretāciju, kas iesniedzējtiesai ir jāpiemēro, lai taisītu savu spriedumu [24]. Šīs interpretācijas rezultātā procesuālie jautājumi, kas saistīti ar tiesas sprieduma taisīšanas procesu, ir uzskatāmi par pieņemamiem, tostarp arī jautājumi par tiesāšanās izdevumu un pierādījumu iegūšanas izdevumu segšanu [25]. Turklāt iepriekš Tiesas piekoptā prakse liecina par to, ka Tiesa parasti stingri nevērtē jautājumu par to, vai uzdotie jautājumi pēc būtības ir nesaraujami saistīti ar pamatlietu [26].

93. Otrkārt, arī Komisijas izvirzītie iebildumi ir noraidāmi. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru prejudiciāla nolēmuma tiesvedības priekšnoteikums ir tas, ka valsts tiesā *norit* tiesvedība [27]. Tādējādi, ja strīda priekšmets ir zudis un tā rezultātā uzdotie jautājumi ir hipotētiski vai nav saistīti ar aktuālo strīdu, Tiesa var nospriest, ka tā nepieņems lēmumu par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu [28].

94. No Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem nekas neliecina par to, ka šajā konkrētajā lietā ir zudis pamatlietā izvirzītā sākotnējā iebilduma pamats vai pamatlietas priekšmets. Nav saņemts apstiprinājums tam, ka vēlāk veiktajai *L. Netejoru* likumīgajai iecelšanai galvenā inspektora amatā būtu kāda ietekme uz to pārstāvības darbību spēkā esamību, kas īstenotas pirms likumīgās iecelšanas.

23 *Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă* (Likums Nr. 134/2010 par Civilprocesa likumu), atkārtoti publicēts *Monitorul Oficial* Nr. 247, 2015. gada 10. aprīlis, 248. pants.

24 Spriedums, 2011. gada 17. februāris, *Weryński* (C-283/09, EU:C:2011:85, 42. punkts).

25 Turpat, 35.–45. punkts. Skat. arī manus secinājumus lietā, kurā bija citi faktiskie apstākļi un kurā atzīts, ka, piemēram, ar tiesāšanās izdevumu sadali saistītie jautājumi var būt pieņemami, – *Pegaso* un *Sistemi di Sicurezza* (C-521/18, EU:C:2020:306, 58. un nākamie punkti).

26 Jaunāks piemērs ir jau iepriekš minētais spriedums, 2019. gada 1. oktobris, *Blaise* u.c. (C-616/17, EU:C:2019:800, 31.–39. punkts). Tiesvedība valsts tiesā, kuras risināšanai tika uzdoti prejudiciālie jautājumi, bija kriminālprocess par svešas mantas tīšu bojāšanu. Šajā kontekstā Tiesa izvērtēja vairākus sarežģītus jautājumus par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1107/2009 (2009. gada 21. oktobris) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, ar ko atceļ Padomes Direktīvas 79/117/EEK un 91/414/EEK, spēkā esamību un glifosāta atļaujas derīgumu – kas ir jautājumi, kurus arī varētu uzskatīt par tādiem, kas drīzāk ir nostatus no valsts tiesā izskatāmajiem jautājumiem.

27 Skat., piemēram, spriedumu, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi* (C-181/16, EU:C:2018:465, 31. punkts).

28 Skat., piemēram, rīkojumus, 2019. gada 10. janvāris, *Mahmood* u.c. (C-169/18, EU:C:2019:5, 25. un 26. punkts); 2019. gada 2. maijs, *Faggiano* (C-524/16, nav publicēts, EU:C:2019:399, 23. un 24. punkts), un 2019. gada 1. oktobris, YX (Sprieduma pārsūtīšana notiesātās personas valstspiederības dalībvalstij) (C-495/18, EU:C:2019:808, 23.–26. punkts).

95. Lai arī es augsti novērtēju Komisijas palīdzību, nosakot valsts tiesības, kas potenciāli būtu piemērojamas šajā jautājumā, šādu tiesību aktu interpretācija nav Tiesas kompetencē. Turklāt no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu var secināt, ka, iesniedzējtiesas ieskatā, tai ir jāpieņem nolēmums par prasītāja iesniegto procesuālo iebildumu un ka tai ir jāizvērtē Tiesu inspekcijas pārstāvības tiesību likumīgums *brīdī, kad iebildumu raksts tika iesniegts*[29]. Raugoties no šāda skatpunkta, kura pamatotības izvērtēšana ir tikai un vienīgi valsts tiesas(-u) kompetencē, apstāklis, ka tā pati persona ir iecelta tajā pašā amatā *pēc minētā laika brīža*, nenovērš tās sekas, kas iestājušās iepriekš neesošu pārstāvības tiesību dēļ.

96. Ņemot vērā iepriekš norādītos apsvērumus, es uzskatu, ka lietā C-83/19 uzdotie prejudiciālie jautājumi ir pieņemami.

2. C-127/19 un C-355/19

97. Lietā C-127/19 Rumānijas valdība rakstveida apsvērumos ir norādījusi, ka pirmajam, otrajam un trešajam jautājumam, kas ir saistīti ar SPM lēmuma juridisko raksturu un tiesiskajām sekām, nav nekāda sakara ar pamatlietas priekšmetu. Līdzīgus apsvērumus ir norādījusi arī ATP, tomēr izvirzot vispārīgu iebildumu par pieņemamību attiecībā uz visiem lietā C-127/19 izvirzītajiem prejudiciālajiem jautājumiem, norādot, ka iesniedzējtiesas iesniegtie jautājumi neskar Savienības tiesību interpretāciju, bet gan ar šiem jautājumiem Tiesai drīzāk tiek lūgts piemērot Savienības tiesības izskatāmajā lietā, kā arī sniegt konsultācijām pielīdzināmu viedokli par valsts tiesībām. Tiesas sēdē ATP piebilda, ka jautājumi ir nesvarīgi pamatlietas kontekstā, jo pamatlieta būtībā ir par divu ATP pieņemtu administratīvu aktu tiesiskumu, nevis par likuma, ar kuru izveidota TNIN, tiesiskumu. Ņemot vērā to, ka iesniedzējtiesas kompetencē nav izvērtēt tos valsts tiesību aktus, kas tiek izskatīti *Curtea Constituțională a României* (Rumānijas Konstitucionālā tiesa), tās skatījumā šie jautājumi ir jāatzīst par nepieņemamiem.

98. Lietā C-355/19 Rumānijas valdība rakstveida apsvērumos ir norādījusi, ka iesniedzējtiesa nav pierādījusi pirmā, otrā un ceturtā jautājuma nozīmīgumu pamatlietā.

99. Lieta C-127/19 ir saistīta ar ATP plēnuma 2018. gada 19. septembra Lēmumu Nr. 910 un Nr. 911 atcelšanu. Iesniedzējtiesa ir paskaidrojusi, ka šie akti ir pieņemti ar mērķi īstenot grozījumus, kas ieviesti ar Likumu Nr. 207/2018, un ka ar šiem aktiem ir plānots nodrošināt TNIN funkcionēšanu. Šajā kontekstā iesniedzējtiesa uzskata par nepieciešamu noskaidrot SPM, LES 2. panta, 4. panta 3. punkta un 19. panta 1. punkta otrās daļas, kā arī Hartas 47. panta interpretāciju, lai varētu pieņemt lēmumu par Likuma Nr. 207/2018, ar ko izveidota TNIN, atbilstību minētajām tiesību normām. Šis likums ir kalpojis par juridisku pamatu to aktu pieņemšanai, kuru atcelšana ir pieprasīta pamatlietā.

100. Šie iesniedzējtiesas skaidrojumi norāda uz to, ka pastāv acīmredzama funkcionāla saikne starp pamatlietā izskatāmajiem aktiem un Likumu Nr. 207/2018, ar kuru izveidota TNIN. Gadījumā, ja tiktu secināts, ka TNIN izveide nav atbilstoša Savienības tiesībām, šis secinājums nenovēršami ietekmētu pamatlietā izskatāmo aktu vērtējumu. Jeb, izsakoties vienkāršāk, – ja juridiskais pamats nav atbilstošs Savienības tiesībām, tad neatbilstoši ir arī turpmākie akti, ar kuriem šis juridiskais pamats ir ieviests.

101. Manuprāt, minētais skaidri norāda, ka lietā C-127/19 uzdotie prejudiciālie jautājumi ir nozīmīgi pamatlietā iesniegtās prasības par atcelšanu kontekstā, kas jāizskata iesniedzējtiesai. Tādējādi šajā lietā celtie iebildumi par nepieņemamību ir jānoraida.

29 Valsts tiesa ir paskaidrojusi, ka saskaņā ar Rumānijas Civilprocesa kodeksa 208. panta 2. punktu gadījumā, "ja iebildumu raksts netiek iesniegts tiesību aktos paredzētajā termiņā, atbildētājs zaudē tiesības iesniegt pierādījumus un izvirzīt iebildes, izņemot ar sabiedrisko kārtību saistītas iebildes, ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi".

102. Arī lieta C-355/19 skar jautājumu par tāda administratīvā akta atcelšanu, kurš pieņemts nolūkā īstenot grozījumus, kas ieviesti ar Likumu Nr. 207/2018, kā arī nolūkā nodrošināt TNIN funkcionēšanu. Šajā kontekstā iesniedzējtiesa uzskata par nepieciešamu noskaidrot SPM, LES 2. panta, 4. panta 3. punkta un 19. panta 1. punkta, kā arī Hartas 47. panta interpretāciju, lai varētu pieņemt lēmumu par Likuma Nr. 207/2018, ar ko izveidota TNIN, atbilstību minētajām tiesību normām. Šis likums ir minēto aktu, kuru atcelšana ir pieprasīta pamatlietā, pieņemšanas pamatā.

103. Šie prejudiciālie jautājumi tātad ir pieņemami to pašu iemeslu dēļ kā jautājumi lietā C-127/19, proti, ieviešanas loģikas apsvērumu dēļ. Ja faktiski juridiskais pamats, proti, TNIN izveide ar Likumu Nr. 207/2018, tiks atzīts par neatbilstošu, tad par neatbilstošiem būtu jāatzīst arī pamatlietā izskatāmie administratīvie akti, kas pieņemti šā likuma ieviešanai.

104. Attiecīgi arī pirmais, otrais un ceturtais jautājums lietā C-355/19 ir pieņemams.

3. C-195/19 un C-291/19

105. Rakstveida apsvērumos Rumānijas valdība ir apstrīdējusi lietas C-195/19 pirmā jautājuma, kā arī pirmā, otrā un trešā jautājuma lietā C-291/19 pieņemamību. Rumānijas valdības ieskatā, minētajiem jautājumiem par SPM lēmuma un Komisijas ziņojumu juridisko raksturu nav nozīmes šajās lietās aplūkojamo pamatlietu kontekstā.

106. Lieta C-195/19 skar izskatīšanā esošu lietu, kuras izvērtēšanas rezultātā tiesnesim var tikt piemērota krimināltiesiskā atbildība. Iesniedzējtiesa ir paskaidrojusi, ka gadījumā, ja prasība tiks apmierināta, gan lietā norīkotais prokurors, gan augstāka ranga prokurors, kurš uzrauga norīkoto prokuroru, abi būs vienas institūcijas, proti – TNIN, locekļi. Šajā kontekstā iesniedzējtiesa uzskata par savu pienākumu noskaidrot, vai valsts tiesību akti, ar kuriem izveidota TNIN, ir pretrunā Savienības tiesībām. Tieši šajā kontekstā iesniedzējtiesa ir jautājusi par šī valsts tiesiskā regulējuma atbilstību SPM un – lietas C-195/19 otrā jautājuma gadījumā – arī par atbilstību LES 2. pantam. Iesniedzējtiesa ir norādījusi – ja tiktu secināts, ka valsts tiesību akti, ar kuriem izveidota TNIN, ir pretrunā Savienības tiesībām, tai visi pamatlietā izskatāmie TNIN izdotie procesuālie akti būtu jāatceļ. Iesniedzējtiesai turklāt Tiesas atbilde būs jāņem vērā, nosakot kompetento prokuratūras struktūrvienību gadījumā, ja prasība tiks apmierināta.

107. Šie apsvērumi skaidri norāda uz lietā C-195/19 uzdotā pirmā un otrā jautājuma nozīmi pamatlietā, ciktāl otrais jautājums skar LES 2. pantu.

108. Lietā C-291/19 uzdotā pirmā, otrā un trešā prejudiciālā jautājuma atbilstīgumu iesniedzējtiesa ir pamatojusi ar apstākli, ka pamatlietas turpināšana ir saistīta ar TNIN prokuroru dalību. Tādēļ ir nepieciešams noskaidrot, vai valsts tiesību akti, ar kuriem izveidota TNIN, nav pretrunā Savienības tiesībām. Ja iesniedzējtiesa secinātu, ka prasītāja sūdzība ir pamatota, iesniedzējtiesai lieta būtu jānodod izmeklēšanai TNIN.

109. Ņemot vērā šos iesniedzējtiesas skaidrojumus, es uzskatu, ka lietā C-291/19 uzdotais pirmais, otrais un trešais jautājums ir pieņemams to pašu apsvērumu dēļ kā lietā C-195/19 uzdotais pirmais un daļēji arī otrais jautājums.

110. Tomēr es piekrītu Rumānijas valdības nostājai, ka lietā C-195/19 uzdotais otrais jautājums, ciktāl tajā ir ietverta atsauce uz LES 9. pantu un LESD 67. panta 1. punktu, kā arī šīs lietas trešais jautājums ir jāatzīst par nepieņemamiem. Saistībā ar trešo jautājumu lietā C-195/19 Rumānijas valdība ir norādījusi, ka jautājums par to, vai valsts tiesību akti, kas ļauj *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) neievērot Savienības tiesību pārākuma principu, pieņemot nepārsūdzamus nolēmumus, ir pretrunā minētajam principam, ir "teorētisks un tam ir vispārīgs raksturs", un tādējādi tam nav saistības ar pamatlietas priekšmetu.

111. Saistībā ar lietas C-195/19 otro jautājumu ir jānorāda, ka lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav nekāda skaidrojuma par to, kāda tieši varētu būt LES 9. panta (ar kuru nostiprināts Savienības pilsoņu vienlīdzības princips) un LESD 67. panta 1. punkta (kurā noteikts, ka Savienība veido brīvības, drošības un tiesiskuma telpu) nozīme izskatāmajā lietā. Tā kā šajā jautājumā ir ietverta atsauce uz šīm tiesību normām, tas neatbilst Reglamenta 94. pantā paredzētajām prasībām. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru valsts tiesai ir vismaz minimāli jāpaskaidro, kāpēc tā ir izvēlējusies konkrētās Savienības tiesību normas, kuru interpretāciju tā ir lūgusi, kā arī vismaz minimāli ir jāizskaidro saikne, ko tā saskata starp šīm normām un pamatlietā piemērojamajiem valsts tiesību aktiem [30].

112. Trešajam lietā C-195/19 uzdotajam jautājumam, manuprāt, piemīt tāds pats trūkums, turklāt tam ir vēl viens trūkums. Rumānijas valdība ir pareizi norādījusi, ka šis jautājums ir vienlīdz neatbilstošs Tiesas Reglamenta 94. pantā norādītajām prasībām. Ar šo jautājumu pēc būtības tiek jautāts, vai Savienības tiesību pārākuma princips liedz pieņemt valsts tiesību aktus, ar kuriem *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) būtībā ir atļauts neievērot šo principu, pieņemot nepārsūdzamus nolēmumus. Tomēr lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu vispār nav norādītas konkrētas tiesību normas vai to problemātiskuma pamatojums. Iesniedzējtiesa ir tikai citējusi atsevišķus fragmentus no *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) spriedumiem, kuros šī tiesa vairākās lietās ir pievienojusies SPM nostājai, nenorādot skaidrojumu vai kontekstu, no kura būtu iespējams secināt, vai šie spriedumi ir saistīti ar pamatlietā izvērtējamiem valsts tiesību aktiem.

113. Otrkārt, šis jautājums ir formulēts tādā veidā, ka jautājumā ir netieši norādīts *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) judikatūras vērtējums (jāatzīst – ne visai glaimojošs), tādējādi mudinot Tiesu atbalstīt iesniedzējtiesas skaidrojumu par šo judikatūru dažādās nesaistītās tiesvedībās, pamatojoties uz niecīgu (atlasītas) informācijas daudzumu, un tādējādi apšaubīt augsta līmeņa valsts tiesas autoritāti. Tomēr Tiesas loma prejudiciāla nolēmuma tiesvedībā noteikti nav šāda [31].

114. Attiecīgi, manā ieskatā, lietā C-195/19 uzdotais otrais prejudiciālais jautājums, ciktāl tajā ir ietverta atsauce uz LES 9. pantu un LESD 67. panta 1. punktu, kā arī šajā lietā uzdotais trešais prejudiciālais jautājums ir nepieņemami.

4. Starpsecinājums par pieņemamību

115. Manā ieskatā, lietā C-195/19 uzdotais otrais prejudiciālais jautājums, ciktāl tajā ir ietverta atsauce uz LES 9. pantu un LESD 67. panta 1. punktu, kā arī šīs lietas trešais prejudiciālais jautājums ir jāatzīst par nepieņemamiem. Pārējos šajās piecās lietās iesniegtos prejudiciālos jautājumus es uzskatu par pieņemamiem.

116. Tomēr skaidrības labad es pārgrupētu visus šajās lietās uzdotos jautājumus, tos sakārtojot atbilstoši piemērojamajām tiesībām, kas attiecīgi veidos ietvaru diviem galvenajiem šajās lietās izskatāmajiem elementiem.

30 Skat., piemēram, spriedumu, 2016. gada 10. marts, *Safe Interenvíos* (C-235/14, EU:C:2016:154, 115. punkts), vai rīkojumu, 2016. gada 12. maijs, *Security Service* u.c. (no C-692/15 līdz C-694/15, EU:C:2016:344, 20. punkts).

31 Saistībā ar līdzīgi noformulētu valsts tiesas jautājumu skat. manus secinājumus lietā *Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe* (C-620/17, EU:C:2019:340, 36. un 50. punkts).

117. Pirmkārt, iesniedzējtiesas savus jautājumus šajās lietās ir formulējušas, atsaucoties uz dažādām Savienības tiesībām. No vienas puses, ir uzdoti jautājumi par SPM raksturu, juridisko spēku un tā sekām [32] un par to, vai attiecīgie valsts tiesību akti ietilpst minētā mehānisma piemērošanas jomā [33]. No otras puses, ir lūgta arī Hartas 47. panta, kā arī LES 19. panta 1. punkta otrās daļas, 2. panta un 4. panta 3. punkta interpretācija [34].

118. Otrkārt, minētie jautājumi saistībā ar atbilstošo tiesisko regulējumu ir uzdoti nolūkā saņemt Savienības tiesību interpretāciju, kas ļaus valsts tiesām izvērtēt izskatāmo valsts tiesību aktu par Tiesu inspekcijas vadības pagaidu iecelšanu [35] un TNIN izveidi [36] atbilstību šīm Savienības tiesību normām.

119. Tādējādi turpmāk šajos secinājumos es vispirms izvērtēšu attiecīgās Savienības tiesību normas (SPM lēmums, Hartas 47. pants, LES 2. pants un 19. panta 1. punkts) un kritērijus, kas šajās tiesību normās noteikti konkrēto lietu kontekstā (B). Savukārt pēc tam es piemērošu no šīm tiesību normām izrietošās prasības attiecīgo valsts tiesību aktu kontekstā, lai palīdzētu iesniedzējtiesām izskatīt pamatlietās izvērtējamos būtiskos jautājumus (C).

B. Attiecīgās Savienības tiesības un kritēriji

1. SPM

120. Visās šajos secinājumos izskatītajās lietās iesniegtajos lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu ir izvirzīti vairāki jautājumi par SPM lēmuma un uz tā pamata pieņemto ziņojumu raksturu, juridisko spēku un sekām.

121. Pirmkārt, vai SPM lēmums un uz tā pamata pieņemtie Komisijas ziņojumi ir Savienības iestāžu tiesību akti LESD 267. panta izpratnē, un vai Tiesa tos var interpretēt [37]? Otrkārt, vai SPM saturs, būtība un darbība laikā ietilpst Pievienošanās līguma piemērošanas jomā [38]? Treškārt, iesniedzējtiesas vēlas zināt, vai SPM [39] un saistībā ar SPM sagatavotajos Komisijas ziņojumos noteiktās prasības ir saistošas [40]. Ceturtkārt, iesniedzējtiesas jautā, vai LES 2. pants, skatot to kopsakarā ar LES 4. panta 3. punktu, ir interpretējams tādējādi, ka Rumānijai, ņemot vērā tās pienākumu ievērot tiesiskuma principus, ir pienākums ievērot SPM ziņojumos norādītās prasības [41], un vai šis pienākums ietver arī Tiesu inspekcijas vadības iecelšanu uz pagaidu termiņu [42] un TNIN izveidi [43].

32 1. un 2. jautājums lietās C-83/19, C-127/19, C-291/19 un C-355/19, kā arī 1. jautājums lietā C-195/19.

33 Manuprāt, tieši to iesniedzējtiesas jautā ar ceturto jautājumu lietā C-83/19, kā arī ar trešo jautājumu lietās C-127/19, C-291/19 un C-355/19. Iesniedzējtiesas pēc būtības jautā, vai dalībvalstīm ir jāievēro tiesiskuma kritēriji, kas noteikti LES 2. pantā, un vai šīs prasības, kuras ir paredzētas arī SPM lēmumā un SPM ziņojumos, ir jāinterpretē tādējādi, ka tās liedz pieņemt tādus valsts tiesību aktus, kādi ir pieņemti šajās lietās. Skat. šo secinājumu 121. un 173. punktu.

34 Trešais jautājums lietā C-83/19; ceturtais un piektais jautājums lietā C-127/19; otrais jautājums lietā C-195/19, ciktāl tas ir saistīts ar LES 2. pantu; ceturtais un piektais jautājums lietā C-291/19 un ceturtais jautājums lietā C-355/19.

35 Trešais jautājums lietā C-83/19.

36 Ceturtais un piektais jautājums lietās C-127/19 un C-291/19; otrais jautājums lietā C-195/19 un ceturtais jautājums lietā C-355/19.

37 Pirmais jautājums lietās C-83/19, C-127/19, C-291/19 un C-355/19.

38 Otrā jautājuma pirmā daļa lietās C-83/19, C-127/19 un C-355/19.

39 Pirmais jautājums lietā C-195/19.

40 Otrā jautājuma otrā daļa lietās C-83/19, C-127/19, C-355/19, kā arī pirmais jautājums lietā C-195/19 un otrais jautājums lietā C-291/19.

41 Trešais jautājums lietās C-127/19 un C-291/19.

42 Ceturtais jautājums lietā C-83/19.

43 Trešais jautājums lietā C-355/19.

122. Es pievērsīšos visiem šiem jautājumiem šādā secībā. Pirmkārt, sākšu ar pamatojuma norādīšanu tam, ka SPM lēmums un uz tā pamata pieņemtie Komisijas ziņojumi patiešām ir Eiropas Savienības tiesību akti (a). Otrkārt, izvērtēšu jautājumu par to, vai Pievienošanās līgums ir atbilstošs SPM lēmuma juridiskais pamats (b). Treškārt, pievērsīšos jautājumam par SPM un uz tā pamata pieņemto Komisijas ziņojumu juridisko spēku un sekām (c). Ceturtkārt, šo iedaļu es noslēgšu ar jautājumu par to, vai šajās lietās izskatāmie valsts pasākumi ietilpst SPM piemērošanas jomā (d).

a) Vai SPM lēmums un SPM ziņojumi ir Eiropas Savienības tiesību akti?

123. Visas ieinteresētās puses, kas ir iesniegušas apsvērumus šajā jautājumā [44], izņemot ATP, uzskata, ka uz šo jautājumu ir jāatbild apstiprinoši. ATP savos rakstveida apsvērumos ir norādījusi, ka SPM lēmums ir Komisijas sadarbības instruments, nevis leģislatīvs akts, kas varētu ietilpt Tiesas piekritībā saskaņā ar LESD 267. pantu. Tomēr tiesas sēdē ATP paziņoja, ka SPM lēmums ir saistošs tiesību akts, lai gan tajā norādītās rekomendācijas nav saistošas.

124. Manuprāt, nav šaubu par to, ka, neraugoties uz strīda jautājumu par SPM lēmuma un uz tā pamata pieņemto ziņojumu potenciāli saistošo raksturu, gan SPM lēmums, gan ziņojumi ir Savienības tiesību akti un Tiesai ir piekritība tos interpretēt prejudiciāla nolēmuma tiesvedībā saskaņā ar LESD 267. pantu.

125. Pirmkārt, SPM lēmums ir lēmums LESD 288. panta ceturtās daļas izpratnē. Komisija to ir pieņēmusi uz Pievienošanās akta 37. un 38. panta pamata. Tādēļ man nav saprotams, kā tas var nebūt "iestāžu tiesību akts" LESD 267. panta izpratnē.

126. Otrkārt, šo pašu loģiku var attiecināt uz Komisijas ziņojumiem, kas pieņemti uz SPM lēmuma pamata. Nepieskaroties jautājumam par to (ne)saistošo raksturu, kas ir pavisam cits jautājums, ir jānorāda, ka LESD 267. pants piešķir Tiesai kompetenci sniegt prejudiciālus nolēmumus par *visu Savienības iestāžu tiesību aktu* spēkā esamību un interpretāciju *bez jebkādiem izņēmumiem* [45]. Tiesas kompetence tādējādi nav aprobežota tikai ar tiesību aktiem, kuriem ir saistošas sekas [46], kā to apstiprina vairāki gadījumi, kuros Tiesa prejudiciāla nolēmuma tiesvedībā ir pieņēmusi nolēmumu par rekomendāciju vai citu netipisku ieteikuma rakstura aktu interpretāciju [47].

127. Attiecīgi uz pirmo jautājumu lietās C-83/19, C-127/19, C-291/19 un C-355/19 ir jāatbild tādējādi, ka SPM lēmums, kā arī Komisijas ziņojumi, kas pieņemti uz tā pamata, ir Savienības iestāžu tiesību akti LESD 267. panta izpratnē un tādējādi Tiesas kompetencē ir sniegt to interpretāciju.

44 Apvienība "Kustība prokurora statusa aizstāvībai", Rumānijas tiesnešu forums, ģenerālprokurors, Komisija, kā arī Beļģijas, Nīderlandes, Rumānijas un Zviedrijas valdības.

45 Skat., piemēram, spriedumus, 1989. gada 13. decembris, *Grimaldi* (C-322/88, EU:C:1989:646, 8. punkts), un 2017. gada 13. jūnijs, *Florescu* u.c. (C-258/14, EU:C:2017:448, 30. punkts).

46 Spriedums, 2016. gada 27. oktobris, *James Elliott Construction* (C-613/14, EU:C:2016:821, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).

47 Piemēram, spriedums, 1989. gada 13. decembris, *Grimaldi* (C-322/88, EU:C:1989:646, 9. punkts un tajā minētā judikatūra), kas nesen apstiprināts ar spriedumu, 2018. gada 20. februāris, Beļģija/Komisija (C-16/16 P, EU:C:2018:79, 44. punkts).

b) Vai Pievienošanās līgums ir atbilstošs juridiskais pamats?

128. Vairākos prejudiciālajos jautājumos ir jautāts, vai SPM "saturs, būtība un darbība laikā" ietilpst "Pievienošanās līguma piemērošanas jomā"[48]. Manuprāt, ar šiem jautājumiem iesniedzējtiesas pēc būtības ir vēlējušās noskaidrot, vai SPM lēmums savā pašreizējā saturā, tvērumā un formā varēja likumīgi tikt pamatots ar Pievienošanās līgumu. Ja interpretācijas jautājums tiek formulēts šādi, ar to netieši tiek apstrīdēta Savienības tiesību akta spēkā esamība[49].

129. Ņemot vērā šīs tiesvedības gaitā izvirzītos argumentus, es neredzu nevienu iemeslu tam, kādēļ SPM lēmums tā pašreizējā redakcijā nevarēja tikt pieņemts uz Pievienošanās līguma un Rumānijas un Bulgārijas Pievienošanās akta pamata. Šis secinājums izriet gan no SPM lēmuma formālā juridiskā pamata (1), gan tā satura un mērķiem (2), gan darbības laikā (3).

1) Formālais juridiskais pamats

130. Attiecībā uz tā *formālo juridisko pamatu* ir jānorāda, ka SPM lēmums ir pieņemts kā drošības pasākums saskaņā ar Pievienošanās akta 37. un 38. pantu. Saskaņā ar Pievienošanās līguma 4. panta 3. punktu Savienības iestādes pirms attiecīgo dalībvalstu pievienošanās var veikt pasākumus, tostarp arī Pievienošanās akta 37. un 38. pantā paredzētos pasākumus. Saskaņā ar šiem noteikumiem, kas pazīstami arī kā "drošības klauzulas", šie pasākumi stājas spēkā tikai ar nosacījumu, ka ir noslēgts Pievienošanās līgums, un tie stājas spēkā Pievienošanās līguma spēkā stāšanās dienā. Pievienošanās līguma 2. panta 2. punktā ir noteikts, ka šā akta noteikumi ir neatņemama šī Līguma sastāvdaļa.

2) Saturs un mērķi

131. No pasākumu, kas var tikt veikti uz Pievienošanās akta 37. un 38. panta pamata, satura viedokļa šīs tiesību normas piešķir Komisijai tiesības pēc dalībvalsts lūguma vai pēc savas ierosmes veikt "atbilstīgus pasākumus" divos gadījumos.

132. Pirmkārt, pasākumus uz 37. panta jeb "iekšējā tirgus drošības klauzulas" pamata var pieņemt, ja Rumānija nepilda saistības, kuras tā uzņēmusies pievienošanās sarunās, un tādējādi šo saistību neizpilde rada nopietnus traucējumus iekšējā tirgus darbībā vai to nopietnu iespējamību. Otrkārt, pasākumus uz 38. panta pamata var pieņemt, ja pastāv būtiskas nepilnības vai šādu nepilnību nopietna iespējamība attiecībā uz to, kā tiek transponēti, īstenoti vai piemēroti sadarbības dokumenti vai lēmumi, kas attiecas uz savstarpēju atzīšanu brīvības, drošības un tiesiskuma telpā[50].

133. Izvērtējot SPM lēmuma mērķus un saturu, var secināt, ka tas ietilpst Pievienošanās akta 37. un 38. pantā paredzētajos pasākumos.

134. Savukārt attiecībā uz SPM lēmuma *mērķiem* jāuzsver – lēmuma 4. apsvērumā ir norādīts, ka ir konstatētas nepilnības, kas ir par pamatu Pievienošanās akta 37. un 38. pantā paredzēto drošības pasākumu piemērošanai. Šajā apsvērumā norādīts, ka Komisija ir ņēmusi vērā centienus, lai sagatavotos Rumānijas dalībai ES, tomēr Komisija 2006. gada 26. septembra ziņojumā[51] ir apzinājusi "neatrisinātos jautājumus", īpaši attiecībā uz tiesu sistēmas un tiesībaizsardzības iestāžu atbildību un efektivitāti. Minētajā apsvērumā norādīts, ka ir nepieciešami turpmāki pasākumi, lai nodrošinātu resursus "to pasākumu īstenošanai un piemērošanai, kas pieņemti, lai izveidotu iekšējo tirgu un

48 Otrā jautājuma pirmā daļa lietās C-83/19, C-127/19 un C-355/19.

49 Vēl cita opcija, ja Tiesa nevēlētos piekrist šai lietās C-83/19, C-127/19 un C-355/19 uzdotā otrā jautājuma pirmā teikuma interpretācijai, būtu pārformulēt šo jautājumu tādējādi, ka ar to tiek jautāts tikai, vai SPM un uz tā pamata pieņemtajos ziņojumos noteiktās prasības ir saistošas Rumānijai. Ņemot vērā kontekstu, kādā uzdoti šie jautājumi, šķiet, ka patiešām tas ir iesniedzējtiesu galvenais problēmjautājums.

50 Abas minētās tiesību normas to pilnā redakcijā ir norādītas iepriekš šo secinājumu 7. un 8. punktā.

51 Komisijas paziņojums "Pārraudzības ziņojums par Bulgārijas un Rumānijas gatavību pievienoties ES" (COM(2006) 549 *final*). Šajā ziņojumā jau paredzēta SPM izveide.

brīvības, drošības un tiesiskuma telpu". Lēmuma 5. apsvērumā norādīts, ka Pievienošanās akta 37. un 38. pantā paredzētie pasākumi var tikt pieņemti, ja tiek radīti "nopietni traucējumi", un, Komisijas ieskatā, šajā gadījumā šis apdraudējums pastāv. Lēmuma 6. apsvērumā tādējādi ir paskaidrots, ka "neatrisinātie jautājumi" saistībā ar tiesu sistēmas un tiesībaizsardzības iestāžu atbildību un efektivitāti attaisno SPM izveidi nolūkā izvērtēt Rumānijas progresu, novēršot noteiktus trūkumus tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju.

135. Tādējādi pamatojums SPM izveidei ir nopietna apdraudējuma iekšējā tirgus darbībai un brīvības, drošības un tiesiskuma telpai esamība, ņemot vērā Rumānijā konstatētos trūkumus tiesu sistēmā un cīņā pret korupciju. Šis mērķis atbilst Pievienošanās akta 37. un 38. pantam.

136. Otrkārt, raugoties no pasākumu, kurus var veikt uz minēto tiesību normu pamata, *satura* viedokļa, gan Pievienošanās akta 37. panta, gan 38. panta formulējums šķiet gana plašs, lai varētu secināt, ka jēdzienā "pasākumi" var ietilpt arī tāds tiesību akts kā SPM lēmums. Ne vienā, ne otrā tiesību normā nav iekļauts izsmeļošs to pasākumu saraksts, kurus var veikt uz šo tiesību normu pamata. Vienīgais konkrēti norādītais pasākums ir Pievienošanās akta 38. pantā minētā savstarpējas atzīšanas apturēšana. Tādējādi Pievienošanās akta 37. un 38. pantā ir vienkārši noteiktas robežas, kuras ar veiktajiem pasākumiem nedrīkst pārkāpt, proti, pasākumiem ir jāatbilst samērīguma principam, un tie nedrīkst būt diskriminējoši.

137. Ņemot vērā to, ka gan Pievienošanās akta 37. pantu, gan 38. pantu var tiesiski izmantot tam, lai (galīgi) apturētu savstarpēju atzīšanu vai konkrētus iekšējā tirgus elementus, un nevienā no šīm tiesību normām nav noteikts izsmeļošs saraksts ar to pasākumu veidiem, kurus var veikt uz šo normu pamata, ir jāsecina, ka var veikt nevis vienu pasākumu, bet gan dažāda līmeņa pasākumus. Citiem vārdiem – ja ir iespējams piemērot apturēšanu, tad, pamatojoties uz šajā tiesību normā noteiktajiem proporcionalitātes apsvērumiem, *a fortiori* ir iespējams noteikt arī samērīgāku sadarbības un pārbaudes pasākumu ar mazāk nopietnām sekām. Apstāklis, ka 37. un 38. panta īstenošanas nolūkā var veikt papildu un vairāk ierobežojošus pasākumus, nemazina to, ka uz šo tiesību normu pamata, ievērojot samērīguma principu, var veikt mazāk stingrus pasākumus, piemēram, SPM.

3) SPM darbība laikā

138. Gan Pievienošanās akta 37. pantā, gan 38. pantā ir paredzēti tie paši ierobežojumi pasākumu darbībai laikā. Pirmkārt, abās tiesību normās ir paredzēts, ka pasākumus principā var veikt laikposmā, kas nepārsniedz trīs gadus pēc pievienošanās. Tomēr abās tiesību normās ir paredzēts, ka i) uz drošības klauzulām var atsaukties *pat vēl pirms pievienošanās*, pamatojoties uz pārraudzības secinājumiem, un veiktie pasākumi stājas spēkā pievienošanās pirmajā dienā, ja vien tie neparedz kādu vēlāku datumu, un ii) pasākumus var piemērot ilgāk par trīs gadu termiņu, kamēr nav novērsti konstatētie trūkumi. Lai gan pasākumus var saglabāt uz nenoteiktu termiņu, gan Pievienošanās akta 37. pantā, gan 38. pantā ir skaidri paredzēts, ka iii) pasākumus īsteno tikai tik ilgi, cik noteikti nepieciešams, un tos noteikti atceļ, tiklīdz ir izpildītas attiecīgās saistības.

139. Tiesvedības gaitā nav izvirzīti argumenti, kas liecinātu par to, ka SPM lēmums neatbilst šīm prasībām. Pirmkārt, tas ir pieņemts vairākas dienas pirms pievienošanās – 2006. gada 13. decembrī, pamatojoties uz 2006. gada 26. septembra ziņojumā norādītajiem konstatējumiem, kā tas norādīts SPM lēmuma 4. apsvērumā (i). Otrkārt, pasākumi ir saglabāti spēkā uz laika periodu, kas pārsniedz trīs gadu periodu pēc pievienošanās, pamatojoties uz konstatēto, ka trūkumi, kas bija par pamatu SPM lēmuma pieņemšanai, pastāv joprojām (ii). Treškārt, 9. apsvērumā norādīts, ka lēmums tiks atcelts, kad tiks pienācīgi izpildīti visi kritēriji. Šajā saistībā jānorāda, ka SPM atcelšana bija paredzēta 2017. gada ziņojumā, bet atcelšana tika apturēta pēc 2018. gada 13. novembra ziņojumā norādītajiem nelabvēlīgajiem konstatējumiem, kas ir saistīti ar šīm lietām (iii).

140. Manuprāt, SPM lēmuma darbības laikā analīzi šajā brīdī var pabeigt. Protams, šis jautājums ir saistīts ar daudz dziļāku un visa pamatā esošu jautājumu par samērīgumu, kas ik pa laikam parādās arī lietās izteiktajos argumentos, proti, cik lielā mērā ir atbilstoši un/vai vajadzīgi saglabāt spēkā pēcpievienošanās sistēmu, kurai bija paredzēts pagaidu raksturs, trīspadsmit gadus un ilgāk pēc pievienošanās. Tomēr šo Pandoras lādi konkrēto tiesvedību kontekstā var nevērt vaļā, ņemot vērā to, ka neviens no lietas dalībniekiem nav izvirzījis argumentus, ka abos iepriekšējos punktos norādītie SPM lēmuma turpinātas piemērošanas materiālie nosacījumi vairs nav izpildīti.

4) Starpsecinājums

141. Lietās C-83/19, C-127/19 un C-355/19 uzdotā otrā jautājuma pirmās daļas analīzes rezultātā nav konstatēti faktori, kas varētu radīt šaubas par to, ka SPM lēmums tā pašreizējā formā ir pieņemts tiesiski un var tikt saglabāts spēkā, pamatojoties uz Pievienošanās līgumu.

c) SPM juridiskās sekas

142. Iesniedzējtiesas tālāk jautā, vai SPM lēmums (1) un uz tā pamata pieņemtie Komisijas ziņojumi (2) ir Rumānijai saistoši.

1) SPM lēmuma tiesiskās sekas

143. Beļģijas un Nīderlandes valdības ir norādījušas, ka SPM lēmums ir saistošs visos tā aspektos. Līdzīgi arī Zviedrijas valdība savos rakstveida apsvērumos, kā arī Rumānijas tiesnešu forums un ģenerālprokurors tiesas sēdē ir norādījuši, ka SPM lēmums un tā pielikumā norādītie kritēriji Rumānijai ir juridiski saistoši.

144. Rumānijas valdība savos rakstveida apsvērumos ir norādījusi, ka vienīgais ar SPM lēmumu uzliktais pienākums Rumānijai ir pienākums periodiski ziņot Komisijai par gūtajiem panākumiem lēmuma pielikumā minēto trūkumu novēršanā. Tiesas sēdē Rumānijas valdība mainīja savu nostāju, norādot, ka SPM lēmuma pielikumā noteiktie kritēriji ir Pievienošanās akta speciālo nosacījumu izpausme, ņemot vērā LES 2. pantā un 19. pantā norādītās vērtības un principus.

145. SPM lēmums ir lēmums LESD 288. panta ceturtās daļas izpratnē. Saskaņā ar šo tiesību normu lēmumi *uzliek saistības kopumā šo lēmumu adresātiem*. Saskaņā ar SPM lēmuma 4. pantu lēmuma adresāti ir dalībvalstis. Tas tiesa, ka lēmuma pieņemšanas brīdī Rumānija vēl nebija dalībvalsts, tomēr pirms pievienošanās pieņemto Savienības tiesību aktu saistošais raksturs izriet (arī) no Pievienošanās akta 2. panta, proti, "pamatlīgumi un akti, ko iestādes un Eiropas Centrālā banka pieņēmušas pirms pievienošanās, no pievienošanās dienas ir saistoši Bulgārijai un Rumānijai un piemērojami šajās valstīs atbilstīgi minētajos Līgumos un šajā aktā paredzētajiem nosacījumiem".

146. Tādējādi ir acīmredzams, ka SPM lēmums ir saistošs. Īstais jautājums ir drīzāk par to, *kādas* tieši saistības SPM lēmums uzliek Rumānijai.

147. SPM lēmuma 1. pantā ir nepārprotami norādīts šāds Rumānijas pienākums: "Rumānijai līdz katra gada 31. martam ir jāziņo Komisijai par gūtajiem panākumiem katra no pielikumā minētajiem trūkumiem novēršanā." Tādējādi ir noteikts *ziņošanas pienākums*.

148. Tomēr uz SPM lēmuma 1. panta pamata Rumānijai noteiktās saistības noteikti neaprobežojas ar to, ka tai līdz noteiktajam termiņam ir jānosūta gada ziņojumi. Ar 1. pantu nav noteikts tikai pienākums ziņot, bet gan *ziņot par gūtajiem panākumiem* katra no SPM lēmuma pielikumā minētajiem *trūkumiem novēršanā*. Tādējādi SPM lēmuma 1. pants uzliek arī *pienākumu sasniegt*

mērķus, kas norādīti šā lēmuma pielikumā. Turklāt 1. panta otrajā daļā paredzēts, ka Komisija var sniegt tehnisku palīdzību, veicot dažādus pasākumus, vai vākt informāciju par šiem trūkumiem un apmainīties ar to, kā arī organizēt ekspertu delegācijas uz Rumāniju un Rumānijas iestādēm šajā sakarā jāsniedz vajadzīgais atbalsts.

149. *Ziņot par gūtajiem panākumiem* tādējādi prasa, lai tiek sperti attiecīgi soļi vajadzīgajā virzienā. Tiesību normas mērķi nevar sasniegt, katru gadu ziņojot, ka būtībā nekas nav mainījies. Šajā kontekstā es iesaku nelikt galveno uzsvaru uz SPM lēmuma pielikuma tekstu. Dažu valodu versijās pielikuma teksts ir iztulkots kā "kritēriji (orientējošie mērķi), uz kuriem Rumānijai ir *jāvirzās*" [52]. Savukārt vairāku citu valodu versijās ir norādīta skaidra atsauce uz Rumānijas pienākumu *sasniegt* šos mērķus [53].

150. Turklāt uz pienākuma nodrošināt aizvien lielāku atbilstību SPM lēmuma pielikumā norādītajiem kritērijiem saistošo raksturu skaidri norāda SPM lēmuma nozīme no Pievienošanās līguma izrietošo saistību *kontekstā*. SPM lēmuma dēļ pievienošanās bija iespējama, neraugoties uz nopietnām bažām par būtiskiem trūkumiem tādās jomās kā Rumānijas tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju. Tādējādi nav nekā pārsteidzoša tajā, ka SPM lēmums uzliek Rumānijai konkrētu pienākumu sasniegt mērķus, kas norādīti pielikumā minētajos kritērijos. SPM lēmums nav pieņemts kā ieteikuma rakstura pasākums, bet gan kā drošības pasākums uz Pievienošanās akta 37. un 38. panta pamata, kas bija nepieciešams, lai nodrošinātu pievienošanos līdz 2007. gada 1. janvārim.

151. SPM kritēriji konkretizē un ir saistīti ar LES 2. pantā noteiktajiem tiesiskuma kritērijiem, kuri saskaņā ar LES 49. pantu ir pievienošanās priekšnosacījums. Saskaņā ar LES 49. pantu tikai tās valstis, kuras ievēro LES 2. pantā minētās vērtības un apņemas tās sekmēt, var lūgt, lai tās uzņem par Eiropas Savienības locekli. SPM lēmuma preambulā uzsvērta tiesiskuma principa centrālā loma Savienībā un jo sevišķi tā nozīme brīvības, drošības un tiesiskuma telpas radīšanā, kā arī vajadzība pēc objektīvas, neatkarīgas un efektīvas tiesu un administratīvās sistēmas pastāvēšanas visās dalībvalstīs, kas ir atbilstoši sagatavota cīņai pret korupciju [54].

152. SPM loma šajā kontekstā bija izšķiroša pievienošanās procesā. Pirms pievienošanās sarunu pabeigšanas joprojām pastāvēja šaubas par tiesu sistēmu un korupcijas apkarošanu, kas skaidri norādītas Pievienošanās akta IX pielikumā sarakstā ar īpašām saistībām, ko Rumānija uzņēmusies, un prasībām, ko tā pieņēmusi pievienošanās sarunu noslēgumā 2004. gada 14. decembrī [55]. Saskaņā ar Pievienošanās akta 39. panta 2. punktu šo saistību neizpildes gadījumā Padome pievienošanās dienu varēja pārcelt par vienu gadu. Kā ir uzsvērusi Beļģijas valdība, SPM kritēriji atspoguļo Rumānijas uzņemtās saistības pievienošanās sarunās, kā tas norādīts Pievienošanās akta IX pielikumā. Tādējādi, kā tiesas sēdē norādījusi Dānijas valdība, var uzskatīt, ka SPM kalpoja kā svarīgs priekšnoteikums, lai visas dalībvalstis parakstītu Pievienošanās aktu, ņemot vērā to, ka joprojām pastāvēja būtiski trūkumi. Šie Komisijas pēdējā pirmspievienošanās ziņojumā norādītie trūkumi kalpoja par pamatu SPM lēmuma pieņemšanai.

153. Ņemot vērā šo vēsturisko un juridisko kontekstu, tāda SPM lēmuma interpretācija, ar kuru atzīts, ka SPM lēmuma pielikumā norādītie kritēriji Rumānijai nav saistoši, nozīmētu to, ka SPM dod Rumānijai pilnīgu rīcības brīvību neievērot būtiskas pievienošanās prasības.

52 Piemēram, angļu valodas versijā, kā arī čehu, latviešu, lietuviešu, maltiešu, holandiešu un slovāku valodas versijās.

53 Piemēram, bulgāru, spāņu, dāņu, vācu, igauņu, franču, itāļu, ungāru, poļu, portugāļu, rumāņu, slovēņu, somu vai zviedru valodas versijās.

54 SPM lēmuma 1., 2. un 3. apsvērums.

55 Skat. konkrēti Pievienošanās akta IX pielikuma 3. un 4. punktu. Pielikuma 3. punkts ir saistīts ar rīcības plāna un stratēģijas izstrādi un īstenošanu tiesu iestāžu reformai, tostarp galvenajiem īstenošanas pasākumiem tiesību aktiem par tiesām. Pielikuma 4. punkts nosaka nostāju cīņā pret korupciju, bet konkrēti "nodrošinot korupcijas novēršanas tiesību aktu stingru izpildi un Valsts korupcijas novēršanas prokuratūras [..] patiesu neatkarību [..]".

154. Vēl viens elements, kas uzsver pienākuma sasniegt SPM lēmumā noteiktos kritērijus saistošo raksturu, kā to norāda Zviedrijas valdība, ir šā pienākuma neizpildes smagās tiesiskās sekas. Saskaņā ar SPM lēmuma 7. apsvērumu gadījumā, ja kritēriji nav sasniegti, Komisija var piemērot turpmākus un stingrākus drošības pasākumus, pamatojoties uz Pievienošanās akta 37. un 38. pantu, tostarp apturēt savstarpēju atzīšanu. Turklāt teorētiska pārkāpuma tiesiskās sekas, kas var izrietēt no konkrētā SPM režīma, pašas par sevi neliedz izmantot piespiedu izpildes instrumentus vispārējā kārtībā pārkāpuma procedūras ietvaros gadījumā, ja Rumānija uz SPM lēmuma pamata uzliktās saistības neizpildītu [56].

155. Tādējādi, manā ieskatā, SPM lēmums, lai gan tajā ir izmantoti tādi jēdzieni kā kritēriji, pēc savas būtības un satura ir saistošs Savienības tiesību akts. Pirmspievienošanās kontekstā salīdzinoša novērtēšana var kalpot par politisku nosacījumu, attiecībā pret kuru izmērīt progresu un kura izpildes rezultātā pievienošanās ir pieļaujama. Pēcpievienošanās kontekstā tas kļūst par juridisku noteikumu, kas ieviests ar saistošu tiesisko regulējumu – lēmumu, kas nosaka konkrētas saistības, paredzot, ka šo saistību neizpildes gadījumā var iestāties attiecīgas tiesiskas sekas. Papildus tam, ka par šo saistību neizpildi saskaņā ar Savienības tiesībām var tikt piemērotas sankcijas vispārējā kārtībā, neizpilde var būtiski ietekmēt Rumānijas dalību iekšējā tirgū, kā arī brīvības, drošības un tiesiskuma telpu.

156. Savukārt, runājot par šo pienākumu saturu, ir jānorāda, ka papildus ziņošanas pienākumam skaidri pastāv arī pienākums pielikt visus iespējamos centienus, lai nodrošinātu atbilstību SPM lēmuma pielikumā noteiktajiem kritērijiem.

2) SPM ziņojumu tiesiskās sekas

157. Iesniedzējtiesas ir jautājušas arī par Komisijas ziņojumu, kas sagatavoti uz SPM lēmuma pamata, kā arī Venēcijas komisijas un *GRECO* rekomendāciju juridisko spēku.

158. Rumānijas tiesnešu forums un OL tiesas sēdē uzturēja nostāju, ka Komisijas ziņojumos norādītās rekomendācijas, skatot tās kopsakarā ar SPM lēmumu, ir juridiski saistošas. Līdzīgi arī Rumānijas valdība tiesas sēdē ir norādījusi, ka, neraugoties uz to *sui generis* raksturu un to, ka tās nav saistošas, ziņojumos norādītās rekomendācijas nevar ignorēt, bet gan, ņemot vērā pienākumu ievērot LES 4. panta 3. punktā noteikto lojālas sadarbības principu, tās ir jāizpilda; turklāt tās kļūst saistošas brīdī, kad Rumānija pieņem tiesību aktus vai administratīvus aktus jomās, kas ietilpst SPM lēmuma pielikumos norādītajos kritērijos.

159. Savukārt Komisija un ģenerālprokurors, gluži pretēji, ir norādījuši, ka uz SPM pamata pieņemto Komisijas ziņojumu juridiskais raksturs nav pielīdzināms LESD 288. panta piektajā daļā un 292. pantā minētajiem ieteikumiem, jo minētie ziņojumi drīzāk ir *sui generis* tiesību akti, kas pieņemti uz SPM lēmuma pamata.

160. No minētajiem viedokļiem var secināt, ka, ņemot vērā to īpašo vietu ar SPM lēmumu izveidotajā sistēmā, SPM ziņojumos norādītās rekomendācijas ir kas vairāk par "tradicionālajām" rekomendācijām. Kā to norādījušas Nīderlandes un Zviedrijas valdības, SPM ziņojumi kalpo kā novērtēšanas instruments. Ziņojumi tiek pieņemti uz SPM lēmuma 2. panta pamata, un, kā norādījusi Komisija, tie ir adresēti Parlamentam un Padomei. Saskaņā ar minēto tiesību normu "Komisija savas piezīmes un konstatējumus par Rumānijas ziņojumu [..] dara zināmus Eiropas Parlamentam un Padomei". Ziņojumi tātad piedāvā metodoloģisku pamatu panāktā progresa novērtēšanai. Rekomendācijās norādītos pasākumus var uzskatīt par konkrētu sasniedzamo kritēriju izpausmi tādā veidā, kas padara iespējamu Rumānijas progresa izvērtējumu, kurš agri vai vēlu būs par pamatu SPM izbeigšanai.

56 Ja kaut ko var likt izpildīt piespiedu kārtā, tad tam noteikti jābūt saistošam, – skat. manus secinājumus lietā Beļģija/Komisija (C-16/16 P, EU:C:2017:959, 120.–122. punkts).

161. Tādējādi ziņojumu tiesiskās sekas attiecībā uz Rumāniju izriet no pienākuma ievērot LES 4. panta 3. punktā nostiprināto lojālas sadarbības principu. Ziņojumi kalpo par pamatu, lai varētu izvērtēt Rumānijas saistību izpildi attiecībā pret SPM kritērijiem. Ziņojumos ir norādītas konkrētas rekomendācijas, lai sniegtu palīdzību Rumānijai tās centienos. Komisija ir norādījusi, ka rekomendāciju mērķis ir sniegt atbalstu Rumānijas centienos sasniegt SPM lēmumā norādītos mērķus. Ņemot vērā to, ka kritēriji ir konkrēta Pievienošanās akta nosacījumu izpausme, un to, ka SPM lēmums bija pieņemts, pamatojoties uz Pievienošanās aktu, no SPM izriet Rumānijas *pastiprināts sadarbības pienākums*. Lojāla sadarbība tādējādi neaprobežojas tikai ar ziņošanu par progresu, bet drīzāk ietver pienākumu ņemt vērā rekomendācijas, pieņemot tiesību aktus vai administratīvus aktus jomās, kas ietilpst SPM lēmuma pielikumos norādītajos kritērijos.

162. Tā rezultātā, kā ir norādījusi Beļģijas valdība, lai izpildītu SPM lēmumā noteiktos kritērijus, Rumānija var pieņemt rekomendācijās noteiktos pasākumus vai citus pasākumus, kas ir pietiekami kritēriju izpildei. Jebkurā gadījumā šai dalībvalstij ir *pienākums ņemt vērā Komisijas ziņojumus* uz LES 4. panta 3. punkta pamata. Lojālas sadarbības pienākums ietver arī pienākumu sadarboties ar Komisiju SPM ietvaros un atturēties no jebkura pasākuma, kas varētu apdraudēt references kritērijos noteikto mērķu sasniegšanu.

163. Manuprāt, salīdzināt SPM ziņojumu un LESD 288. pantā norādīto ieteikumu tiesiskās sekas un tad vērtēt, kuriem no minētajiem dokumentiem ir izteiktāks *sui generis* raksturs, šajā situācijā nebūtu noderīgi [57]. Tādēļ es tikai norādīšu, kādai, manuprāt, būtu jābūt SPM ziņojumu lomai.

164. Pirmkārt, es pievienojos Beļģijas, Dānijas un Zviedrijas valdību vispārīgajai nostājai. Tāpat, manā ieskatā, Komisijas pieņemtās rekomendācijas pēc to satura *nav saistošas*. Rekomendācijas ir jālasa un jāizpēta, un konkrētajā gadījumā Rumānijas valdībai tās ir *jāņem vērā* savos centienos sasniegt SPM kritērijos iekļautos mērķus. Tomēr tas nenozīmē, ka ir jāievēro visas vai kādas no šajos ziņojumos norādītajām rekomendācijām. Dalībvalstij ir pienākums sadarboties, bet ne pienākums burtiski kopēt rekomendācijās norādīto.

165. Otrkārt, šāda nostāja ietver arī *iespēju nesekot*. Rumānija kā jebkura cita dalībvalsts saglabā tiesības veidot valsts iestādes un procedūras pēc saviem ieskatiem. Tomēr, izstrādājot cita veida modeļus un procedūras, Rumānijai ir jāspēj pierādīt, kādā veidā šie citi modeļi palīdz sasniegt SPM lēmuma pielikumā norādītos kritērijus, vai vismaz izvirzīt šajā ziņā ticamu pieņēmumu.

166. Treškārt, pretēji argumentiem, kas norādīti saistībā ar SPM lēmumu [58], ziņojumā norādītās konkrētās rekomendācijas *nav pakļautas piespiedu izpildei* kā juridisks pienākums pats par sevi. Tā kā SPM ziņojumos nav noteikti juridiski saistoši pienākumi, nevar pieprasīt to piespiedu izpildi neatkarīgi no tā, vai to piemērošana vai izpilde tiek lūgta Savienības Tiesās vai valsts tiesās.

167. Tomēr minētais nenozīmē, ka šie ziņojumi var tikt ņemti vērā vai ka uz tiem var atsaukties kā uz jebkuru citu avotu, ja tas palīdz interpretēt Savienības vai valsts tiesību aktus. Tas ir pilnībā pieļaujams, gluži tāpat kā atsaucoties uz jebkuru citu *autoritatīvu* (nevis saistošu) avotu, kas var būt gan Eiropas Padomes protokoli, gan Imanuela Kanta darbi, gan atsauces no, ja tā var izteikties, "populārās" tiesību kultūras, gan atmiņā paliekoši citāti no Terija Pračeta grāmatām vai "Alises Brīnumzemē".

168. Taču šajā lietā uzdoto prejudiciālo jautājumu kontekstā ir jāuzsver – ņemot vērā to, ka SPM ziņojumi nav juridiski saistoši, valsts tiesu tiesneši nevar pamatoties uz šajos ziņojumos norādītajām rekomendācijām kā uz Savienības tiesībām, lai atceltu valsts tiesību aktu piemērošanu, kas, viņu ieskatā, ir pretrunā šīm rekomendācijām.

57 It īpaši – ņemot vērā to, ka apjoms, kādā valsts iestādēm un jo sevišķi valsts tiesnešiem ir jāņem vērā rekomendācijas, izskatot iesniegtos strīdus (spriedums, 1989. gada 13. decembris, *Grimaldi* (C-322/88, EU:C:1989:646, 18. punkts)), nav pilnībā skaidrs (skat. manus secinājumus lietā Beļģija/Komisija (C-16/16 P, EU:C:2017:959, 97.–101. punkts)).

58 Skat. iepriekš secinājumu 155. punktu.

169. Ar minēto jautājumu ir saistīts arī lietā C-291/19 uzdotais otrais jautājums, kurā iesniedzējtiesa jautā par Rumānijas pienākumu veikt grozījumus tiesību aktos, lai nodrošinātu atbilstību Venēcijas komisijas un *GRECO* rekomendācijām.

170. Venēcijas komisijas un *GRECO* rekomendācijas bieži ir minētas Komisijas SPM ziņojumos. Šie ziņojumi *Savienības tiesību* kontekstā ir noderīgs informācijas avots un sniedz autoritatīvas norādes par būtiskiem standartiem, novērtējot atbilstību SPM kritērijiem. Abas starptautiskās organizācijas nodrošina uzticamus ziņojumus jomās, kas ir cieši saistītas ar efektīvas tiesu sistēmas un korupcijas apkarošanas kritērijiem.

171. Tomēr, ņemot vērā s iepriekš minētos apsvērumus, ka SPM ziņojumiem pašiem par sevi nav juridiski saistoša rakstura, SPM ziņojumos norādītās atsauces uz minēto organizāciju ziņojumiem nevar tiem piešķirt juridisko spēku. Šo starptautisko organizāciju ziņojumos norādītie konstatējumi, *ciktāl tie ir pārņemti Komisijas ziņojumos*, var uzlikt tikai no lojālas sadarbības principa izrietošus pienākumus, gluži tāpat kā SPM ziņojumos norādītās rekomendācijas [59].

172. Taču jāuzsver, ka iepriekš norādītie apsvērumi ir sniegti Savienības tiesību kontekstā. Minētie secinājumi nenovērš un neietekmē iespēju, ka šiem ziņojumiem var būt cits statuss saskaņā ar valsts (konstitucionālajām) tiesībām, ja kāda no dalībvalstīm ir atsevišķi uzņēmusies pildīt šīs rekomendācijas kā *pienākumu*, kas izriet no *starptautiskajām tiesībām*.

d) Vai konkrētie valsts pasākumi ietilpst SPM piemērošanas jomā?

173. Noslēgumā, kā norādīts secinājumu 117. punktā, ir jāizskata un jānoskaidro vēl viens jautājums, kas ir saistīts ar SPM lēmuma lomu konkrētajās lietās, proti: vai konkrētajās lietās izskatāmie valsts tiesību akti ietilpst šī Savienības tiesību akta piemērošanas jomā?

174. Kad Komisijai tiesas sēdē tika uzdots šis jautājums, Komisija apstiprināja, ka, tās ieskatā, visi grozījumi tiesību aktos par tiesām, kas tiek izskatīti konkrētajās lietās, ietilpst SPM lēmuma piemērošanas jomā.

175. Es tam piekrītu.

176. Izvērtējumam par to, vai konkrētajās lietās izskatāmie valsts tiesību akti ir iekļauti SPM piemērošanas jomā, būtisks ir pirmais, trešais un ceturtais SPM lēmuma pielikumā norādītais kritērijs: 1) "jānodrošina pārredzamāks un efektīvāks tiesas process, īpaši, palielinot Augstākās tieslietu padomes resursus un paaugstinot tās atbildību. [..]"; 3) "pamatojoties uz gūtajiem panākumiem, jāturpina profesionālas, objektīvas izmeklēšanas apsūdzībās par augsta līmeņa korupciju" un 4) "jāveic turpmāki pasākumi, lai novērstu un apkarotu korupciju, īpaši vietējās pašvaldībās".

177. Pirmā kritērija teksts ir sevišķi plašs. "Pārredzamāka un efektīvāka tiesu procesa nodrošināšanā" var ietilpt jebkurš jautājums, kas saistīts ar tiesu sistēmas institucionālo izveidi. Tomēr minētā kritērija izteikti plašais raksturs nav pārsteidzošs, ja ņem vērā to dalībvalstu īpašo situāciju, kurām SPM ir piemērots [60].

59 Šajos ziņojumos norādītajiem argumentiem ir tāds pats autoritatīvs spēks, arī izvērtējot atbilstību LES 19. panta un Hartas 47. panta prasībām. Šajā ziņā skat. spriedumu, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531, 82. punkts).

60 Atbilstoši secinājumu 134., 135. un 152. punktā norādītajam.

178. Šajā kontekstā un jo sevišķi pirmā kritērija kontekstā praktiski nav nekādu šaubu par to, ka konkrētajās lietās izskatāmās tiesību normas, kuras skar Tiesu inspekcijas vadības iecelšanu, kā arī tiesību normas, kuras skar TNIN izveidi un darbību, ietilpst SPM lēmuma piemērošanas jomā. Minētās tiesību normas ir pieņemtas, grozot vairākus centrālos institucionālos aspektus "tiesību aktos par tiesām" jeb tiesību aktos, kas to kopumā veido tiesisko regulējumu, kurš ir Rumānijas tiesu sistēmas organizēšanas pamatā.

179. Pirmkārt, Tiesu inspekcija ir juridiska persona, kas ir izveidota ATP iekšienē, savukārt ATP darbības pārredzamības un efektivitātes nodrošināšanas mērķis ir skaidri noteikts pirmajā kritērijā. Otrkārt, Tiesu inspekcijai ir izšķiroša loma attiecībā uz tiesu sistēmas amatpersonām ierosinātajās disciplinārlietās, un tas savukārt ir tieši saistīts ar mērķi paaugstināt tiesnešu atbildību un attiecīgi arī tiesu sistēmas efektivitāti. Treškārt, Tiesu inspekcijas izveide šābrīža institucionālajā formā ir cieši saistīta ar SPM rekomendācijām. No Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem var secināt, ka, pamatojoties uz SPM 2010. un 2011. gada ziņojumos [61] norādīto, Tiesu inspekcija 2012. gadā tika reorganizēta, izveidojot to kā atsevišķu iestādi ar juridiskās personas statusu, kas darbojas neatkarīgi ATP iekšienē un ko vada galvenais inspektors un galvenā inspektora vietnieks, kuri iecelti konkursa kārtībā [62].

180. Līdzīgu apsvērumu dēļ es tāpat uzskatu, ka SPM lēmuma pirmajā kritērijā ir iekļauta arī TNIN izveide. TNIN izveide ietekmē tiesnešu kriminālatbildības sistēmu, kas kopā ar tiesnešu disciplinārlietām ir ne tikai nesaraujami saistītas ar tiesu sistēmas locekļu atbildību, bet arī ar tiesu sistēmu efektivitāti.

181. Turklāt TNIN izveide ir saistīta arī ar SPM lēmuma trešo un ceturto kritēriju, atbilstoši kuriem Rumānija piekrīt turpināt izmeklēšanu apsūdzībās par augsta līmeņa korupciju, pamatojoties uz gūtajiem panākumiem, kā arī veikt turpmākus pasākumus, lai novērstu un apkarotu korupciju. Viena no galvenajām lietās C-127/19, C-195/19, C-291/19 un C-355/09 iesniegtajos lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu paustajām bažām ir tieši tas, ka strukturāli TNIN izveide būtiski ietekmē valsts prokuratūras pakļautībā esošās korupcijas novēršanas nodaļas – VKAD – pilnvaras. Rumānijas valdība tiesas sēdē apstiprināja, ka VKAD konsolidācija ir prasība, kas izriet no SPM un tā trešā kritērija.

182. Kopumā praktiski nav šaubu par to, ka abi lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu pēc būtības norādītie jautājumi ietilpst SPM lēmuma piemērošanas jomā. Tādējādi konkrētajās lietās ir piemērojamas Savienības tiesības un attiecīgi konkrētās lietas ietilpst Tiesas kompetencē. Tomēr iesniedzējtiesas ir atsaukušās uz vairākām citām Savienības tiesību normām, kuras, iespējams, ir piemērojamas šajās lietās, un tagad es pievērsīšos šim jautājumam.

2. Tiesu neatkarības princips: Hartas 47. pants un/vai LES 19. panta 1. punkts

183. Dažādie šajās lietās iesniegtajos piecos lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu izvirzītie jautājumi, kas tiek izvērtēti šajos secinājumos, ir veidoti pēc līdzīgas struktūras: pēc lūguma sniegt skaidrojumu par SPM lēmuma un uz tā pamata pieņemto ziņojumu raksturu un tiesiskajām sekām ir lūgts sniegt skaidrojumu par valsts tiesību aktu atbilstību vairākām Savienības tiesību normām. Vairumā prejudiciālo jautājumu kā attiecīgās Savienības tiesību normas ir norādīts LES 2. pants, 4. panta

61 Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "Par Rumānijas panākumiem saskaņā ar sadarbības un pārbaudes mehānismu" (COM(2010) 401 *final*) un Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "Par Rumānijas panākumiem saskaņā ar sadarbības un pārbaudes mehānismu" (COM(2011) 460 *final*).

62 Likuma Nr. 317/2004 65. pants 2012. gada 26. janvāra redakcijā.

3. punkts un 19. panta 1. punkts [63], un tikai daži prejudiciālie jautājumi satur norādi uz Hartas 47. pantu [64]. Šie jautājumi atspoguļo nenoteiktību par LES 2. panta un 19. panta 1. punkta otrās daļas, no vienas puses, un Hartas 47. pantu, no otras puses, dažādo piemērošanas jomu un savstarpējo iedarbību.

184. Ieinteresētās puses savos rakstveida apsvērumos ir paudušas atšķirīgus viedokļus par to, kuras ir attiecīgās Savienības tiesību normas, kurām būtu jākalpo par atskaites punktu. Atšķirības viedokļos galvenokārt ir saistītas ar jautājumu par Hartas 47. panta piemērojamību. Visas ieinteresētās puses, izņemot Polijas valdību, piekrīt tam, ka ir piemērojama LES 19. panta 1. punkta otrā daļa.

185. Turpmāk šajā iedaļā es izskaidrošu, kādēļ, manā ieskatā, no SPM lēmuma izriet Hartas, tostarp tās 47. panta, piemērojamība, tādējādi paverot iespēju par galveno atskaites punktu izmantot Hartas 47. panta otro daļu (a). Tomēr, ņemot vērā to, kā Tiesa līdz šim ir piemērojusi un interpretējusi LES 19. panta 1. punktu, šī tiesību norma nenoliedzami būtu piemērojama arī šajās konkrētajās lietās (b). Noslēgumā es tomēr norādīšu vairākus piesardzības apsvērumus par to, ka balstīt šo lietu izvērtējumu tikai un vienīgi uz LES 19. panta 1. punktu nebūtu labākā pieeja (c).

a) Hartas 47. pants

186. Ieinteresētajām pusēm ir dažādas nostājas saistībā ar Hartas un tās 47. panta iespējamo piemērošanu. Polija valdība un ATP pēc būtības ir norādījušas, ka konkrētajās lietās tiek izskatīts jautājums par tiesu sistēmas iekšējo organizāciju, kas ir ekskluzīvā dalībvalsts kompetences jomā, un Eiropas Savienībai šajā jautājumā nav kompetences [65]. Tādējādi, ņemot vērā Hartas 51. panta 1. un 2. punktu un LES 6. panta 1. punktu, Hartas 47. pants nav piemērojams.

187. Saistībā ar piekto jautājumu lietā C-291/19 Komisija, tomēr neizvirzot skaidrus iebildumus par Tiesas piekritību, ir norādījusi, ka Hartas 47. pants būtu piemērojams tikai gadījumā, ja pamatlieta būtu saistīta ar Savienības tiesību īstenošanu. Piemēram, ja konkrētajās lietās tiktu skarts jautājums par noziedzīgu nodarījumu definīciju saskaņošanu saskaņā ar LESD 83. panta 1. un 2. punktu vai ja valsts pasākumi ietilptu LESD 325. panta piemērošanas jomā.

188. Savukārt Rumānijas tiesnešu forums un Beļģijas un Zviedrijas valdības apgalvo, ka Harta ir piemērojama uz SPM lēmuma pamata.

189. Es atbalstu šo pēdējo viedokli.

190. Manā ieskatā, Hartas piemērojamība ir tikusi iedarbināta brīdī, kad valsts tiesību akti, kas tiek izskatīti šajās lietās, ir ietilpuši SPM lēmuma un Pievienošanās akta piemērošanas jomās. Proti, tādu valsts tiesību aktu pieņemšana, kas, kā norādīts šo secinājumu 178. punktā, skar centrālos institucionālos aspektus tiesiskajā regulējumā, kas ir Rumānijas tiesu sistēmas organizēšanas pamatā, ir uzskatāma par Savienības tiesību "īstenošanu" Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē.

63 Trešais un ceturtais jautājums lietā C-83/19; trešais, ceturtais un piektais jautājums lietā C-127/19; otrais jautājums lietā C-195/19; trešais un ceturtais jautājums lietā C-291/19 un trešais un ceturtais jautājums lietā C-355/19.

64 Piektais jautājums lietā C-127/19 un ceturtais un piektais jautājums lietā C-291/19.

65 Polijas valdība savos rakstveida apsvērumos ir izteikusies tikai par trešo jautājumu lietā C-83/19; ceturto un piekto jautājumu lietā C-127/19; otro jautājumu lietā C-195/19; ceturto un piekto jautājumu lietā C-291/19; ceturto jautājumu lietā C-355/19. Rumānijas valdība ir izteikusi praktiski identiskus rakstveida apsvērumus par ceturto un piekto jautājumu lietā C-127/19; ceturto un piekto jautājumu lietā C-291/19; otro jautājumu lietā C-195/19; ceturto jautājumu lietā C-355/19. Tomēr Rumānijas valdība tiesas sēdē mainīja savu nostāju arī šajā jautājumā, norādot apsvērumus pēc būtības un acīmredzami neuzturot iepriekš norādītos apsvērumus par Tiesas piekritības neesamību.

191. Beļģijas valdība tiesas sēdē ir norādījusi, ka, lai gan Rumānijai ir liela rīcības brīvība novērtējumā par to, kā pildīt savas saistības saskaņā ar SPM, minētais nenozīmē, ka Harta nav piemērojama. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Hartas piemērošanas jomā, kas definēta Hartas 51. panta 1. punktā, vienlīdz ietilpst arī gadījumi, kad saskaņā ar Savienības tiesībām dalībvalstīm ir piešķirta rīcības brīvība, kas ir neatņemama daļa no sistēmas, kura ir paredzēta šajā tiesību aktā [66]. SPM, kas ir pamatota uz tādu kritēriju izpildes uzraudzību, kuru sasniegšana ir obligāta, ir šāds "skaidri iezīmētas rīcības brīvības" gadījums. Jaunākajā judikatūrā ir uzsvērts, ka specifisku pienākumu noteikšana dalībvalstīm, kas izriet no Savienības tiesībām, ir viens no būtiskajiem elementiem, uz kuru pamata ir piemērojama Harta [67]. Tomēr šie pienākumi bieži vien ir definēti plaši un visai neskaidri [68].

192. Tomēr konkrētajām lietām un Hartas piemērošanai konkrētajās lietās ir piemērojama nedaudz cita loģika. Tiesas spriedumam *Florescu* lietā ir ilustratīva nozīme. Šajā lietā Tiesa secināja, ka valsts tiesību aktu pieņemšana, pamatojoties uz sistēmu, kura izveidota tādu nosacījumu izpildei, kas plaši definēta Saprašanās memorandā par Savienības piešķirto finanšu palīdzību dalībvalstij, ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, piemērojot Hartas noteikumus [69].

193. Saistību konkrētības līmenī (piemēram, sabiedriskā sektora algu izdevumu samazināšana vai pensiju sistēmas reformēšana, lai ilgtermiņā uzlabotu stabilitāti, kas bija galvenie nosacījumi Hartas piemērošanai *Florescu* lietā) [70] nudien nav lielas atšķirības starp Saprašanās memorandu *Florescu* lietā un SPM lēmumā noteiktajiem kritērijiem.

194. Tādējādi, pieņemot tiesību aktus, kas ir cieši saistīti ar lēmuma pielikumā noteikto kritēriju sasniegšanu, dalībvalsts "īsteno" Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē. Apstāklis, ka ar SPM lēmumu noteiktie pienākumi ir plaši definēti, loģiski iziet no šī tiesību akta juridiskā rakstura, mērķiem un satura. Ja Hartu var uzskatīt par Savienības tiesību "ēnu" [71], tad šai ēnai neapšaubāmi ir jāatspoguļo tās struktūras apjoms un forma, ko tā ēno.

195. Tomēr Nīderlandes valdība ir norādījusi, ka pat tādā gadījumā, ja Harta ir *vispārēji piemērojama*, pamatojoties uz Hartas 51. panta 1. punktā noteikto kritēriju, Hartas 47. pants nav piemērojams, jo šīs tiesību normas piemērošanai ir nepieciešama tādu materiālo tiesību pastāvēšana, kuras ir apdraudētas un kuru aizsardzība ir lūgta tiesvedībā. Konkrētajās lietās šī prasība nav izpildīta.

196. Manuprāt, šī argumenta pamatā ir apstāklis, ka Hartas 47. panta pirmajā daļā ir paredzēts, ka "tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību" pienākas "ikvienai personai, *kuras tiesības un brīvības*, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas". Kā esmu norādījis savos secinājumos lietā *El Hassani*, lai Hartas 47. panta pirmo daļu piemērotu attiecībā uz individuālu prasītāju, ir jāizpilda divi

66 Skat. piemēram, spriedumus, 2011. gada 21. decembris, N.S. u.c. (C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 65.–68. punkts); 2017. gada 9. marts, *Milkova* (C-406/15, EU:C:2017:198, 51. un 52. punkts); 2017. gada 13. jūnijs, *Florescu* u.c. (C-258/14, EU:C:2017:448, 48. punkts).

67 Skat., piemēram, spriedumu, 2019. gada 19. novembris, *TSN* un *AKT* (C-609/17 un C-610/17, EU:C:2019:981, 53. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī rīkojumu, 2019. gada 24. septembris, QR (Nevainīguma prezumpcija) (C-467/19 PPU, EU:C:2019:776, 34.–37. punkts).

68 Skat., piemēram, spriedumus, 2013. gada 26. februāris, *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 25. un 26. punkts), vai 2017. gada 9. novembris, *Ispas* (C-298/16, EU:C:2017:843, 27. punkts).

69 Spriedums, 2017. gada 13. jūnijs, *Florescu* u.c.(C-258/14, EU:C:2017:448, 44.–49. punkts).

70 Skat. arī ģenerāladvokāta H. Saugmandsgora Ēes [*H. Saugmandsgaard Øe*] secinājumus lietā *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2017:395, 52. un 53. punkts).

71 Lenaerts, K. un Gutiérrez-Fons, J.A. "The Place of the Charter in the EU Constitutional Edifice", no: Peers, S., Hervey, T., Kenner, J. un Ward, A., *The EU Charter of Fundamental Rights: A Commentary*, C. H. Beck, Hart, Nomos, Oksforda, 2014, 1560.–1593. lpp., 1568. lpp. Skat. arī manus secinājumus lietā *Ispas* (C-298/16, EU:C:2017:650, 58.–65. punkts).

kumulatīvi nosacījumi. Pirmkārt, konkrētajai situācijai ir jāietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, lai saskaņā ar Hartas 51. panta 1. punktu būtu piemērojama Harta tās kopumā, otrkārt, pieteikuma iesniedzējam ir jābūt konkrētām Savienības tiesību aktos garantētām "tiesībām vai brīvībām", kas var kalpot par pamatu 47. panta pirmās daļas speciālās normas piemērošanai [72].

197. Tādējādi man atliek tikai piekrist Nīderlandes valdībai, ka gadījumā, ja konkrēts indivīds vēlas izmantot Hartas 47. pantu, lai pamatotu procesuālās tiesības, kas garantētas ar šo tiesību normu, šai personai jāpiemīt konkrētām "tiesībām vai brīvībām", kas garantētas ar Savienības tiesībām, kuru īstenošanu šis indivīds vēlas panākt tiesā. Nav saprotams, kā Hartas 47. pantu varētu izmantot nolūkā panākt neesošu individuālu tiesību īstenošanu.

198. Tomēr konkrētās lietas pēc to struktūras atšķiras no minētā gadījuma. Tiesvedības dalībnieki nepamatojas uz Hartu kā uz individuālu tiesību avotu. Konkrētajās lietās uz Hartu atsaucas kā uz objektīvu konstitucionālās pārbaudes kritēriju, lai noteiktu dalībvalsts pieņemto normatīvo risinājumu pieļaujamības skalu, pildot ar Savienības tiesībām saistītus pienākumus, kas izriet no SPM lēmuma un Pievienošanās akta.

199. Konkrētajā lietā izskatāmās valsts tiesību normas ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, pamatojoties uz to, ka tās ir sekas, pirmkārt, SPM lēmuma un, otrkārt, arī Pievienošanās akta [73] īstenošanai valsts līmenī. Tādējādi Harta ir piemērojama arī uz tā pamata, ka tā atspoguļo un uzrauga valsts varas funkciju izpildi arī šīs dalībvalsts no Savienības tiesībām izrietošo pienākumu izpildē. Tomēr tas nenozīmē, ka SPM lēmums vai Pievienošanās akts, pat tādā gadījumā, ja uz to pamata būtu jāpiemēro Hartas 51. panta 1. punkts, piešķir kādas konkrētas "tiesības vai brīvības" privātpersonām.

200. Tomēr šajā SPM lēmuma un Pievienošanās akta atvērtajā telpā Hartu, tostarp tās 47. pantu, noteikti var izmantot kā *objektīvu un vispārēju* konstitucionalitātes *kritēriju* Savienības līmenī. Pamattiesību kā objektīvu pārbaudes parametru loma, kas daudzās valsts tiesību sistēmās tiek izmantota konstitucionalitātes *abstraktai pārbaudei*, ir tikpat nozīmīga arī Savienības tiesībās. Savienības tiesības var izmantot kā kritēriju valsts tiesvedībā, kurā tiek veikta valsts tiesību normu pārbaude *in abstracto* [74], tāpat arī Hartā nostiprinātās tiesības, kurām saskaņā ar LES 6. panta 1. punktu ir tāds pats spēks kā Līgumiem, tiek izmantotas kā kontroles parametri attiecībā uz Savienības tiesību aktiem un noteikumiem [75], arī gadījumos, kad nepieciešams izvērtēt dalībvalstu rīcību Savienības tiesību regulētajās jomās [76].

201. Kopumā jānorāda, ka uz Hartas noteikumiem var atsaukties vismaz divu veidu lietās. Pirmkārt, tradicionālajos gadījumos, kad nepieciešama konkrētas attiecīgam indivīdam garantētas tiesības augšupēja īstenošana, atspoguļojot pieeju, kas tradicionāli tiek dēvēta par konstitucionalitātes *konkrētu pārbaudi*. Vai personas X tiesības konkrētās lietas apstākļos ir pārkāptas? Otrkārt, ir iespējams arī lejupējs abstrakts novērtējums, analizējot konkrētu likumdošanas risinājumu atbilstību, lielākoties atrauti no individuālās lietas. Vai konkrētais likumdošanas risinājums ir atbilstošs tai vai citai pamattiesībai? To var pielīdzināt konstitucionalitātes *abstraktai pārbaudei*.

72 Šajā saistībā skat. manus secinājumus (C-403/16, EU:C:2017:659, 74.–83. punkts). Kā atšķirīgu viedokli skat. Prechal, S., "The Court of Justice and Effective Judicial Protection: What Has the Charter Changed?", no: Paulussen, C. u.c. (red.), *Fundamental Rights in International and European Law*, TMC Asser Press, Hāga, 2016, 143.–157. lpp., vai Peers, S. u.c. *The EU Charter of Fundamental Rights: A Commentary*, C. H. Beck, Hart, Nomos, Oksforda, 2014, 1199. lpp. Skat. arī spriedumu, 2017. gada 16. maijs, *Berlioz Investment Fund* (C-682/15, EU:C:2017:373, 51. punkts), kurā ir identificētas tiesības, kas tiek garantētas ar Savienības tiesībām un kas izriet no principa par aizsardzību "no patvaļīgas vai nesamērīgas publiskās varas iejaukšanās fizisku vai juridisku personu privātās darbības sfērā".

73 Skat. iepriekš secinājumu 173.–182. punktu.

74 Piemēram, spriedumi, 2015. gada 23. decembris, *Scotch Whisky Association* u.c. (C-333/14, EU:C:2015:845, 50. punkts), vai 2019. gada 13. novembris, *Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė* (C-2/18, EU:C:2019:962, 70. un 82. punkts).

75 Piemēram, skat. spriedumus, 2006. gada 27. jūnijs, Parlaments/Padome (C-540/03, EU:C:2006:429, 76., 90. un 108. punkts); 2010. gada 9. novembris, *Volker und Markus Schecke* un *Eifert* (C-92/09 un C-93/09, EU:C:2010:662, 86.–89. punkts); 2011. gada 1. marts, *Association belge des Consommateurs Test-Achats* u.c. (C-236/09, EU:C:2011:100, 30.–33. punkts); 2014. gada 8. aprīlis, *Digital Rights Ireland* u.c. (C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238, 37. un 48.–71. punkts).

76 Skat. jo sevišķi saistībā ar pārkāpuma procedūru spriedumu, 2019. gada 21. maijs, Komisija/Ungārija (Lauksaimniecības zemes lietojuma tiesības) (C-235/17, EU:C:2019:432, 89. un 129. punkts).

202. Konkrētajās lietās pēc būtības tiek lūgta divu valsts līmeņa likumdošanas risinājumu abstrakta pārbaude konstitucionalitātes Savienības līmenī aspektā, izvērtējot to atbilstību tiesu neatkarības principam, kurš izriet no tiesībām uz taisnīgu tiesu, kas savukārt nostiprinātas Hartas 47. panta otrajā daļā. Ņemot vērā to, ka ir piemērojamas Savienības tiesības, un ņemot vērā Hartas 51. panta 1. punktu, uz SPM lēmuma un Pievienošanās akta pamata ir piemērojama arī Harta, jo visi minētie valsts līmeņa risinājumi neapšaubāmi ietilpst minēto tiesību aktu piemērošanas jomā, un Harta piedāvā kritērijus šā novērtējuma īstenošanai. Tas ne vienmēr izriet no konkrētu personu individuālajām tiesībām, bet gan drīzāk no apstākļa, ka Harta atspoguļo likumdevēja veiktās izvēles valsts līmenī, kas pieņemtas, īstenojot Savienības tiesības.

203. Jebkurā gadījumā arī tad, ja Tiesa nepiekristu manai pieejai un lemtu, ka Hartas 47. pants šajās lietās nav piemērojams, ņemot vērā jaunāko judikatūru, ir piemērojama LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, un šim jautājumam es pievērsīšos turpmāk.

b) LES 19. panta 1. punkts

204. Saistībā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu Polijas valdība uzstāj, ka atšķirībā no Tiesas sprieduma lietā *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*[77], kurā valsts tiesa izskatīja vairāku indivīdu celtu prasību atcelt vairākus valsts tiesību aktus, ar kuriem ir pārkāpts tiesu neatkarības princips, konkrētajām lietām ir tikai un vienīgi valsts mērogs. Līdzīgs arguments ir izvirzīts arī attiecībā uz LES 2. pantu, norādot, ka no šīs tiesību normas izrietošie vispārējie principi tiek piemēroti tikai gadījumā, ja tiek piemērotas Savienības tiesības.

205. Polijas valdības argumenti nav atbalstāmi.

206. Saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības. Tiesa ir paskaidrojusi, ka šī norma darbojas neatkarīgi no situācijas, kādā dalībvalstis īsteno šīs tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē[78]. Attiecīgi LES 19. panta 1. punkta otrā daļa ir piemērojama gadījumos, ja valsts tiesai *var* tikt lūgts pieņemt nolēmumu jautājumos, kas skar Savienības tiesību piemērošanu vai interpretāciju un kas tādējādi ietilpst jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības[79].

207. Ņemot vērā to, ka ir praktiski neiespējami atrast tādu valsts tiesu, kurai kādā brīdī nevarētu tikt lūgts pieņemt nolēmumu jautājumos, kas skar Savienības tiesību jautājumus[80], šķiet, var droši secināt, ka LES 19. panta 1. punkta otrā daļa gan *institucionāli* (šī tiesību norma attiecas uz visām tiesām vai pat iestādēm, kas var piemērot Savienības tiesības), gan *pēc būtības* ir neierobežota.

208. Ciktāl tas attiecas uz pieeju pēc būtības, LES 19. panta 1. punkta otrās daļas piemērošanas joma, vismaz – ciktāl tas izriet no judikatūras, iekļauj visus un jebkurus valsts tiesību aktus un valsts praksi, kas var negatīvi ietekmēt dalībvalstu pienākumu noteikt efektīvus tiesību aizsardzības līdzekļus, tostarp šo valstu tiesu sistēmu neatkarību un objektivitāti. Turklāt šķiet, ka LES 19. panta 1. punkta otrās daļas

77 Spriedums, 2018. gada 27. februāris (C-64/16, EU:C:2018:117).

78 Spriedumi, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, 29. punkts); 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531, 50. punkts); 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 82. punkts); vai 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz* un *Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową* (Tiesnešu disciplināro pasākumu sistēma) (C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 33. punkts).

79 Spriedumi, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531, 51. punkts); 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 83. punkts); vai 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz* un *Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową* (Tiesnešu disciplināro pasākumu sistēma) (C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 34. punkts).

80 Savienības tiesību piemērošana valsts līmenī noteikti nav ierobežota ar *tiešu* Savienības tiesību avotu, piemēram, regulu, piemērošanu, bet ietver arī valsts tiesību aktu piemērošanu, ar kuriem pārņemtas Savienības tiesības (parasti direktīvas), proti, arī *netiešas* Savienības tiesību avotu piemērošanas gadījumā, izmantojot šīs tiesības attiecīgo tiesību aktu interpretācijai.

piemērošanas jomai nav iekšēju kvantitatīvu ierobežojumu. Nav *de minimis* noteikuma. Tādējādi no šīs piemērošanas jomas netiek izslēgti jautājumi, pamatojoties uz teritoriālo piekritību vai šo jautājumu nopietnību. Jebkurš jautājums, kurš skar valsts tiesu sistēmas organizēšanu, procedūras vai praksi, lai cik nenozīmīgs tas būtu, potenciāli ietilpst LES 19. panta 1. punkta piemērošanas jomā [81].

209. Pašlaik vienīgais ierobežojošais nosacījums ir saistīts ar pieņemamību – proti, ir jāpastāv funkcionālai saiknei. Prejudiciālajiem jautājumiem ir jābūt vajadzīgiem, lai iesniedzējtiesa varētu sniegt spriedumu konkrētajā lietā [82]. Tādējādi "starp minēto strīdu un Savienības tiesību normām, kuru interpretācija tiek lūgta, ir jāpastāv tādai saiknei, ka šī interpretācija ir objektīvi vajadzīga nolēmumam, kas iesniedzējtiesai ir jāpieņem" [83].

210. Saskaņā ar iepriekš šajos secinājumos norādītajiem apsvērumiem par pieņemamību [84] risinājuma pieņemšana pamatlietā šajās konkrētajās lietās ir pēc būtības saistīta ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu, uz kuru atsaucas prejudiciālie jautājumi [85].

211. Tādējādi, ciktāl tas skar LES 19. panta 1. punkta otro daļu, manā ieskatā, konkrētās lietas iztur abas pārbaudes – gan pieņemamības testu, gan (patiesībā neesošo) Tiesas kompetences testu saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu. Tās visas ir saistītas ar dažādiem Rumānijas tiesu sistēmas elementiem, kas ir vispārēji piemērojami un kas, visticamāk, attiecīgos apstākļos var apdraudēt tiesu sistēmas neatkarību tās kopumā, tādējādi ietekmējot tiesas, kuras var pieņemt nolēmumus jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības. Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegti tiesvedībās, kurās, pamatojoties uz LES 19. panta 1. punktu, ir objektīvi nepieciešams saņemt Tiesas atbildi, lai valsts tiesas varētu pieņemt nolēmumu.

c) LES 19. panta 1. punkts un kādi ir apdraudējumi, ja vārti ir atvērti pārāk plaši

212. Tomēr konkrētajās lietās es Tiesai neieteiktu pamatoties tikai uz LES 19. panta 1. punktu. Manā ieskatā, pastāv vairāki pārliecinoši argumenti par labu tam, ka šīs lietas drīzāk ir jāizskata SPM lēmuma un Pievienošanās akta, skatot tos kopsakarā ar Hartu, kontekstā, LES 19. panta 1. punktu atstājot kaut kur perifērijā, ja to vispār nepieciešams izmantot.

213. Kas attiecas uz piemērojamiem standartiem, šī diskusija lietās, kas skar "strukturālus" elementus, kuri var ietekmēt tiesu neatkarību, var šķist drīzāk teorētiska. Šādas lietas, kas skar strukturālus elementus, jebkurā gadījumā ietilpst LES 19. panta 1. punkta otrās daļas piemērošanas jomā ar nosacījumu, ka tās atbilst pieņemamības un saiknes pastāvēšanas kritērijiem. Prasība par tiesu neatkarību un tiesnešu objektivitāti ir neatņemams efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principa elements, kas ir nostiprināts gan LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, gan Hartas 47. pantā. Turklāt

81 Tomēr skat. nesen izdoto rīkojumu, 2020. gada 2. jūlijs, *S.A.D. Maler und Anstreicher OG* (C-256/19, EU:C:2020:523) – vairāk rīkojuma loģisko apsvērumu, nevis formulējuma dēļ.

82 Spriedums, 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz* un *Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową* (Tiesnešu disciplināro pasākumu sistēma) (C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 45. punkts), un rīkojums, 2020. gada 2. jūlijs, *S.A.D. Maler und Anstreicher OG* (C-256/19, EU:C:2020:523, 43. punkts).

83 Spriedums, 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz* un *Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową* (Tiesnešu disciplināro pasākumu sistēma) (C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 48. punkts), un rīkojums, 2020. gada 2. jūlijs, *S.A.D. Maler und Anstreicher OG* (C-256/19, EU:C:2020:523, 45. punkts).

84 Secinājumu 89.–92. punkts, 99.–104. punkts un 106.–109. punkts.

85 *A contrario*, spriedums, 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz* un *Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową* (Tiesnešu disciplināro pasākumu sistēma) (C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 49. punkts).

saskaņā ar jaunāko judikatūru LES 19. panta 1. punkta otrās daļas saturs pārklājas ar garantijām, kas ir pieprasītas saskaņā ar Hartas 47. panta otro daļu, vismaz – ciktāl tas skaidri skar tiesu neatkarību un objektivitāti [86]. Šis princips ir izšķirošs visu Savienības tiesībās paredzēto tiesību aizsardzībai, kā arī LES 2. pantā norādīto vērtību un jo sevišķi tiesiskuma principa saglabāšanai [87].

214. Tomēr turpmāk ir jāuzsver vairāki elementi, kas izriet no konkrēto lietu konteksta, kā arī apsvērumi par praktiskajām sekām, ja pamatojas tikai uz LES 19. panta 1. punktu.

215. Pirmkārt un galvenokārt, dalībvalstis, kurām piemērots SPM, atrodas īpašā stāvoklī, jo tās ir uzņēmušās ievērot tālejošu un detalizētu tiesisko regulējumu, it īpaši attiecībā uz saistībām nodrošināt efektīvu tiesu sistēmas organizēšanu un cīņu pret korupciju. Šis īpašais stāvoklis nozīmē to, ka ir liels vairums gan primāro, gan sekundāro tiesību aktu, uz kuru pamata izvērtēt jebkuru šīs dalībvalsts tiesu sistēmas struktūras aspektu, ja šis aspekts ir tieši saistīts ar SPM lēmumā un Pievienošanās aktā noteiktajiem kritērijiem un nosacījumiem.

216. Otrkārt, Harta ir daudz konkrētāks un detalizētāks tiesību akts nekā LES 19. panta 1. punkts. Hartas 47. panta otrajai daļai ir stingri noteikts saturs, kas ietver skaidru norādi uz tiesu neatkarību. Šo stingri noteikto saturu vēl vairāk pastiprina obligātā sasaiste ar Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – "ECPAK") noteikto aizsardzības līmeni, jo saskaņā ar Hartas 52. panta 3. punktu Hartas 47. panta nodrošinātais aizsardzības līmenis nedrīkst būt zemāks par ECPAK 6. un 13. pantā noteikto aizsardzības līmeni [88]. Turklāt Hartas 47. panta izšķirošā loma saistībā ar prasību pēc tiesu sistēmas neatkarības ir apstiprināta ar jaunāko judikatūru, saskaņā ar kuru LES 19. panta 1. punkta otrās daļas normatīvo saturu nosaka, pamatojoties uz minēto Hartas 47. pantu. Savukārt saistībā ar šīs tiesību normas tiesiskajām sekām ir jānorāda, ka judikatūrā ir apstiprināta Hartas 47. panta tiešā iedarbība [89].

217. Attiecīgi man liekas nevajadzīgi maldīties pa apkārtceļiem un uzstāt uz LES 19. panta 1. punkta otrās daļas galveno lomu vai pat uz šo tiesību normu kā kritēriju, uz kura balstīt analīzi, ja tas jebkurā gadījumā atvedīs atpakaļ pie Hartas 47. panta otrajā daļā noteikto standartu piemērošanas visos gadījumos, kur šī tiesību norma ir piemērojama pati par sevi.

218. Nevar noliegt, ka Tiesa pavisam nesenā pagātnē, pamatojoties uz procesuālās ekonomijas apsvērumiem, Hartas 47. panta izvērtēšanu ir uzskatījusi par nevajadzīgu, pamatojoties uz to, ka var izmantot LES 19. panta 1. punktu [90]. Manuprāt, šādi apsvērumi ir loģiski lietās, kas skar transversālus, horizontālus pasākumus, kas kā Savienības tiesību jautājums principā ietekmē visas un jebkuras valsts tiesnešu darbības [91].

86 Skat. ar LES 19. panta 1. punktu saistīta standarta pārklāšanos spriedumā, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531, 58., 72.–74. un 112. punkts), ar spriedumu, 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 120.–125. punkts).

87 Spriedums, 2020. gada 26. marts, *Review Simpson* un *HG*/Padome un Komisija (C-542/18 RX-II un C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 71. punkts).

88 Šajā saistībā skat. spriedumu, 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 116.–118. punkts).

89 Skat. spriedumus, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger* (C-414/16, EU:C:2018:257, 78. punkts); 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626, 56. punkts); un 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 162. punkts).

90 Spriedums, 2018. gada 27. februāris, C-64/16, EU:C:2018:117, 52. punkts. Savukārt cita veida uz Hartu balstītu pieeju skat. ģenerāladvokāta H. Saugmandsgora Ēes secinājumos šajā lietā (EU:C:2017:395).

91 Kā esmu norādījis savos secinājumos lietā *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:339, 53.–55. punkts).

219. Tomēr pretēji situācijai lietā *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* konkrētajās lietās no Hartas 47. panta piemērošanas izvērtēšanas nav iespējams izvairīties. No vienas puses, konkrētās lietas skar īpašu Hartas 47. panta aspektu jeb tiesības uz taisnīgu tiesu, nodrošinot lietas savlaicīgu izskatīšanu [92]. Tādējādi konkrētajās lietās neizbēgami ir jāvērtē jautājums par to, vai Hartas 47. pants ir piemērojams. No otras puses, no prejudiciālajiem jautājumiem izrietošā nepieciešamība analizēt SPM raksturu, piemērošanas jomu un tiesiskās sekas attiecībā pret lietās izskatāmajiem valsts tiesību aktiem jau kalpo par pamatu apstiprinājumam, ka Harta konkrētajās lietās ir piemērojama [93].

220. Tādēļ konkrēto lietu kontekstā no procesuālās ekonomijas principa drīzāk izriet tas, ka analīze ir jābalsta uz konkrētāku un stingrāku tiesisko regulējumu, proti, SPM lēmumu un Hartas 47. pantu. Kā izriet no jaunākās judikatūras, gadījumā, ja uz jautājumu par Hartas piemērošanu neapšaubāmi ir atbildams apstiprinoši, par attiecīgo kritēriju kalpo Hartas 47. pants – bez nepieciešamības veikt atsevišķu analīzi uz LES 2. panta un 19. panta 1. punkta otrās daļas pamata [94].

221. Treškārt un pēdējokārt, papildus divkāršā *lex specialis* argumentam, saskaņā ar kuru nav nepieciešamības (pilnībā) pamatoties uz kaut ko daudz vispārīgāku un vienkāršāku, tomēr rodas jautājums par to, vai vieglākais ceļš ir arī drošākais, jo īpaši tad, ja šis vieglākais ceļš nav detalizēti iezīmēts.

222. Pašlaik neierobežotajā LES 19. panta 1. punkta otrās daļas iedarbībā slēpjas ne tikai šīs tiesību normas spēks, bet arī tās galvenais vājums. Vai Tiesa ir gatava nākotnē izskatīt jebkurus jautājumus vai elementus, kurus iesniegs viņu kolēģi no dalībvalstīm un ar kuriem apgalvots, ka tas vai cits valsts tiesu sistēmas struktūras vai procedūras elements var radīt problēmas (protams, šo dalībvalstu tiesu subjektīvajā ieskatā) tiesu neatkarības saglabāšanai tādā līmenī, kādu šīs tiesas uzskata par atbilstošu? Iespējamo problēmu loks ir neizsmeļams: sākot ar tiesu sistēmas amatpersonu vēlamo pašpārvaldes vai pašnoteikšanās līmeni, turpinot ar valstī spēkā esošo sistēmu lietu sadalei starp tiesnešiem, skarot jautājumu par konkrētu tiesnešu nevirzīšanu tiesu palātu priekšsēdētāju amatā un, visbeidzot, vienmēr aktuālo jautājumu par tiesnešu algām, piemaksām un tiesnešiem paredzētajām priekšrocībām, kā arī Ziemassvētku prēmijām. Vai visi šie elementi ir jāformulē tikai "strukturālos" terminos, lai tie ietilptu LES 19. panta 1. punkta otrās daļas piemērošanas jomā [95]? Tas noteikti ir iespējams. Tas ir atkarīgs tikai no pareizā jautājuma formulējuma. Vai arī ir atļauta individuāla "pašaizsardzība tiesā" [96] pret vienu konkrētu tiesību aktu vai pret vienu konkrētu problemātisku tiesas priekšsēdētaju? Ja ne, tad kā tieši var konstatēt šādu strukturālu trūkumu, ja ņem vērā to, ka Tiesa iepriekš ir nošķīrusi šādus formalizētus mehānismus, piemēram, LES 7. pantā paredzēto procedūru [97], paredzot, ka tie nav priekšnosacījums, lai konstatētu (sistemātisku) trūkumu konkrētā lietā?

223. Visticamāk, Tiesai būs vēlreiz jāpārskata LES 19. panta 1. punkta neierobežotā iedarbība, šoreiz, iespējams, piemērojot ierobežotāku pieeju. Tomēr tas tikai vēl vairāk norāda uz LES 19. panta 1. punkta patieso dabu, kuram ir jākalpo par izņēmuma līdzekli izņēmuma gadījumos. Savukārt SPM skaidri ir paredzēts plašs tādu jautājumu loks (iespējams, daļa no tiem nav tik ārkārtēji), kuri saistīti ar tiesas procesu efektivitātes un tiesu neatkarības jautājumu cīņas pret korupciju kontekstā.

92 Piektais jautājums lietā C-291/19 par tiesībām uz taisnīgu lietas izskatīšanu saprātīgā laika termiņā.

93 Kā norādīts secinājumu 128.–182. punktā.

94 Skat. spriedumu, 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 169. punkts).

95 Pašlaik tas gan tā nenotiek. Tomēr skat. ģenerāladvokāta J. Tančeva [*E. Tanchev*] secinājumus lietā Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība) (C-192/18, EU:C:2019:529, 115. punkts), kurā ierosināta šāda pieeja.

96 Jaunākās tendences norāda uz stingrāku pieeju. Papildus jau iepriekš norādītajam spriedumam, 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz* un *Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową* (Tiesnešu disciplināro pasākumu sistēma) (C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 43.–49. punkts) (secinājumu 209.–210. punkts), skat. arī rīkojumu, 2020. gada 2. jūlijs, *S.A.D. Maler und Anstreicher OG* (C-256/19, EU:C:2020:523, 45.–48. punkts). Šāda tendence nav gluži savienojama ar visai plaši atvērto pieeju jautājumiem, kas skar valsts procedūras vai iestādes un to darbības atbilstību Savienības tiesībām, kuras valsts tiesām ir atļauts uzdot (skat., piemēram, minētā rīkojuma 47. punktu attiecībā pret šajā rīkojumā citēto spriedumu, 2011. gada 17. februāris, *Weryński* (C-283/09, EU:C:2011:85, 41. un 42. punkts) un attiecībā pret daudziem citiem Tiesas nolēmumiem).

97 Spriedums, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Nepilnības tiesu sistēmā) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 68.–79. punkts).

224. Šajā kontekstā pamatošanās galvenokārt uz SPM lēmumiem un Hartu nodrošina stingru pamatu visu šo jautājumu detalizētai izskatīšanai, vienlaikus respektējot Līgumos noteikto dalībvalstu vienlīdzību. Tas ir pašsaprotami, ka visām dalībvalstīm ir jāievēro no LES 19. panta 1. punkta izrietošie pienākumi. Tomēr tikai dažām dalībvalstīm ir piemēroti detalizētāki un stingrāki SPM noteikumi, ņemot vērā šo valstu speciālos pievienošanās nosacījumus. Nevienlīdzība tiek pieļauta ne tikai gadījumos, kad pret līdzīgām situācijām izturas atšķirīgi, bet arī gadījumos, kad pret objektīvi atšķirīgām situācijām izturas vienādi [98]. Dalībvalstis, kurām piemērots SPM, raugoties objektīvi, neatrodas tādā pašā situācijā kā citas dalībvalstis.

225. Noslēgumā pabeigtības labad vēlējos piebilst, ka līdzīgu iemeslu dēļ, kādus esmu norādījis attiecībā uz LES 19. panta 1. punkta otrās daļas un Hartas [47. panta] savstarpējo mijiedarbību, manuprāt, nav nepieciešamības veikt atsevišķu LES 2. panta analīzi. Tiesiskuma princips, kas ir viena no Savienības pamatā esošajām vērtībām, ir nodrošināts ar tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un pamattiesībām uz taisnīgu tiesu – šo tiesību neatņemama daļa savukārt ir tiesu neatkarības princips [99]. Hartas 47. pants, tāpat kā LES 19. pants, ir LES 2. pantā noteiktā tiesiskuma principa konkrēta izpausme [100].

3. Kritēriji un izvērtējuma būtība

226. Lai arī esam konstatējuši, ka SPM lēmums kopā ar Hartas 47. panta otro daļu un potenciāli arī kopsakarā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu ir attiecīgais tiesiskais regulējums konkrētajās lietās, no šīm tiesību normām izrietošie būtiskie elementi, kuri turpmāk tiks izmantoti kā kritēriji lietās izskatāmo valsts tiesību aktu izvērtēšanai, vēl ir jānoskaidro.

a) Kritēriji: tiesu neatkarības ārējie aspekti un "acīmredzamo pilnvaru teorija"

227. Tiesu sistēmas iekšējā organizēšana, tostarp institucionālie mehānismi disciplināro iestāžu izveidei, kuru pienākums ir tiesu procesu un tiesnešu disciplinārā uzraudzība, saskaņā ar pēc noklusējuma piemērojamo iestāžu autonomijas principu ir dalībvalstu kompetencē. Minētais ir attiecināms arī uz tādām dalībvalstīm, kurām piemērots SPM.

228. Tomēr Rumānijai jebkurā gadījumā ir jāpilda ar SPM lēmumu noteiktās saistības un konkrēti – jānodrošina ar pielikumā norādīto pirmo, trešo un ceturto kritēriju saistīto pienākumu izpilde, nodrošinot pārredzamākus un efektīvākus tiesas procesus, jāturpina izmeklēšana apsūdzībās par augsta līmeņa korupciju un jāievieš pasākumi korupcijas novēršanai un apkarošanai.

229. Strukturējot tiesu iestādes un procedūras šo mērķu sasniegšanai, minētajai dalībvalstij turklāt jāievēro arī pienākums ievērot Savienības tiesības, proti, dalībvalsts saistības, kas izriet no Hartas 47. panta, kura piemērošanas joma un saturs ir jāinterpretē ECPAK 6. panta 1. punkta kontekstā, kā arī LES 19. panta 1. punkta otrās daļas kontekstā [101].

98 *Aristotle's Nicomachean Ethics. A New Translation by Bartlett R. C. and Collins S. D.*, University of Chicago Press, 2011, 3. grāmata.

99 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531, 58. punkts un tajā minētā judikatūra), un 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 120. punkts).

100 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531, 47. punkts un tajā minētā judikatūra), un 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 98. punkts).

101 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531, 52. punkts), un 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 115. punkts).

230. No tiesu neatkarības principa neizriet, ka dalībvalstīm būtu kāds pienākums ievērot konkrētu konstitucionālo modeli, kas vienā vai citā veidā regulē dažādu valsts varas atzaru attiecības un mijiedarbību [102], protams, ar nosacījumu, ka tiek nodrošināta valsts varas dalīšana, kas ir raksturīga tiesiskuma principam [103]. Nav tādas iepriekš noteiktas un vienīgās iespējamās sistēmas vai modeļa, bet drīzāk sistēmu un struktūru dažādība. Judikatūrā ir mēģināts noteikt minimālās prasības, kuras valsts sistēmām ir jāizpilda. Šīs prasības ir saistītas ar tiesu neatkarības *iekšējiem* un *ārējiem* aspektiem, kā arī *objektivitātes* prasībām, kas izriet no Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk tekstā – "ECT") judikatūras.

231. Tieši no tiesu neatkarības *ārējā* elementa, kas ir cieši saistīta ar objektivitāti, izriet prasība, lai "attiecīgā struktūra pildītu savas funkcijas pilnīgi autonomi, nebūdama pakļauta nekādai hierarhiskai saiknei vai subordinācijai attiecībā pret kādu un nesaņemot jebkādas izcelsmes rīkojumus vai instrukcijas, tādējādi būdama *aizsargāta pret ārēju iejaukšanos* vai *spiedienu*, kas var nelabvēlīgi ietekmēt tās locekļu spriešanas neatkarību un ietekmēt viņu lēmumus" [104]. Minētais aptver ne tikai tiešu ietekmi norāžu veidā, bet arī "netiešākas ietekmes formas, kas varētu iespaidot attiecīgo tiesnešu lēmumus" [105].

232. Tiesa, atsaucoties uz ECT judikatūru par ECPAK 6. panta 1. punktu, ir norādījusi, ka, lai izvērtētu "neatkarības" elementu, ir jāņem vērā tostarp tiesnešu iecelšanas kārtība un pilnvaru laiks, aizsardzības pret ārēju spiedienu esamība, kā arī tas, vai attiecīgā iestāde tiek uztverta kā neatkarīga iestāde, ņemot vērā to, ka runa ir par paļāvību, kas jebkurai tiesai ir jāiedveš indivīdos demokrātiskā sabiedrībā [106]. Tas, vai tiesa tiek uztverta kā neatkarīga iestāde, ir svarīgs objektivitātes vērtējuma elements, atbilstoši kuram ir jānoskaidro, vai neatkarīgi no tiesneša personīgās rīcības pastāv konkrēti pārbaudāmi fakti, kuri ļauj šaubīties par viņa objektivitāti [107].

233. Tiesu neatkarības ārējais aspekts apvienojumā ar acīmredzamo pilnvaru teoriju veido fundamentālu pamatu novērtējumam, kas pēc būtības ir abstrakta pārbaude, par to, vai izvēlētie valsts tiesu sistēmas modeļi atbilst šīm prasībām. Šādā izvērtējumā bieži vien tiek skarts jautājums par to, vai šajā sistēmā ir iestrādātas pienācīgas garantijas, kuras vismaz zināmā mērā pasargā no ārēja spiediena un politiskas ietekmes.

234. Tomēr šādu kritēriju visai neskaidrais raksturs apvienojumā ar abstrakto atbilstības pārbaudi rada nepieciešamību noskaidrot, kas tieši ir jāizvērtē, kādai ir jābūt izvērtējuma detalizētības pakāpei un uz kādiem apsvērumiem šis izvērtējums ir jābalsta – tieši šiem jautājumiem es tagad pievērsīšos.

b) Izvērtējuma būtība: kas tieši ir jākonstatē

235. Pirmkārt, ir jāsaprot, kāda tieši lieta ir ierosināta Tiesā. Pirmais posms tādējādi ietver nošķīrumu starp diviem iespējamiem lietu veidiem, kuri var skart tiesu neatkarību.

102 Saistībā ar Hartas 47. panta otro daļu skat. spriedumu, 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 130. punkts un tajā minētā judikatūra).

103 Turpat, 124.–126. punkts un tajos minētā judikatūra.

104 Turpat, 121. punkts un tajā minētā judikatūra. Uzsvērums mans.

105 Turpat, 125. punkts un tajā minētā judikatūra.

106 Spriedums, 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 127. punkts), kurā norādīta atsauce uz ECT spriedumiem, 2018. gada 6. novembris, *Ramos Nunes de Carvalho e Sá* pret Portugāli, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, 144. punkts un tajā minētā judikatūra), un 2011. gada 21. jūnijs, *Fruni* pret Slovākiju, CE:ECHR:2011:0621JUD000801407, 141. punkts.

107 Spriedums, 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 128. punkts), kurā norādīta atsauce uz ECT spriedumiem, 2003. gada 6. maijs, *Kleyn* u.c. pret Nīderlandi, CE:ECHR:2003:0506JUD003934398, 191. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2018. gada 6. novembris, *Ramos Nunes de Carvalho e Sá* pret Portugāli, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, 145., 147. un 149. punkts un tajos minētā judikatūra.

236. No vienas puses, jautājumu par tiesu neatkarību var ierosināt indivīds, pamatojoties uz atsevišķu nenoregulētu gadījumu, kas parasti skar ar Savienības tiesībām aizsargātu tiesību pārkāpumu. Šādā gadījumā nepilnības tiesu neatkarībā var būt par pamatu Hartas 47. pantā nostiprināto tiesību pārkāpumam. Šāda situācija var norādīt uz tiesiskā regulējuma vispārējo disfunkcionālo raksturu [108], tomēr ne vienmēr: šāda situācija var būt arī saistīta ar individuālu kļūdu citādi funkcionālā sistēmā.

237. No otras puses, ir arī tādas lietas, kas skar dažādu tiesu sistēmas elementu strukturālu izvērtējumu. Šāda izvērtējuma rezultātā tiek noskaidrota konkrētu dalībvalsts pieņemtu likumdošanas risinājumu atbilstība Savienības tiesību prasībām. Var rasties situācija, gluži tāpat kā šajās konkrētajās lietās, ka pamatlieta ir saistīta ar iespējamām nepilnībām tiesu sistēmā, tomēr ne visos gadījumos būs noticis individuālu tiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpums. Šādā gadījumā analīzei nepieciešams tiesu sistēmas abstrakts novērtējums attiecībā pret Savienības tiesību parametriem [109].

238. Ar šo otro situāciju Tiesai nākas saskarties pēdējā laikā – pārkāpuma procedūru veidā [110]. Šādas situācijas ir izveidojušās arī lietās, kurās tā iemesla dēļ, ka nav konstatēta saikne ar jautājumu pēc būtības, iesniedzējtiesa šo situāciju nevarēja risināt pamatlietā un tādējādi lieta ir noraidīta kā nepieņemama [111]. Tomēr patiešām arī senākā pagātnē ir bijušas lietas, kurās šāda strukturālo elementu abstrakta pārbaude bija pamatlietas pamatā un nolēmuma pieņemšanai pamatlietā bija nepieciešama Tiesas atbilde [112].

239. Šis pēdējais minētais lietu veids, kurās nepieciešams veikt konkrētu valsts institucionālu vai procedurālu risinājumu atbilstības Savienības tiesību prasībām abstraktu pārbaudi, ir iespējams arī SPM ietvaros. Kā es to detalizēti esmu skaidrojis iepriekš [113], šis mehānisms ļauj veikt konkrētu Rumānijas pieņemtu modeļu abstraktu pārbaudi bez nepieciešamības, lai konkrētā lietā būtu noticis individuālu Savienības tiesībās balstītu tiesību pārkāpums. To, kāda būs situācija saistībā ar LES 19. panta 1. punktu pēc Tiesas virspalātas sprieduma pasludināšanas lietā *Miasto Łowicz*, redzēsim vēlāk [114].

240. Visās konkrētajās lietās, kā arī citās lietās, kas skar jautājumu par atbilstošu tiesu neatkarības līmeni dalībvalstīs, būtu derīgi noskaidrot, kāda veida apsvērumi ir pieņemami šādas abstraktas pārbaudes gadījumā, neatkarīgi no tā, vai pārbaude tiek veikta uz SPM lēmuma vai Hartas, vai pat arī LES 19. panta 1. punkta pamata. Šajā saistībā jānodala trīs dažādi scenāriji.

241. Pirmkārt, institucionālas vai procedurālas struktūras izvērtēšana vispārējā un abstraktā veidā ir problemātiska pati par sevi. Šāds "projekts", kas tiek izvērtēts pats par sevi un pat bez konkrētiem piemērošanas gadījumiem, šķiet nepareizs. To var izmantot nelabticīgi, jo ir acīmredzams, ka tas nevar garantēt nepieciešamo ārējās neatkarības līmeni vai atbilstību acīmredzamo pilnvaru teorijai, kā tas noteikts Hartas 47. panta otrajā daļā vai LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā. Pirmo variantu tātad var dēvēt par "izvērtējumu uz papīra".

242. Otrkārt, ir iespējama situācija, ka institucionālā struktūra pati par sevi nav problemātiska, tomēr ir argumenti vai pat pierādījumi, kas ir iesniegti iesniedzējtiesai vai Tiesai, kuri liecina par to, ka praksē pastāv šādas problēmas vai iespējas šo struktūru izmantot nelabticīgi. Šāda situācija var izveidoties divos gadījumos: no vienas puses, projekts tiek izvietots citu projektu kontekstā. Šis būs tāds gadījums,

108 Kā tas bija gadījumā, par kuru taisīts spriedums, 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982).

109 Saistībā ar šiem diviem situāciju veidiem skat. manus secinājumus lietā *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:339, 53. punkts).

110 Spriedumi, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531), un 2019. gada 5. novembris, Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība) (C-192/18, EU:C:2019:924).

111 Spriedums, 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz* un *Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową* (Tiesnešu disciplināro pasākumu sistēma) (C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234).

112 Spriedumi, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117), un 2019. gada 7. februāris, *Escribano Vindel* (C-49/18, EU:C:2019:106).

113 Secinājumu 198.–202. punkts.

114 Skat. arī jau iepriekš minēto rīkojumu, 2020. gada 2. jūlijs, *S.A.D. Maler und Anstreicher OG* (C-256/19, EU:C:2020:523).

kad valsts tiesību akts, izskatot to atsevišķi un uz papīra, nešķiet problemātisks, bet kļūst izteikti problemātisks, ja tas tiek izskatīts kopā ar citiem šajā sistēmā spēkā esošiem tiesību aktiem. No otras puses, konkrētā modeļa nepilnības uz papīra var nebūt redzamas, bet drīzāk var kļūt redzamas faktiskajā piemērošanā. Tādējādi otrā scenārija gadījumā ir nepieciešams paraudzīties tālāk par pašu projektu, skatoties uz "papīriem to kopumā" vai "papīriem reālajā praksē".

243. Treškārt, ir iespējama situācija, kad institucionālā struktūra "uz papīra" atbilst Hartas 47. panta otrās daļas vai LES 19. panta 1. punkta otrās daļas prasībām. Tomēr ir norādes par to, ka īpašos apstākļos un dalībvalsts konkrētajā tiesiskajā un institucionālajā kontekstā šis visādi citādi uzticamais modelis jau patlaban tiek izmantots nelabticīgi. Šo scenāriju, kuru jebkurai starptautiskai tiesai vai starptautiskai iestādei izvērtēt ir visgrūtāk, būtībā var saukt par "vērtēt tikai praksi" vai – diemžēl – "papīram nav vērtības".

244. Jāuzsver, ka otrā un trešā scenārija gadījumā nacionālais konteksts un faktiskā piemērošana ir sevišķi svarīgi divu apsvērumu dēļ. Pirmkārt, izskatāmie tiesību akti ir jāizvērtē dalībvalsts institucionālās vides kontekstā. Tādējādi, cik vien plaši iespējams, ir jāizvērtē vispārējais institucionālais un strukturālais konteksts un tas, kā izskatāmie tiesību akti mijiedarbojas ar citiem saistītajiem tiesību aktiem. Lai arī konkrētā tiesību norma, izskatot to atsevišķi, var šķist pareiza, tā var būt ļoti problemātiska, skatot to kopsakarā ar citiem būtiskiem sistēmas elementiem [115].

245. Otrkārt, nevar, protams, aizmirst sensitīvo jautājumu par to, ka jāpārbauda apgalvojumi par faktisko piemērošanu un faktisko valsts praksi, kas ir pamatota lietas materiālos un Tiesai iesniegtajos apsvērumos. Noteikti ir iespējams un pat nepieciešams ņemt vērā valsts praksi. Tiesas judikatūrā pastāvīgi ir apstiprināts, ka, analizējot atbilstību Savienības tiesībām, ir jāņem vērā ne tikai valsts tiesiskais regulējums pats par sevi, bet arī judikatūra un prakse [116].

246. Tomēr, ja uz šādiem kontekstuāliem un praksē balstītiem apstākļiem tiek norādīts tiesās un jo sevišķi šajā Tiesā, tie ir pienācīgi jāizskaidro, jābalsta uz pierādījumiem un par tiem jādiskutē neatkarīgi no tā, vai to nodrošina valsts tiesas vai Tiesā ierosinātās lietas dalībnieki vai personas, kas ir iestājušās lietā. Citiem vārdiem, ja tiek apgalvots, ka attiecīgā sistēma vai institucionālā struktūra patiesībā darbojas citādi, nekā tas norādīts "uz papīra", šie argumenti līdz saprātīgai pakāpei ir jāpamato.

247. Es vēlos uzsvērt – līdz "saprātīgai" pakāpei. No vienas puses, būtu nesaprātīgi pieprasīt valsts tiesai, kas, piemēram, savā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu apgalvo, ka valsts disciplinārlietu sistēma tiek izmantota nelabticīgi, lai izdarītu politisku spiedienu uz tiesnešiem, iesniegt izsmeļošu statistiku par visām šajā dalībvalstī īstenotajām disciplinārlietām, kā arī iesniegt dokumentētus pierādījumus par to, kā tieši šis spiediens tiek izdarīts un kā tieši tas ietekmē tiesas nolēmumu pieņemšanu konkrētās lietās. No otras puses, ir problemātiski arī tikai izdarīt mājienu par valstī spēkā esošā modeļa nepilnībām un *in abstracto* norādīt, ka gadījumā, ja šis modelis netiks mainīts pret citu modeli, *to var* izmantot nelabticīgi.

115 Šādas pieejas sakarā skat. spriedumu, 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 152. un 153. punkts). Skat. arī manus secinājumus lietā PG (C-406/18, EU:C:2019:1055) (par tiesai noteikto 60 dienu termiņu lēmuma pieņemšanai, ja lieta *tiek izskatīta* citu procesuālo noteikumu un institucionālo ierobežojumu kontekstā, efektīvai pārbaudei tiesā attiecībā uz dalībvalsts lēmumiem, kas skar starptautisko aizsardzību).

116 Skat., piemēram, par judikatūru: spriedums, 2020. gada 19. marts, *Sánchez Ruiz* u.c. (C-103/18 un C-429/18, EU:C:2020:219, 80. punkts); vai par administratīva rakstura praksēm: spriedumi, 2015. gada 11. jūnijs, Zh. un O. (C-554/13, EU:C:2015:377, 75. punkts); 2015. gada 17. decembris, *Viamar* (C-402/14, EU:C:2015:830, 31. un 46. punkts); vai 2018. gada 20. jūnijs, *Enteco Baltic* (C-108/17, EU:C:2018:473, 100. punkts).

248. Jebko var izmantot nelabticīgi. Šāda izmantošanas iespēja pati par sevi nav pietiekams arguments, lai pilnībā atceltu visu struktūru vai modeli. Nav aizliegta arī nažu vai automašīnu izmantošana, lai arī mazāk atbildīgi cilvēki tos var izmantot citiem nolūkiem, nevis maizes griešanai vai braukšanai uz darbu. Tādējādi arī ārējas tiesu neatkarības un acīmredzamu pilnvaru gadījumā Tiesai ir jāiesniedz pārliecinoši argumenti par to, kā tieši un konkrēti attiecīgo modeli var izmantot nelabticīgi, kā arī Tiesā noteikti jāiesniedz ilustratīvi piemēri par šādiem jau notikušiem gadījumiem praksē, kas liecina par strukturālu problēmu.

C. Lietā izskatāmo valsts tiesību aktu izvērtējums

249. Pēc šīs visai detalizētās ceļa kartes iezīmēšanas es beidzot pievērsīšos diviem pārsūdzētajiem institucionālajiem jautājumiem. Sākšu ar valsts tiesiskā konteksta vispārēju izvērtējumu (1). Tad es izvērtēšu jautājumus, kas saistīti ar Tiesu inspekcijas vadības iecelšanu un kas uzdoti lietā C-83/19 (2), pēc tam savukārt pievērsīšos lietās C-127/19, C-195/19, C-291/19 un C-355/19 uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem saistībā ar TNIN izveidi (3).

1. Vispārējais konteksts

250. Visas konkrētās lietas ir saistītas ar dažādiem tā saukto tiesību aktu par tiesām elementiem: Likums Nr. 303/2004 par tiesnešu un prokuroru statusu, Likums Nr. 304/2004 par tiesu sistēmas organizāciju un Likums Nr. 317/2004 par ATP. Minētie likumi ir pieņemti Rumānijas pievienošanās Eiropas Savienībai sarunu ietvaros nolūkā uzlabot tiesu neatkarību un tiesu sistēmas efektivitāti [117].

251. Šie likumi un šajos likumos vēlāk veiktie grozījumi pēc pievienošanās tika cieši uzraudzīti, pamatojoties uz SPM. Pamatojoties uz šiem likumiem un tajos vēlāk veiktajiem grozījumiem, Komisija periodiski ziņoja par Rumānijas progresu saistībā ar tiesu sistēmas neatkarību un efektīvu funkciju izpildi, kā arī par panākto progresu korupcijas apkarošanā. Sasniegtā progresa dēļ Komisija noteica galīgās rekomendācijas savā 2017. gada SPM ziņojumā, kā rezultātā SPM varēja reizi par visām reizēm atcelt [118]. Tomēr panāktais progress laikā no 2017. līdz 2018. gadam tika iedragāts – šajā laika periodā tiesību akti par tiesām tika grozīti, Parlamentam pieņemot dažādus citus likumus [119] steidzamības kārtībā – šī likumdošanas procedūra paredz ierobežotas debates divās Parlamenta palātās [120]. Likumi tika pieņemti nozīmīgu politisku domstarpību un sabiedrības protestu laikā [121]. Attiecīgi no 2018. gada septembra līdz 2019. gada martam Rumānijas valdība pieņēma piecus ārkārtas rīkojumus, ar kuriem tika grozīti un papildināti tiesību akti par tiesām [122].

252. Grozījumi satur vēl citus elementus, kas nav šo konkrēto lietu priekšmets, piemēram, jauna agras pensionēšanās shēma, tiesnešu vārda brīvības ierobežojumi, kā arī vairāki jauni pamati ATP locekļu atcelšanai [123]. Ar minētajiem tiesību aktiem ir ieviesti grozījumi, kas ir Tiesā izskatāmo lietu pamatā, piemēram, Tiesu inspekcijas pagaidu vadības iecelšanas kārtība un TNIN izveide, kā arī izmaiņas noteikumos par tiesnešu materiālo atbildību – šo jautājumu esmu analizējis atsevišķos secinājumos lietā C-397/19.

117 2004. gada kārtējais pārskats par Rumānijas progresu ceļā uz pievienošanos (SEC(2004) 1200, 19. lpp.).

118 Skat. 2018. gada SPM ziņojumu, 3. lpp.

119 Likums Nr. 207/2018 (skat. secinājumu 20. punktu), kā arī *Legea nr. 234/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 317/2004 privind CSM* (Likums Nr. 234/2018 par grozījumiem un papildinājumiem Likumā Nr. 317/2004 par ATP, *Monitorul Oficial* Nr. 850, 2018. gada 8. oktobris), kā arī *Legea nr. 242/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor* (Likums Nr. 242/2018 par grozījumiem un papildinājumiem Likumā Nr. 303/2004 par tiesnešu un prokuroru statusu, *Monitorul Oficial* Nr. 868, 2018. gada 15. oktobris).

120 2018. gada SPM ziņojums, 9. lpp.

121 *GRECO ad hoc* ziņojums par Rumāniju (34. panta kārtībā). Pieņemts 79. plenārsēdē 2018. gada 23. martā (2018/2).

122 Ārkārtas rīkojumi Nr. 77/2018, Nr. 90/2018, Nr. 92/2018, Nr. 7/2019 un Nr. 12/2019. Skat. šo secinājumu 18. punktu un 27.–34. punktu.

123 Skat. arī 2018. gada SPM ziņojumu, 3. lpp.

253. Šīs izmaiņas ir negatīvi vērtētas Komisijas 2018. gada un 2019. gada SPM ziņojumos. Vairāki grozījumi ir atspoguļoti arī vairāku starptautisko organizāciju ziņojumos, tostarp Venēcijas komisijas [124] un *GRECO* [125] ziņojumos, kuros norādīti brīdinājumi par šo elementu radītajiem iespējamiem apdraudējumiem, tostarp apdraudot tiesu neatkarību un tiesu darbības efektivitāti un kvalitāti. Venēcijas komisija tostarp ir paudusi bažas par ārkārtas rīkojumu plašu pielietojumu [126].

254. Vispārējā kontekstā ir vērts minēt tādu nozīmīgu un lietām kopīgu faktoru kā Rumānijas valdības pieņemto *ārkārtas rīkojumu* nozīmīgā loma būtisku tiesību aktu par tiesām noteikumu grozīšanā. Jautājums par to, vai šādu (vismaz ārēji) ārkārtēju tiesību aktu izmantošana saskaņā ar valsts konstitūciju ir atļauta, ir jāizvērtē nevis Tiesai, bet drīzāk valsts (konstitucionālajai) tiesai.

255. Tomēr pats apstāklis vien, un to tiesas sēdē atzina arī Rumānijas valdība, ka tāda likumdošanas metode kā ārkārtas rīkojumu pieņemšana ir tik intensīvi izmantota tādā jomā kā tiesu sistēmas reforma, turklāt ne vienmēr norādot skaidru šādas steidzamības pamatojumu, jau ir uzskatāms par vispārējā konteksta būtisku elementu. Tiesiskais regulējums, kas strukturāli regulē valsts trešo varu, ir jāpieņem patiesas varas dalīšanas garā, pēc rūpīgas analīzes un apspriedēm, ļaujot izteikties visām attiecīgajām likumdošanas un tiesu varas institūcijām, kuras parasti ir iekļautas tiesību aktu izstrādē. Ideālā gadījumā šādiem tiesību aktiem tomēr nebūtu jābūt viendienīšiem.

256. Kopumā jānorāda, ka, lai gan "tiesu sistēmas noregulēšana uz ārkārtas rīkojumu pamata" pats par sevi nav Savienības tiesību pārkāpums, šī situācija kalpo par svarīgu kontekstuālu elementu, kas ir jāņem vērā, izvērtējot lietā izskatāmos valsts tiesību aktus.

2. Tiesu inspekcijas vadības pagaidu iecelšana

a) Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu un lietas dalībnieku nostāja

257. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir norādītas vairākas bažas par likumdošanas procedūru un kontekstuālajiem apstākļiem Ārkārtas rīkojuma Nr. 77/2018 pieņemšanas laikā, kā arī šī rīkojuma tiesiskajām sekām.

258. Pirmkārt, ārkārtas rīkojums nevis labo šķietamo "likumdošanas vakuumu", kā tas norādīts šā rīkojuma preambulā, bet gan drīzāk atņem ATP vienu no tās kompetencēm, kas tai kā tiesu neatkarības garantam ir noteiktas Konstitūcijā. Turklāt ārkārtas rīkojums padara iespējamu vadības amata ieņemšanu uz nenoteiktu laiku, bez jebkādiem nosacījumiem automātiski pagarinot pilnvaru termiņu uz rīkojuma pamata, tādējādi liedzot ATP izmantot tās rīcības brīvību, kas ir fundamentāla ATP konstitucionālajai lomai.

259. Otrkārt, iesniedzējtiesa ir skaidrojusi, ka saskaņā ar Rumānijas Konstitūcijas 133. panta 1. punktu ATP noteiktas pilnvaras garantēt tiesu neatkarību. Iesniedzējtiesa turklāt norāda, ka Ārkārtas rīkojumā Nr. 77/2018 paredzētais risinājums ir uzskatāms par nepamatotu izņēmumu no vispārīgajiem noteikumiem par pagaidu iecelšanu amatos, deleģējot attiecīgās personas darbam vadības amatos un tādējādi apdraudot ATP kompetenci.

124 Venēcijas komisijas Atzinums Nr. 924/2018 par grozījumiem Likumā Nr. 303/2004 par tiesnešu un prokuroru statusu, Likumā Nr. 304/2004 par tiesu sistēmas organizāciju un Likumā Nr. 317/2004 par Augstāko tieslietu padomi (Rumānija) (CDL-AD(2018)017).

125 GRECO *ad hoc* ziņojums par Rumāniju (34. panta kārtībā). Pieņemts 79. plenārsēdē 2018. gada 23. martā (2018/2).

126 Venēcijas komisijas Atzinums Nr. 950/2019 par Valdības Ārkārtas rīkojumiem Nr. 7 un Nr. 12, ar kuriem groza tiesību aktus par tiesām (Rumānija) (CDL-AD(2019)014).

260. Rumānijas tiesnešu forums papildus iesniedzējtiesai jau iepriekš paustajiem un tās apstiprinātajiem argumentiem Tiesai norādīja, ka Ārkārtas rīkojuma Nr. 77/2018 tiesiskās sekas ir tādas, ka tas atņem ATP vienu no tās konstitucionālajām pilnvarām, kas tai piešķirtas kā tiesu neatkarības garantam. Tiesas sēdē prasītājs skaidroja, ka pagātnē Tiesu inspekcijas galvenā inspektora iecelšanai amatā izmantota deleģēšanas sistēma. Turklāt noteikumu par tiesu un prokuroru statusu pieņemšanai, tostarp noteikumu par Tiesu inspekcijas organizēšanu un funkcijām pieņemšanai, ir nepieciešams ATP viedoklis. ATP nav lūgts sniegt viedokli par minēto ārkārtas rīkojumu.

261. Nīderlandes un Zviedrijas valdības piekrīt tam, ka pret tiesnešiem uzsāktajās disciplinārlietās, kā arī ieceļot personas darbam Tiesu inspekcijā, ir jāievēro tiesu neatkarības princips atbilstoši Tiesas un ECT judikatūrā norādītajai izpratnei. Nīderlandes valdība ir norādījusi, ka Ārkārtas rīkojumā Nr. 77/2018 – saskaņā ar lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu norādīto aprakstu – šis princips nav ievērots. Zviedrijas valdība norādījusi, ka šis izvērtējums ir jāveic valsts tiesai.

262. Komisija tiesas sēdē norādīja, ka Rumānijas valdības iejaukšanās Tiesu inspekcijas vadības iecelšanā rada šaubas par tiesu neatkarības garantijām, jo īpaši, ņemot vērā, ka vadības iecelšanas pilnvaras ir ATP. Tādējādi iespējams, ka ir pārkāpta LES 19. panta 1. punkta otrā daļa.

263. Rumānijas valdība tiesas sēdē norādīja, ka, ņemot vērā LES 19. pantu, nav pieļaujama tādu valsts tiesību aktu pieņemšana, saskaņā ar kuriem Tiesu inspekcijas vadība, *pat tikai "ad interim"*, tiek iecelta uz ārkārtas rīkojuma pamata, ciktāl tas var radīt iespaidu par politisku ietekmi vai politisku spiedienu. Rumānijas valdība neapstrīd steidzamības pamatojumu, bet norāda, ka Likuma Nr. 303/2004 57. pantā paredzēto deleģēšanas iespēju nebija iespējams izmantot, jo šī tiesību norma attiecas tikai uz deleģēšanu tiesu un prokuratūras iestāžu ietvaros. Pašreizējā Rumānijas valdība tomēr uzskata, ka iepriekšējā valdība varēja izmantot citu mehānismu, lai novērstu institucionālos traucējumus, piemēram, piemērojot īstermiņa pagaidu iecelšanu, šajā procesā iesaistot ATP.

264. Savukārt Tiesu inspekcija ir norādījusi, ka, ņemot vērā tiesību akta preambulā norādīto, šī pasākuma *raison d'être* ir situācija, ka iepriekšējās vadības pilnvaru termiņš beidzās 2018. gada 1. septembrī un kompetentā iestāde nebija sākusi rīkot konkursu. Turklāt tiesību aktā ir paredzēts, ka amatā var iecelt tikai tādas personas, kuras ir iepriekš izturējušas konkursu un kuras iepriekš ir pildījušas galvenā inspektora un galvenā inspektora vietnieka funkcijas. Galu galā, ņemot vērā to, ka ATP bija faktiski organizējusi konkursu, amatā tika iecelts tas pats galvenais inspektors, kurš bija ieguvis ļoti labu vērtējumu.

b) Analīze

265. Nedz Hartas 47. panta otrā daļa, nedz LES 19. panta 1. punkta otrā daļa nenosaka konkrētu modeli, kādā būtu jāorganizē tiesu sistēmas amatpersonu disciplinārā sistēma. Tomēr tiesu neatkarības princips nozīmē to, ka tiesnešu disciplināros pasākumus regulējošos noteikumos ir jāiekļauj "garantijas, kas nepieciešamas, lai izvairītos no jebkāda riska, ka šādi pasākumi tiks izmantoti kā tiesu nolēmumu satura politiskās kontroles sistēma" [127]. Šajā nolūkā Tiesa ir paredzējusi neatkarīgas instances iesaistīšanos saskaņā ar procedūru, kas pilnībā garantē Hartas 47. un 48. pantā nostiprinātās tiesības, jo sevišķi tiesības uz aizstāvību, kas ir būtiskas garantijas tiesu neatkarības saglabāšanai [128]. Šāds paziņojums viennozīmīgi nozīmē to, ka Hartas 47. un 48. pantā noteiktie standarti ir piemērojami pret tiesu sistēmas amatpersonām ierosināto disciplinārlietu gadījumā [129].

127 Spriedums, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531, 77. punkts).

128 Skat. spriedumu, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531, 77. punkts).

129 Šajā saistībā šķiet, ka Harta paredz augstākus aizsardzības standartus nekā ECT, neraugoties uz šīs tiesas pēdējā laika evolūciju, piemēram, ECT spriedumi, 2013. gada 9. janvāris, *Volkov* pret Ukrainu, CE:ECHR:2013:0109JUD002172211, 87.–91. punkts; 2016. gada 23. jūnijs, *Baka* pret Ungāriju, CE:ECHR:2016:0623JUD002026112 (virspalāta), 107. un nākamie punkti; 2017. gada 23. maijs, *Paluda* pret Slovākiju, CE:ECHR:2017:0523JUD003339212 (ECT trešā nodaļa), 33.–35. punkts; 2018. gada 25. septembris, *Denisov* pret Ukrainu, CE:ECHR:2018:0925JUD007663911 (virspalāta), 44. un nākamie punkti.

266. Jānorāda, ka šie standarti tiek piemēroti pašām disciplinārajām iestādēm (parasti – disciplinārajai palātai, kas pieņem lēmumu par disciplināro pārkāpumu), nevis institūcijām, kas ierosina lietu disciplinārajā iestādē (proti, "prokuroram"). Tiesu inspekcijai nav pilnvaru pieņemt nolēmumu par disciplinārpārkāpuma esamību. Šādas pilnvaras ir paredzētas attiecīgajai ATP nodaļai, kas ir disciplinārā iestāde.

267. Tomēr, kā tiesas sēdē paskaidroja Rumānijas valdība un norādīja arī prasītājs, Tiesu inspekcijai ir būtiska loma disciplinārajās procedūrās. Tiesu inspekcija veic sākotnējo izmeklēšanu un pieņem lēmumu par to, vai ierosināt disciplināro izmeklēšanu. Šī iestāde veic izmeklēšanu tikmēr, kamēr tā pieņem lēmumu par to, vai nodot disciplināro lietu ATP kompetentajai nodaļai nolēmuma pieņemšanai [130]. Tai ir arī svarīgas funkcijas tādu procesu ierosināšanā, kuru rezultātā tiek izvērtēts jautājums par to, vai ir pieļauta tiesas kļūda [131]. Turklāt, kā ir paskaidrojusi iesniedzējtiesa, galvenajam inspektoram ir pilnvaras, kuras ir nostiprinātas ar jaunākajiem grozījumiem [132]: viņš ieceļ inspektorus, kuriem ir vadības funkcijas; vada inspekcijas darbību un pārvalda disciplinārās procedūras; organizē lietu sadali; nosaka konkrētas jomas, kurās tiek īstenotas pārbaudes darbības; viņš ir galvenais instrukciju izdevējs, un viņam ir pilnvaras pašam ierosināt disciplinārlietas.

268. Šajā kontekstā ir vairāk nekā skaidrs, ka šādas izmeklēšanas un lietas ierosināšanas pilnvaras disciplinārlietās pašas par sevi neatkarīgi no tās iestādes dāvātajām garantijām, kas pieņem galīgo lēmumu disciplinārlietās, var radīt spiedienu uz personām, kurām ir pienākums pieņemt nolēmumu par konkrēto strīdu [133]. *A fortiori* tādā gadījumā, ja izmeklēšanas uzsākšanas un disciplinārlietas ierosināšanas pilnvaras ir piešķirtas vienai iestādei, kuras specializācija ir tiesnešu darbības pārbaude un tiesnešu darbības izmeklēšana.

269. Šī iemesla dēļ iestādei, kas ir atbildīga par disciplinārlietu ierosināšanu – piemēram, tādai iestādei kā Tiesu inspekcija – ir jānodrošina vismaz zināms darbības un izmeklēšanas darbību neatkarības līmenis. Šim neatkarības līmenim noteikti nav jābūt tādā apjomā, kādā to var pieprasīt no pašām disciplinārajām iestādēm. Tomēr, ņemot vērā gan Tiesu inspekcijas lomu ATP, gan galvenā inspektora pilnvaras, process, kādā notiek iecelšana galvenā inspektora amatā, nevar radīt šaubas par to, ka šīs iestādes pilnvaras un funkcijas tiek izmantotas tam, lai nodrošinātu politisku kontroli un veiktu politisku spiedienu uz tiesu sistēmu.

270. Kā noteikums, ar kuru paredzēta pagaidu iecelšana amatā un esošās amatpersonas pilnvaru termiņa pagarināšana, iekļaujas šajā kontekstā? Skatot šo noteikumu *in abstracto* un atrauti no konteksta, šis noteikums *per se* nav pretrunā Savienības tiesībās nostiprinātajam tiesu neatkarības principam.

271. Pirmkārt, ne visos gadījumos, kad iecelšanā amatos tiesu sistēmā piedalās arī izpildvara, automātiski ir pamats konstatēt subordinācijas attiecības, kas ir par iemeslu tiesu neatkarības principa pārkāpumam, ja ir spēkā garantijas, kas šo personu pasargā no ietekmes un spiediena pēc iecelšanas amatā [134]. Drīzāk gluži pretēji: varas dalīšanai ir abpusēja iedarbība.

130 Saskaņā ar Rumānijas valdības tiesas sēdē sniegtajiem skaidrojumiem tiesu inspektoru kompetence ir norādīta Likuma Nr. 317/2004 74. panta 1. punktā. Saskaņā ar Likuma Nr. 317/2004 45. panta 1. punktu Tiesu inspekcija izmeklēšanu var uzsākt *ex officio* vai pēc jebkuras ieinteresētās personas, tostarp ATP, lūguma. Saskaņā ar minētā likuma 44. panta 3.[1] punktu tieslietu ministrs var lūgt Tiesu inspekciju izvērtēt, vai prokurori ir pieļāvuši disciplinārus pārkāpumus.

131 Saskaņā ar Likuma Nr. 317/2004 74. pantu un Likuma Nr. 303/2004 94. pantu. Skat. manus secinājumus lietā C-397/19.

132 No lietā iesniegtajiem materiāliem izriet, ka šīs pilnvaras ir nostiprinātas ar 2018. gada 4. oktobra Likumu Nr. 234 (*Monitorul Oficial* Nr. 850, 2018. gada 8. oktobris), ar kuru grozīts Likuma Nr. 317/2004 69. pants saistībā ar galvenā inspektora pilnvarām.

133 Skat. tiesu neatkarības nozīmi disciplinārlietu uzsākšanas kontekstā: ECT spriedums, 2012. gada 9. februāris, *Kinský* pret Čehiju, CE:ECHR:2012:0209JUD004285606, 97.–99. punkts.

134 Skat., piemēram, spriedumu, 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 133. punkts), kurā minēti šādi spriedumi: 2013. gada 31. janvāris, D. un A. (C-175/11, EU:C:2013:45, 99. punkts), un ECT spriedumi, 1984. gada 28. jūnijs, *Campbell* un *Fell* pret Apvienoto Karalisti, CE:ECHR:1984:0628JUD000781977, 79. punkts; 2005. gada 2. jūnijs, *Zolotas* pret Grieķiju, CE:ECHR:2005:0602JUD003824002, 24. un 25. punkts; 2006. gada 9. novembris, *Sacilor Lormines* pret Franciju, CE:ECHR:2006:1109JUD006541101, 67. punkts; 2018. gada 18. oktobris, *Thiam* pret Franciju, CE:ECHR:2018:1018JUD008001812, 80. punkts un tajā minētā judikatūra.

272. Manuprāt, šis secinājums ir vienlīdz piemērojams vadības iecelšanai tādā iestādē kā Tiesu inspekcija. Šajā saistībā Tiesu inspekcija ir norādījusi, ka Rumānijas valdība ar atsevišķu lēmumu nav iecēlusi Tiesu inspekcijas galveno inspektoru. Ārkārtas rīkojums Nr. 77/2018 regulē procedūru, ar kuru nodrošināta Tiesu inspekcijas vadīšana *ad interim*.

273. Otrkārt, Hartas 47. panta otrā daļa principā neaizliedz tādu sistēmu, saskaņā ar kuru tādas iestādes kā Tiesu inspekcija pagaidu vadīšanu nodrošina esošais galvenais inspektors un inspektora vietnieki līdz brīdim, kad paredzētajā kārtībā tiek iecelta jaunā vadība. Kā to norādījusi Tiesu inspekcija, tādējādi var nodrošināt, ka personas, kuras pilda amata pienākumus *ad interim*, jau ir izturējušas tiesību aktos noteikto konkursu un viņiem ir pieredze amata pienākumu pildīšanā. Šāda sistēma var būt pat nepieciešama, un tā pastāv daudzās jurisdikcijās attiecībā uz vairākiem augsta ranga amatiem, tostarp tiesu sistēmā [135].

274. Tomēr konkrētajā lietā velns slēpjas nevis detaļās, bet kontekstā. Divi tikko pieminētie šķietami neproblemātiskie elementi ātri vien zaudē nevainīguma ilūziju, ja tiek aplūkota konkrētā sistēma Tiesu inspekcijas vadības pagaidu iecelšanai, kas paredzēta Ārkārtas rīkojumā Nr. 77/2018, kā arī sekas, kas ir iestājušās konkrētajā lietā.

275. Saskaņā ar minētā rīkojuma II pantu pagaidu iecelšanas amatā sistēmu piemēro arī gadījumā, ja Tiesu inspekcijas vadības amati šā rīkojuma pieņemšanas dienā *ir vakanti* – tieši tāda bija situācija Ārkārtas rīkojuma Nr. 77/2018 pieņemšanas brīdī [136]. Praktiski tas nozīmē to, ka šis noteikums, kas tika virzīts ar ārkārtas rīkojumu, neapspriežoties ar institūciju, ar kuru parasti tiek veiktas konsultācijas par iecelšanu, nav paredzēts tikai tam, lai nodrošinātu amata pienākumu izpildes turpināšanu, bet praktiski tas nozīmē, ka *ex post facto* amatā iecelta persona, kuras pilnvaru termiņš jau bija beidzies, šajā nolūkā izmantojot citu procedūru, nevis tiesību aktos paredzēto, un apejot spēlētājus, kas parasti ir iesaistīti šāda veida procedūrā.

276. Šāds šķietami neitrāla noteikuma konteksta un praktiskās iedarbības elements pats par sevi ir pietiekams, lai secinātu, ka uz Ārkārtas rīkojuma Nr. 77/2018 pamata izveidotā Tiesu inspekcijas vadības pagaidu iecelšanas sistēma var radīt šaubas par Rumānijas valdības interesi iecelt konkrēto personu par vadītāju iestādē, kura ir atbildīga par tiesu sistēmas amatpersonu darbības disciplināro izmeklēšanu. Attiecīgi šāda sistēma neparedz garantijas, kas var novērst indivīdu pamatotas šaubas par tiesas iestāžu neietekmēšanos no ārējiem faktoriem un neitrālu attieksmi pret šo iestāžu pārziņā esošajiem jautājumiem.

277. Manuprāt, analīzi šajā brīdī var pabeigt. Iesniedzējtiesas un (dalībvalsts) lietas dalībnieki ir izvirzījuši citus kontekstuālus argumentus, kas skar ne tikai jautājumus par kompetenču sadali (valstī), bet arī par individuālām personām un iestādēm un to šķietamām personiskām interesēm. Manā ieskatā, Tiesai nav nepieciešams izvērtēt pārējos konteksta elementus, ņemot vērā to, ka iepriekš izvirzītais arguments pats par sevi ir skaidrs un neapgāžams.

278. Kopumā jānorāda, ka objektīvs un neitrāls *ex ante* izstrādāts noteikums, kurš institūcijas darbības turpināšanas nolūkā paredz, ka persona saglabās amatu tikmēr, kamēr tiks atbilstoši iecelts viņa tiesību pārņēmējs, ir saprātīgs un atbilstošs. Tomēr šāda šķietami neitrāla noteikuma pragmatiska izmantošana ar mērķi atkārtoti iecelt amatā konkrētu personu, kuras pilnvaru termiņš ir beidzies, pretēji parastajām amatā iecelšanas procedūrām nav nedz saprātīga, nedz atbilstoša.

135 Piemēram, skat. Eiropas Savienības Tiesas statūtu 5. pantu.

136 *L. Netejoru* sākotnējais pilnvaru termiņš bija beidzies 2018. gada 1. septembrī, savukārt Ārkārtas rīkojums Nr. 77/2018 pieņemts 2018. gada 5. septembrī.

c) Starpsecinājums

279. Tādējādi es ierosinu uz lietā C-83/19 uzdoto trešo jautājumu atbildēt šādi: Hartas 47. panta otrā daļa, kā arī LES 19. panta 1. punkta otrā daļa ir interpretējama tādējādi, ka minētajām tiesību normām pretrunā ir tādi valsts tiesību akti, saskaņā ar kuriem valdība, atkāpjoties no parasti šādā gadījumā piemērojamiem noteikumiem, ir pieņēmusi sistēmu, atbilstoši kurai tiek veikta pagaidu iecelšana vadības amatos iestādē, kas ir atbildīga par tiesu sistēmas amatpersonu darbības disciplināro izmeklēšanu, un šo tiesību aktu praktiskā ietekme ir tāda, ka amatā atkārtoti tiek iecelta persona, kuras pilnvaru termiņš ir beidzies.

3. Tiesu sistēmā izdarīto noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanas nodaļa

a) Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu un lietas dalībnieku nostāja

280. Četras no piecām šajos secinājumos izskatāmajām lietām skar tiesību aktus, ar kuriem izveido TNIN un regulē tās darbību. Pamatlietās C-127/19 un C-355/19, kuras izskata tā pati iesniedzējtiesa, tiek izvērtēts jautājums par dažādu tādu administratīva rakstura aktu tiesiskumu, ar kuriem ieviesti minētie tiesību akti. Lietas C-195/19 un C-291/19 ir iesniegtas pret tiesnešiem un prokuroriem uzsāktā kriminālprocesā, kurā piedalās arī TNIN.

281. Šajā kontekstā ar ceturto un piekto jautājumu lietā C-127/19, ceturto jautājumu lietā C-291/19 un ceturto jautājumu lietā C-355/19 pēc būtības tiek jautāts, vai LES 19. panta 1. punktā un Hartas 47. pantā nostiprinātais tiesu neatkarības princips, kā arī pienākums ievērot LES 2. pantā nostiprināto tiesiskuma principu aizliedz TNIN izveidi. Ar piekto jautājumu lietā C-291/19 jautāts, vai Hartas 47. panta otrā daļa par tiesībām uz taisnīgu tiesu, kas notiek kā lietas izskatīšana saprātīgā termiņā, liedz izveidot TNIN, ņemot vērā niecīgo amata vietu skaitu šajā struktūrvienībā.

282. Lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu, lielākoties aptverot pamatlietas dalībnieku izvirzītos argumentus, tādējādi ir izvirzīti dažādi jautājumi, kas skar TNIN izveidi un darbību. Dažas ieinteresētās puses, proti, Rumānijas tiesnešu forums, apvienība "Kustība prokurora statusa aizstāvībai", ģenerālprokurors un OL, ir attīstījušas šos argumentus tālāk un ir iesniegušas savus apsvērumus Tiesai.

283. Ņemot vērā lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu norādītos apstākļus, Nīderlandes un Zviedrijas valdības, kā arī Komisija ir secinājušas – būtiski faktori liecina par to, ka tiesību akti par TNIN izveidi un darbību nav atbilstoši tiesu neatkarības un objektivitātes prasībām.

284. Rumānijas valdība, kas rakstveida apsvērumos aizstāvēja TNIN atbilstību šiem standartiem, tiesas sēdes laikā mainīja savu nostāju. Rumānijas valdība informēja Tiesu, ka tādu iemeslu dēļ, kas norādīti 2019. gada 27. decembrī apstiprinātajā valdības memorandā, šābrīža valdība atbalsta TNIN likvidēšanu, ievērojot SPM ziņojumos, kā arī Venēcijas komisijas un *GRECO* ziņojumos norādītās rekomendācijas.

285. Rumānijas valdība izskaidroja vairākus savas jaunās nostājas elementus. Es norādīšu trīs no šīs valdības minētajiem elementiem, kurus ir izvērtējušas arī ieinteresētās puses. Pirmkārt, noteikumi par atlases komisijas sastāvu ar vēlāk šajos noteikumos veiktajiem grozījumiem ir pretrunā Rumānijas tiesībās nostiprinātajam principam par tiesnešu un prokuroru karjeras nodalīšanu, saskaņā ar kuru prokuroru iecelšana ir ATP prokuroru nodaļu kompetencē. Otrkārt, rodas iespaids, ka TNIN izveides rezultātā ir radies risks saistībā ar šīs nodaļas prokuroru faktisku imunitāti pret kriminālvajāšanu. Treškārt, noteikums, kas saistīts ar "hierarhijas ziņā augstāka prokurora" koncepciju, ir pretrunīgs, ņemot vērā konstitucionālo hierarhiskās kontroles principu.

286. Tādējādi galu galā šķiet, ka tikai ATP aizstāv TNIN izveidi un darbību. ATP ir norādījusi, ka TNIN izveide ir pamatota ar nepieciešamību aizsargāt tiesu sistēmas amatpersonas [137]. TNIN mērķis ir nodrošināt papildu garantijas konkrētai personu kategorijai, ņemot vērā šo personu lomu sabiedrībā, un nodrošināt, ka ar šīm personām saistītās lietas izskata personas, kurām ir augsta profesionālā kvalifikācija. TNIN tādējādi stiprinātu tiesu sistēmas neatkarību, nodrošinot aizsardzību pret ārēju spiedienu un aizskārumiem, iesniedzot nepamatotas sūdzības un ceļot nepamatotas prasības pret tiesu sistēmas amatpersonām.

287. Tiesas sēdē ATP uzsvēra, ka sistēmas pamatā ir arī apsvērumi par pārāk lielo to lietu daudzumu, kuras VKAD ir uzsākusi pret Rumānijas tiesnešiem, proti, pirms TNIN izveides VKAD ir sākusi izmeklēšanu vairāk nekā pret pusi no Rumānijas tiesnešiem, kā tas norādīts Tiesu inspekcijas sagatavotajā ziņojumā, kuru ATP apstiprinājusi 2019. gada oktobrī [138]. Turklāt *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) savā spriedumā Nr. 33/2018 ir atbalstījusi norādīto "aizsardzības" mērķi [139].

288. ATP ir norādījusi arī, ka, izveidojot TNIN, vienlaikus ir tikusi nodrošināta garantiju sistēma, kura bija paredzēta tam, lai novērstu jebkādas šaubas par politiska spiediena esamību. TNIN virsprokurora iecelšanas procedūras un šīs nodaļas prokuroru atlases procedūras ir pastiprinājuši vēl papildu drošības mehānismi [140]. TNIN virsprokuroru ieceļ ATP plēnums, pretēji nekā citu izmeklēšanas nodaļu vadītāju gadījumā, kurus ieceļ tieslietu ministra organizēta konkursa kārtībā, un ATP šajā konkursā var sniegt tikai konsultatīva rakstura viedokli. ATP par TNIN prokuroriem norādīja arī, ka papildu neatkarības garantijas tiek nodrošinātas ar prasību vismaz par 18 gadu pieredzi prokurora amatā; ka atlase tiek veikta bez jebkādas politiskas ietekmes, caurskatāmā procedūrā; tiek veikta rūpīga prokuroru profesionālās darbības pārbaude par pēdējiem pieciem gadiem; un šajā nodaļā prokurori netiek iecelti deleģēšanas kārtībā.

b) Analīze

289. Iesniedzējtiesu izvirzītie argumenti, kā arī dalībnieku paustās bažas Tiesai iesniegtajos apsvērumos izvirza plašus un kompleksus jautājumus. Šie jautājumi ir par dažādiem elementiem saistībā ar valsts tiesību aktiem, kas regulē TNIN izveidi, par tās sastāvu un pilnvarām, vadības atlases kārtību, institucionālo ietekmi, ņemot vērā tās ietekmi uz citu izmeklēšanas nodaļu kompetenci, kā arī to, kā šī institūcija pilda savas funkcijas praksē.

290. Ņemot vērā jaunāko Tiesas judikatūru [141], manā ieskatā, šie elementi, pat tādā gadījumā, ja, skatot tos atsevišķi, tie nav vērtējami kritiski, ir izvērtējami vispārējā kontekstā, lai noteiktu TNIN izveides un darbības ietekmi uz nepieciešamību nodrošināt tiesu neatkarību.

291. Sākotnēji jānorāda, ka, ņemot vērā šādas speciālas "tiesnešiem paredzētas" izmeklēšanas nodaļas izveides ietekmi uz sabiedrības attieksmi pret tiesneša profesiju, nepieciešams nodrošināt, lai šīs nodaļas izveide būtu balstīta uz sevišķi spēcīgu, caurskatāmu un patiesu pamatojumu (i). Ja šis kritērijs ir izpildīts, tālāk jāaplūko jautājums par šīs nodaļas sastāva, organizācijas un darbības obligātu atbilstību garantijām, kas spēj novērst ārēja spiediena uz tiesnešiem risku (ii). Galu galā konteksta noteikšanai ir svarīgi arī īpašie apstākļi, kas pastāvēja TNIN izveides laikā, kā arī jautājums par to, kā šī institūcija ir pildījusi savas funkcijas.

137 Šāda bija arī Rumānijas valdības nostāja tās rakstveida apsvērumos.

138 Rumānijas valdība citēja Tiesu inspekcijas ziņojumus 5488/IJ/1365/DIP/2018 un 5488/IJ/2510/DIJ/2018.

139 Minētā sprieduma 141. punkts.

140 Šādu nostāju norādīja arī Rumānijas valdība savos rakstveida apsvērumos.

141 Spriedums, 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 141.–144. punkts). Skat. arī iepriekš secinājumu 242.–244. punktu.

i) Pamatojums

292. Kā esmu norādījis jau iepriekš [142], Savienības prasības par tiesnešu objektivitāti un neatkarību, kas paredzētas Hartas 47. panta otrajā daļā un LES 19. panta 1. punktā, neuzliek dalībvalstīm pienākumu noteikt speciālu struktūru vai modeli, pēc kura institucionāli veidojama valsts prokuratūra. Realitātē Eiropas Savienības valstīs valsts prokuratūras struktūras ir krasi atšķirīgas [143].

293. Tomēr speciālas izmeklēšanas nodaļas izveidei, kurai ir *ekskluzīva* kompetence tiesu sistēmas amatpersonu izdarītu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanā, ir neapšaubāma ietekme uz to, kā sabiedrībā tiek uztverta tiesu neatkarība un objektivitāte. Tiesneši tātad ietilpst tādā profesijas grupā, kuriem "par godu" ir jāizveido atsevišķa administratīva struktūra valsts prokuratūrā. Kā to norāda Komisija, tas var radīt iespaidu par izplatītu noziedzību vai pat korupciju tiesu sistēmā. Tādējādi tiesnešu izdarītie pārkāpumi (lai gan šie pārkāpumi var būt dažāda rakstura) pēc to smaguma tiek praktiski pielīdzināti korupcijai vai organizētajai noziedzībai vai terorismam – tie ir vienīgie noziegumi, kuru izmeklēšanai Rumānijas valsts prokuratūrā ir izveidotas speciālas nodaļas [144]. "Iespaids par noziedzību" ietekmē vienu no svarīgākajiem elementiem konkrētā pasākuma ietekmes uz tiesu neatkarību izvērtējumā, proti, uzticēšanos, kāda tiesai demokrātiskā sabiedrībā ir jārada sabiedrībai [145].

294. Protams, tas nenozīmē, ka speciālu izmeklēšanas nodaļu vai pat speciālu izmeklēšanas dienestu izveide *per se* ir aizliegta. Dalībvalstīs ir izveidotas speciālas izmeklēšanas struktūras, kuru pamatā ir apsvērumi par nepieciešamību īpaši aizsargāt kādu konkrētu cilvēku grupu (piemēram, nepilngadīgos), apsvērumi par konkrētu personu speciālo statusu (militārpersonas) vai arī nepieciešamība pēc īpašas kompetences un zināšanām kādā īpaši sarežģītā jomā (piemēram, kompleksi ekonomiskie noziegumi, kiberdrošība utt.).

295. Tomēr no tāda viedokļa, kā šis institucionālais pasākums ietekmē attieksmi pret tiesu, izšķiroši ir tas, vai pasākuma pamatojums ir patiess un pietiekami spēcīgs, turklāt svarīgi, lai pamatojums sabiedrībai būtu paziņots skaidrā un visiem pieejamā veidā.

296. Vai ir pastāvējuši pietiekami spēcīgi argumenti TNIN izveidei? ATP ir paskaidrojusi, ka TNIN izveide ir pamatota ar nepieciešamību aizsargāt tiesu sistēmas amatpersonas.

297. Nepieciešamība aizsargāt tiesu sistēmas amatpersonas no nepamatota spiediena vispārēji var kalpot par tiesisku un pietiekami spēcīgu pamatojumu tam, lai izveidotu izmeklēšanas struktūru, kuras mērķis ir novērst šo risku, ņemot vērā īpašos dalībvalsts apstākļus un ievērojot tiesu neatkarības un objektivitātes prasības.

– Skaidrs un visiem pieejams pamatojums?

298. Tomēr, ja TNIN izveide nav saistīta ar noziedzības apkarošanas apsvērumiem, bet drīzāk ar nepieciešamību aizsargāt tiesu sistēmu kā tādu, šāds pamatojums ir obligāti jāpaziņo sabiedrībai *skaidrā un visiem pieejamā veidā*, lai negrautu sabiedrības uzticību tiesām.

142 Skat. iepriekš secinājumu 227.–230. punktu (vispārēji), kā arī 265. punktu.

143 Šo dažādību var redzēt, piemēram, Venēcijas komisijas Ziņojumā par Eiropas standartiem attiecībā uz tiesu sistēmas neatkarību. Otrā daļa – prokuratūra. Pieņemts 85. plenārsēdē (Venēcija, 2010. gada 17. un 18. decembris) (CDL-AD(2010)040).

144 Šajā saistībā skat. arī Venēcijas komisijas Atzinumu Nr. 924/2018 par grozījumiem Likumā Nr. 303/2004 par tiesnešu un prokuroru statusu, Likumā Nr. 304/2004 par tiesu sistēmas organizāciju un Likumā Nr. 317/2004 par Augstāko tieslietu padomi (Rumānija) (CDL-AD(2018)017).

145 Spriedums, 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 128. punkts un tajā minētā ECT judikatūra).

299. Rumānijas valdība tiesas sēdē norādīja, ka iemesli TNIN izveidei Likuma Nr. 207/2018 preambulā nav norādīti. Tiesu inspekcijas ziņojums, kurā uzsvērts pārlieku lielais VKAD uzsākto lietu daudzums, kuru kā TNIN izveides pamatu ir norādījusi ATP, ir pieņemts tikai *pēc likuma publicēšanas*, kurš stājās spēkā 2018. gada 23. jūlijā. Tādējādi nav saprotams, kā šis apstāklis var kalpot par šī tiesību akta pamatojumu. Turklāt Rumānijas valdība tiesas sēdē norādīja, ka pamatojums ar mērķi aizsargāt īpašas personu kategorijas, ņemot vērā viņu lomas nozīmīgumu un svarīgumu, nepārliecina, ja tā pati sistēma netiek piemērota citām svarīgām personām, piemēram, senatoriem vai deputātiem.

300. Ņemot vērā minēto, ir grūti novērtēt to, vai mērķis aizsargāt tiesu sistēmas amatpersonas no nepamatota spiediena kādā brīdī ir kalpojis par iemeslu, kas motivēja izveidot TNIN. Tādējādi, manā ieskatā, nevar konstatēt to, ka par šīs izmeklēšanas nodaļas izveidi sabiedrībai ir paziņots skaidrā un visiem pieejamā veidā.

– *Patiess pamatojums?*

301. Galvenais un pats strīdīgākais jautājums starp lietas dalībniekiem, kuri iesnieguši savus apsvērumus Tiesā, ir jautājums par to, vai TNIN izveides "aizsargfunkcija" ir patiess pamatojums. Rumānijas tiesnešu forums, apvienība "Kustība prokurora statusa aizstāvībai" un OL ir snieguši visai detalizētus argumentus par to, ka TNIN izveides pamatā patiesībā ir bijuši pavisam citi apsvērumi. Šie lietas dalībnieki šajā saistībā ir norādījuši sekas, kādas praksē ir izraisījusi TNIN izveide. Kā to tiesas sēdē norādīja ģenerālprokurors, šie faktori sabiedrībai var radīt iespaidu, ka TNIN izveides mērķis faktiski ir bijis vājināt cīņu pret korupciju.

302. Pirmkārt, apvienība "Kustība prokurora statusa aizstāvībai" un ģenerālprokurors ir apstrīdējuši izvirzītā "aizsardzības" mērķa patiesumu. Pirmkārt, pirms TNIN izveides bija ļoti maz tādu gadījumu, kad pret tiesu sistēmas amatpersonām tika vērstas apsūdzības [146]. Turklāt pret tiesu sistēmas amatpersonām ierosināto lietu skaits kopš TNIN izveides drīzāk ir pieaudzis, nevis samazinājies. Otrkārt, izveidojot TNIN, nav noteiktas nekādas papildu garantijas. TNIN piemēro tos pašus procesuālos noteikumus kā citas izmeklēšanas nodaļas, un tai ir pienākums, ievērojot tiesiskuma principu, reģistrēt un izmeklēt jebkuru iesniegto sūdzību, kas formāli atbilst Kriminālprocesa kodeksa prasībām. Praksē ir gluži pretēji – ir mazāks atbilstošu pieejamo līdzekļu skaits un tādējādi arī zemākas garantijas, galvenokārt ierobežotā prokuroru skaita dēļ, turklāt jāņem vērā, ka pretēji citām izmeklēšanas nodaļām nav atbilstošas teritoriālas struktūrvienības valsts līmenī, jo visi TNIN prokurori darbojas Bukarestē.

303. Rumānijas valdība tiesas sēdē piekrita šim viedoklim. Tā uzsvēra, ka TNIN ekskluzīvā kompetence jebkura veida noziedzīgajos nodarījumos, kas izdarīti tiesu sistēmā, nenodrošina to, ka prokuroriem ir nepieciešamā specializācija, jo sevišķi ar korupciju saistītajos noziegumos, un šis apstāklis ir sevišķi satraucošs tā iemesla dēļ, ka TNIN nav nevienas teritoriālās struktūrvienības.

304. Otrkārt, vairāki faktori liecina par to, ka TNIN izveide *patiesībā* vājina cīņu ar augsta līmeņa korupciju. Saskaņā ar Likuma Nr. 304/2004 88.[1] panta 1. un 2. punktu TNIN ir ekskluzīva piekritība lietās, kas skar tiesu sistēmas amatpersonas, un tā saglabā šo piekritību arī lietās, kurās blakus minētajām personām ir apsūdzētas arī citas personas. Apvienība "Kustība prokurora statusa aizstāvībai" un ģenerālprokurors skaidroja, ka lietas, kuras izmeklē citas izmeklēšanas nodaļas, tiks nodotas izskatīšanai TNIN, ja pret tiesu sistēmas amatpersonām tiks izvirzītas fiktīvas prasības. Tāpat šī situācija visvairāk ietekmēs tieši VKAD piekritībā esošās lietas, jo dažās korupcijas lietās var būt iesaistīti arī tiesneši. Apvienība "Kustība prokurora statusa aizstāvībai" tiesas sēdē skaidroja, ka TNIN var pieprasīt jebkuru lietu, atsaucoties uz to, ka tā ir saistīta ar TNIN izmeklējamo lietu. Turklāt,

146 Skat. arī Venēcijas komisijas Atzinumu Nr. 924/2018 par grozījumiem Likumā Nr. 303/2004 par tiesnešu un prokuroru statusu, Likumā Nr. 304/2004 par tiesu sistēmas organizāciju un Likumā Nr. 317/2004 par Augstāko tieslietu padomi (Rumānija) (CDL-AD(2018)017, 88. punkts).

ņemot vērā grozījumus 88.[1] panta 1. punkta d) apakšpunktā, kas ieviesti ar Ārkārtas rīkojumu Nr. 7/2009, TNIN ir kompetence atsaukt pārsūdzības, kuras ir iesniegušas citas izmeklēšanas nodaļas. OL norādīja, ka pirmās darbības, kuras TNIN ir veikusi pēc tās izveides, ir nozīmīgu korupcijas lietu, kuras bija pārsūdzības stadijā, atsaukšana.

305. Jāuzsver arī – risks, ka TNIN var tikt uztverta kā iestāde, kuras izveide un darbība ir balstīta uz politiskiem apsvērumiem, ir norādīts gan SPM ziņojumos, gan Venēcijas komisijas un *GRECO* ziņojumos [147]. Šāda riska pastāvēšanu tiesas sēdē skaidri atzina arī Rumānijas valdība.

306. Ņemot vērā šos apsvērumus, neraugoties uz teorētisko leģitimitāti un aizsardzības mērķa nopietnību, kuru par pamatu izvirzījusi ATP, nevar apgalvot, ka TNIN izveide ir pamatota skaidrā, nepārprotamā un visiem pieejamā veidā, tādējādi negraujot sabiedrības uzticību tiesu sistēmai. Turklāt iesniedzējtiesai būtu jāpārbauda, vai iepriekš minētie faktori, kuriem ir sistemātiska negatīva ietekme uz citu izmeklēšanas nodaļu piekritību, ne tikai rada nopietnas šaubas par ATP izvirzītā pamatojuma patiesumu, bet var radīt neuzticību tiesu sistēmai, raisot šaubas par tiesu objektivitāti un tās neietekmēšanos no ārējiem faktoriem, radot iespaidu, ka TNIN izveide un darbība ir politiski motivēta.

307. Skatot visus apdraudējumus kopā, rodas kopējs iespaids, ka pamatojums patiesībā nav tiesnešu aizsardzības stiprināšana. Drīzāk rodas bažas par vēlmi izveidot superstruktūru ar neierobežotām pilnvarām, kas var aizsargāt, bet tikpat labi var arī kontrolēt un izmantot savu ietekmi. Šeit arī slēpjas idejas paradokss: tā kā tiesnešus, iespējams, negatīvi ietekmē haotiskas denunciācijas, nepieciešams izveidot vienu centralizētu vienību, kurai ir ekskluzīva piekritība šajos jautājumos. Tomēr, ņemot vērā strukturālas *iespējas nelabticīgi izmantot* šo mehānismu, viena centralizētas un specializētas vienības izveide rada vēl lielāku apdraudējumu. Izkaisītas, decentralizētas sistēmas reizēm var būt nekoordinētas, tomēr kopumā tās ir stabilākas. Savukārt centralizētajās sistēmās, lai "uzvarētu karā", nepieciešams tikai "ieņemt centru".

ii) Garantijas

308. Neraugoties uz iepriekš secināto, ATP ir norādījusi, ka TNIN izveide tika veikta kopā ar garantiju sistēmu, kas var novērst jebkādas šaubas par tās neatkarību no politiskā spiediena [148].

309. Manuprāt, nav nepieciešamības iesaistīties garās diskusijās par detalizētiem valsts tiesību aktu elementiem, kas jebkurā gadījumā ir jāizvērtē valsts tiesām. Es tikai vēlos piebilst, ka šajā jautājumā ATP iebilda Rumānijas valdība, kas tiesas sēdē atzina, ka daudzas garantijas, uz kurām atsaucas ATP, ir būtiski samazinātas valdības vēlāk veikto reformu rezultātā, īsā laika periodā pieņemot vairākus ārkārtas rīkojumus.

147 Skat., piemēram, 2018. gada SPM tehnisko ziņojumu, 24. lpp.; Venēcijas komisijas Atzinumu Nr. 950/2019 par Valdības Ārkārtas rīkojumiem Nr. 7 un Nr. 12, ar kuriem groza tiesību aktus par tiesām (Rumānija) (CDL-AD(2019)014, 40. punkts), kā arī *GRECO ad hoc* ziņojumu par Rumāniju (34. panta kārtībā), kas pieņemts 79. plenārsēdē 2018. gada 23. martā (2018/2), 34. punkts.

148 Skat. secinājumu 288. punktu.

310. Rumānijas valdība tiesas sēdē norādīja, ka ārkārtas rīkojumu, ar kuriem veikti grozījumi noteikumos par TNIN, pieņemšanas steidzamība ne visos gadījumos ir tikusi pamatota. Lai gan saistībā ar Ārkārtas rīkojumu Nr. 90/2018 [149] un Nr. 12/2019 [150] uzsvērti vairāki steidzamības apsvērumi, Rumānijas valdība norādīja, ka par Ārkārtas rīkojumiem Nr. 92/2018 un Nr. 7/2019 nav minēts pamatojums to pieņemšanas steidzamībai vai nepieciešamībai grozīt ar TNIN saistītos noteikumus.

311. No Tiesā iesniegtajiem apsvērumiem var secināt, ka ar ārkārtas rīkojumiem ir vairākkārt grozīti ar atlases procedūru saistītie noteikumi, nosakot mazāk stingras prasības atlases komisijas sastāvam [151]. Rumānijas valdība tiesas sēdē atzina, ka, lai gan tā savos rakstveida apsvērumos ir norādījusi uz TNIN prokuroru iecelšanas procedūru kā uz papildu garantiju, tā nav norādījusi uz turpmākajiem grozījumiem, kas veikti ar Ārkārtas rīkojumu Nr. 90/2018. Turklāt ar Ārkārtas rīkojuma Nr. 90/2018 II pantu ir pieļautas atkāpes no noteikumiem par iecelšanas procedūru, lai nodrošinātu TNIN virsprokurora un vismaz vienas trešdaļas prokuroru pagaidu iecelšanu amatā.

312. Papildus iepriekš norādītajām izmaiņām atlases procedūrā ar šiem ārkārtas rīkojumiem ieviesti un grozīti būtiski noteikumi saistībā ar šīs nodaļas pilnvarām un institucionālo struktūru. Pirmkārt, ar Valdības Ārkārtas rīkojumu Nr. 7/2019 88.[1] pants papildināts ar 6. punktu. Saskaņā ar šo tiesību normu gadījumā, ja Kriminālprocesa kodeksā vai jebkurā citā speciālajā tiesību aktā ir ietverta atsauce uz "hierarhijas ziņā augstāku prokuroru" lietās, kuras saistītas ar noziedzīgiem nodarījumiem, kas ir TNIN piekritībā, šī atsauce ir jāsaprot kā atsauce uz TNIN virsprokuroru, tostarp arī saistībā ar lēmumiem, kas pieņemti pirms šīs nodaļas darbības sākšanas [152]. Otrkārt, ar šo rīkojumu grozīts arī 88.[8] pants, tā 1. punkta d) apakšpunktā paredzot TNIN jaunas pilnvaras, proti, tiesības vērsties tiesā vai atsaukt prasības lietās, kas ir nodaļas piekritībā, tostarp lietās, kuras ir izskatīšanā tiesā vai par kurām tiesas lēmums pieņemts pirms nodaļas darbības sākšanas.

313. Tādējādi šķiet, ka Rumānijas valdība īsā laika periodā ir pieņēmusi ne mazāk kā četrus ārkārtas rīkojumus, ar kuriem grozīti uz Likuma Nr. 207/2018 pamata ieviestie noteikumi par TNIN. Grozījumi ir vērsti ne tikai uz virsprokurora un prokuroru iecelšanas un atlases procedūru, bet arī uz citiem būtiskiem jautājumiem, kas saistīti ar nodaļas pilnvarām un tās statusu valsts prokuratūrā, turklāt ne visos gadījumos norādot steidzamības apsvērumus, kas bijuši par pamatu tam, ka valdībai ir nācies iejaukties.

314. Komisija ir norādījusi – šie faktori apliecina to, ka pastāv nopietns risks, ka var notikt iejaukšanās tiesu sistēmas neatkarībā, kuru pastiprina valdības straujā un tiešā iejaukšanās ar ārkārtas rīkojumu starpniecību, tādējādi padziļinot sabiedrības neuzticēšanos tiesai kā institūcijai, uz kuru var izdarīt politisku ietekmi.

149 Ārkārtas rīkojums Nr. 90/2018 (skat. secinājumu 27. punktu), ar kuru grozītas atlases procedūras garantijas, lai nodrošinātu TNIN vadības un vienas trešdaļas prokuroru pagaidu iecelšanu, noteica trīs mēnešu termiņu līdz TNIN darbības sākšanai, proti, līdz 2018. gada 23. oktobrim. Rumānijas valdība tiesas sēdē skaidroja, ka, pamatojoties uz minētā rīkojuma preambulu, no šī datuma citām izmeklēšanas nodaļām nebija piekritības lietās, kuras ietilpa TNIN kompetencē. Tādēļ bija nepieciešams ar ārkārtas rīkojuma starpniecību noteikt zināmas atkāpes, lai nodrošinātu nodaļas vadības un vienas trešdaļas prokuroru pagaidu iecelšanu.

150 Ārkārtas rīkojums Nr. 12/2019 (skat. secinājumu 34. punktu) pamatots ar nepieciešamību pieņemt noteikumus par TNIN policistu un speciālistu statusu un funkcijām.

151 88.[5] panta 5. punkts grozīts ar Ārkārtas rīkojumu Nr. 92/2018 (skat. iepriekš secinājumu 30. punktu); ar Ārkārtas rīkojumu Nr. 7/2019 88.[5] pants papildināts ar diviem jauniem punktiem (skat. secinājumu 32. punktu).

152 Rumānijas valdība tiesas sēdē norādīja – 88.[1] panta 5. punkts noteic, ka strīdus par lietu piekritību izskata ģenerālprokurors. Venēcijas komisija ir uzsvērusi, ka nav skaidrības par šīs garantijas efektivitāti, ņemot vērā potenciālo strīdu daudzumu un ģenerālprokuroram pieejamos resursus, lai izvērtētu katru šādu lietu. Venēcijas komisijas Atzinums Nr. 950/2019 par Valdības Ārkārtas rīkojumiem Nr. 7 un Nr. 12, ar kuriem groza tiesību aktus par tiesām (Rumānija) (CDL-AD(2019)014, 40. punkts).

315. Visi minētie faktori ļauj man secināt, ka pretēji ATP apgalvojumiem TNIN regulējums nepiedāvā pietiekamas garantijas, lai novērstu politiskas ietekmes risku uz TNIN darbību vai tās sastāvu. Attiecībā uz šo ATP minēto garantiju saturu jānorāda, ka tās vēlāk ir pavājinātas, pieņemot ārkārtas rīkojumus, ar kuriem turklāt atkārtoti mainīta nodaļas institucionālā struktūra, prokuroru iecelšanas kārtība, kā arī attiecības ar citām izmeklēšanas nodaļām. Galu galā jāuzsver, ka viss, kas ir noticis TNIN izveides kontekstā, kura izskatās šaubīga pati par sevi, iepriekšējā iedaļā norādīto apsvērumu dēļ ārēji nerada iespaidu par šīs institūcijas neatkarību.

iii) Konteksts un praktiskā iedarbība

316. Manā ieskatā, iepriekš minētie apsvērumi ir pietiekami, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz Tiesai uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem. Tomēr valsts tiesas, pieņemot galīgo nolēmumu par valsts tiesību aktu atbilstību Savienības tiesībām un izvērtējot pietiekamu garantiju līmeni, kas jānodrošina saskaņā ar iepriekš norādīto, var ņemt vērā faktiskos un kontekstuālos apstākļus, kādos TNIN ir darbojusies pēc tās izveides.

317. Pirmkārt, saistībā ar (bieži grozīto) noteikumu par TNIN virsprokurora un prokuroru atlasi un iecelšanu praktisko ietekmi OL tiesas sēdē norādīja, ka viņiem iecelšanas un atsaukšanas pilnvaras bija jāpiešķir mazai ATP locekļu grupai, kuri bija tābrīža valdības atbalstītāji. Apvienība "Kustība prokurora statusa aizstāvībai" konkrēti atzinusi, ka gan uz pagaidu laiku ieceltais virsprokurors, gan vēlāk ieceltais virsprokurors ir saistīti ar tābrīža valdību.

318. Otrkārt, attiecībā uz TNIN veiktajām darbībām kopš tās izveides Rumānijas tiesnešu forums un apvienība "Kustība prokurora statusa aizstāvībai" ir minējuši detalizētu pārskatu par to, kā TNIN ir pildījusi savas funkcijas. Šīs ieinteresētās puses ir norādījušas, ka TNIN ir sākusi izmeklēšanu, kā arī atsākusi izmeklēšanu jau pabeigtās lietās pret tām tiesu sistēmas amatpersonām, kuras ir publiski paudušas iebildumus pret tiesību aktu grozījumiem, tostarp augsta ranga tiesnešiem un prokuroriem [153]. Tās tāpat ir norādījušas, ka izmeklēšana sāktas tieši pret tiem prokuroriem, kuri ir sākuši izmeklēšanas darbības pret personām, kuras bija tās valdošās partijas biedri, kas bija pie varas laikā, kad tika pieņemti noteikumi par TNIN. Ieinteresētās puses turklāt ir norādījušas, ka TNIN, nenorādot pamatojumu, ir atsaukusi pārsūdzības korupcijas un citās lietās, kas ierosinātas pret nozīmīgiem iepriekšējās valdības partijas biedriem, kā arī mēģinājusi pārņemt lietas, kuras bija citu izmeklēšanas nodaļu pārziņā un kuras skāra šīs partijas biedrus. Arī citi faktori, piemēram, informācijas nopludināšana, paziņojumu publicēšana, neievērojot anonimizēšanas prasības, vai oficiāla nepatiesas informācijas publiskošana, izvirzīti kā argumenti, kas apstiprina pieņēmumu par TNIN izmantošanu citiem nolūkiem, nevis neatkarīga kriminālprocesa nodrošināšanai.

319. Tikko minēto faktu izvērtēšana nav šīs Tiesas kompetencē. Tomēr es uzskatu, ka valsts tiesām ir tiesības ņemt vērā objektīvus elementus, kas skar apstākļus, kādos izveidota TNIN, kā arī šīs nodaļas praktisko darbību kā vienu no vispārēja lietā izskatāmo tiesību aktu izvērtējuma [154] kritērijiem, proti, izvērtēt šos apstākļus kā faktorus, kas var apstiprināt politiskas ietekmes pastāvēšanas risku vai to noraidīt. Šāda riska pastāvēšanas apstiprinājums indivīdos var radīt pamatotas šaubas par tiesnešu ietekmējamību, jo šāda riska esamība negatīvi ietekmē iespaidu par tiesnešu neitralitātes saglabāšanu izskatāmajās lietās, it sevišķi lietās, kas skar korupciju.

153 Tostarp pret iepriekšējo ģenerālprokuroru, iepriekšējo VKAD virsprokuroru, *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa) priekšsēdētāju, ATP locekļiem un tiesnešiem, kas ir iesnieguši Tiesā lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

154 Skat. iepriekš secinājumu 241.–247. punktu.

iv) Saprātīgs termiņš

320. Noslēgumā ar piekto jautājumu lietā C-291/19 tiek jautāts, vai Hartas 47. panta otrā daļa, saskaņā ar kuru "ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu", liedz izveidot TNIN, ņemot vērā šīs nodaļas iekšienē veikto darbību procedūras, kā arī piekritības piešķiršanas procedūras saistībā ar niecīgo štata vietu skaitu šajā nodaļā.

321. Iesniedzējtiesa uzskata – pastāv risks, ka lietas netiks izskatītas saprātīgā laika termiņā, ņemot vērā TNIN izmeklēšanas darbības, galvenokārt tādēļ, ka šajā nodaļā ir ierobežots amata vietu skaits attiecībā pret lietu apjomu. 2019. gada 5. martā no jau tā ierobežoto prokurora amata vietu skaita – 15 amata vietām – aizpildītas bija tikai sešas vakances. Savukārt uzreiz pēc darbības sākšanas TNIN pārziņā bija 1422 šajā nodaļā reģistrētas lietas.

322. Iesniedzējtiesa tāpat atzinusi, ka katru gadu pret tiesu sistēmas amatpersonām tiek iesniegtas tūkstošiem fiktīvu lietu, kurās tomēr nepieciešams veikt noteiktas izmeklēšanas darbības. Gan šo lietu apjoms, gan citu lietu administrēšana, kā arī iespēja (kas jau ir tikusi izmantota) pārņemt lietas no citām izmeklēšanas nodaļām rada nopietnas šaubas par TNIN spējām veikt efektīvu izmeklēšanu saprātīgā termiņā.

323. Rumānijas tiesnešu forums, apvienība "Kustība prokurora statusa aizstāvībai", ģenerālprokurors un OL ir norādījuši, ka ierobežotā TNIN prokuroru skaita dēļ institūcija neizbēgami tiek pārslogota. Ģenerālprokurors piemetināja, ka tiesas sēdes norises laikā TNIN ir strādājuši septiņi prokurori, kuru izskatīšanā bija apmēram 4000 lietu, savukārt 2019. gadā šī nodaļa varēja tikt galā ar 400 lietām.

324. Sākotnēji jāuzsver, ka šis jautājums atšķiras no citiem šajā iedaļā izskatītajiem prejudiciālajiem jautājumiem, jo tas ir saistīts tikai un vienīgi ar tiesu sistēmas amatpersonu procesuālajām tiesībām neatkarīgi no to ietekmes uz šo amatpersonu neatkarību vai objektivitāti. Šī iemesla dēļ Komisija uzstāj, ka šo jautājumu nepieciešams pārformulēt tādējādi, ka ar to tiek jautāts, vai pamatlietas īpašajos apstākļos Hartas 47. pants liedz iesniedzējtiesai nodot lietu TNIN gadījumā, ja apelācijas sūdzība tiek apmierināta [155]. Komisija tāpat norāda, ka gadījumā, ja valsts tiesai ir jānodod lieta valsts prokuroram, Hartas 47. panta otrā daļa jāinterpretē tādējādi, ka tā liedz nodot lietu, ja pastāv liela iespējamība, ka kriminālprocess netiks pabeigts saprātīgā termiņā.

325. Manuprāt, šāda pārformulēšana nav nepieciešama. Pēc manām domām, iesniedzējtiesas uzdotais jautājums tikai vēlreiz parāda Hartas pārbaudes funkcijas divkāršo aspektu, kuru esmu norādījis jau iepriekš šajos secinājumos [156]: Hartas 47. panta otrā daļa kalpo kā kritērijs konkrētai atbilstības pārbaudei atsevišķā lietā, kas nebūt neliedz Hartai kalpot arī kā valsts tiesību aktu par TNIN abstraktas pārbaudes kritērijam.

326. Turklāt konkrētās lietas kontekstā abi šie aspekti pēc būtības ir sapludināti. Konkrēta (subjektīva) pieeja Hartas 47. panta otrajai daļai konkrētajā lietā ir jāīsteno, ņemot vērā abstraktu (objektīvu) izvērtējumu par TNIN regulējošo noteikumu ietekmi uz iespējamo procesa ilgumu. Iesniedzējtiesa nejautā, vai konkrētajā lietā procesa ilgums jau ir pārsniedzis saprātīgu laika termiņu, bet gan to, vai apstāklis, ka, ņemot vērā TNIN institucionālo struktūru, netiks ievēroti saprātīgi lietas izskatīšanas termiņi, ir uzskatāms par Hartas 47. panta otrajā daļā minēto garantiju pārkāpumu.

327. Hartas 47. panta otrā daļa pēc būtības sakrīt ar ECPAK 6. panta 1. punktu. Saskaņā ar Hartas 52. panta 3. punktu Harta ir interpretējama tādējādi, ka tās nozīmei un saturam netiek piemēroti zemāki standarti par ECPAK noteiktajiem.

155 Turklāt jāpiemin – saskaņā ar secinājumu 187. punktā norādīto Komisija uzskata, ka 47. pants pamatlietā ir piemērojams tikai gadījumā, ja pamatlieta skar jautājumu "par Savienības tiesību īstenošanu".

156 Skat. secinājumu 198.–202. punktu.

328. Saskaņā ar ECT judikatūru ECPAK 6. panta 1. punktā norādītā "saprātīgā termiņa" uzskaite sākas brīdī, kad persona ir "apsūdzēta" [157]. "Apsūdzības" jēdzienu ECT ir interpretējusi elastīgi un pēc būtības. Laika brīdis, uz kuru tā atsaucas, ir brīdis, kad kompetentā iestāde ar oficiālu paziņojumu ir paziņojusi, ka attiecīgā persona ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, bet arī tāds laika brīdis, kad konkrētās personas stāvokli ir būtiski ietekmējušas tās darbības, kuras varas iestādes ir īstenojušas uz savu aizdomu pamata [158]. Kā ir atzinusi Komisija, šāda interpretācija var ietvert arī pirmstiesas izmeklēšanas periodu [159].

329. Tas tiesa, ka ECT izvērtē to, vai procesa ilgums ir saprātīgs, ņemot vērā apstākļus konkrētajā lietā un jo sevišķi lietas sarežģītību, pieteicēja un attiecīgo iestāžu uzvedību un to, kā lietas ilgums ietekmē pieteicēju [160]. Tomēr, manā ieskatā, tas neliedz izvērtēt institucionāla rakstura pasākumus, kas praktiski neizbēgami būs par iemeslu "saprātīga termiņa" pārkāpumam izskatāmajā lietā.

330. Konkrētajā lietā, kurā nepieciešams izvērtēt valsts prokuratūras institucionālo struktūru, izvērtēšanai nepieciešamie elementi tiks ņemti vērā *in abstracto*. Izvērtējumam šajā kontekstā jo īpaši jāņem vērā tāds faktors kā "attiecīgo iestāžu uzvedība". ECPAK 6. panta 1. punkts uzliek valstīm pienākumu organizēt šo valstu tiesu sistēmu tādējādi, ka tiesas var izpildīt visas šīs konvencijas prasības [161]. Šīs prasības neapšaubāmi ietver arī valsts prokurora funkcijas un darbību [162]. Tādējādi nav pieļaujami kavējumi, pamatojot to ar izskatīšanā esošo uzkrājušos lietu daudzumu, jo valsts var tikt atzīta par atbildīgu ne tikai par kavējumu konkrētajā lietā, "bet arī par nespēju piesaistīt nepieciešamos resursus, lai risinātu situāciju ar uzkrājušos izskatīšanā esošo lietu daudzumu, vai par strukturālām nepilnībām šīs valsts tiesu sistēmā, kas ir bijušas par pamatu kavējumiem" [163].

331. Manā ieskatā, no minētajiem elementiem izriet, ka Hartas 47. panta otrā daļa ietver dalībvalstu pienākumu organizēt šo valstu tiesu sistēmu tādējādi, lai tās citastarp izpildītu ar lietu izskatīšanu saprātīgā termiņā saistītās prasības. Attiecīgi jāsecina, ka šī tiesību norma liedz dalībvalstīm izveidot izmeklēšanas nodaļas, kurās nav pietiekama prokuroru skaita un kuras, ņemot vērā lielo lietu skaitu, kas ir šīs nodaļas piekritībā, tādējādi neizbēgami būs par pamatu saprātīgu termiņu neievērošanai kriminālprocesā, tostarp arī pret tiesnešiem uzsāktos kriminālprocesos.

c) Starpsecinājums

332. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku uz ceturto un piekto jautājumu lietā C-127/19, ceturto jautājumu lietā C-291/19 un ceturto jautājumu lietā C-355/19 sniegt šādu atbildi: Hartas 47. panta otrā daļa, kā arī LES 19. panta 1. punkta otrā daļa ir interpretējama tādējādi, ka tā liedz speciālas izmeklēšanas nodaļas izveidi, kurai ir ekskluzīva piekritība lietās par tiesu sistēmas amatpersonu izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem, ja par šādas nodaļas izveides motivāciju nav kalpojis patiess un pietiekami spēcīgs pamatojums, kas sabiedrībai paziņots skaidrā un visiem pieejamā

157 Skat., piemēram, ECT spriedumu, 2017. gada 5. oktobris, Kalēja pret Latviju, CE:ECHR:2017:1005JUD002205908, 36. punkts un tajā minētā judikatūra.

158 Skat., piemēram, ECT spriedumu, 2015. gada 11. jūnijs, *Tychko* pret Krieviju, CE:ECHR:2015:0611JUD005609707, 63. punkts. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/48/ES (2013. gada 22. oktobris) par tiesībām uz advokāta palīdzību kriminālprocesā un Eiropas apcietināšanas ordera procesā, par tiesībām uz to, ka pēc brīvības atņemšanas informē trešo personu, un par tiesībām, kamēr atņemta brīvība, sazināties ar trešām personām un konsulārajām iestādēm (OV 2013, L 294, 1. lpp.) kontekstā skat. arī spriedumu, 2020. gada 12. marts, VW (Tiesības uz advokāta palīdzību neierašanās gadījumā) (C-659/18, EU:C:2020:201, 24.–27. punkts).

159 ECT spriedumi, 1998. gada 22. maijs, *Hozee* pret Nīderlandi, CE:ECHR:1998:0522JUD002196193, 43. punkts; 2007. gada 18. janvāris, *Šubinski* pret Slovēniju, CE:ECHR:2007:0118JUD001961104, 65.–68. punkts; 2017. gada 5. oktobris, Kalēja pret Latviju, CE:ECHR:2017:1005JUD002205908, 37.–40. punkts un tajos minētā judikatūra.

160 Skat. tostarp ECT spriedumu, 2010. gada 10. septembris, *McFarlane* pret Īriju, CE:ECHR:2010:0910JUD003133306, 140. punkts.

161 ECT spriedums, 1992. gada 25. novembris, *Abdoella* pret Nīderlandi, CE:ECHR:1992:1125JUD001272887, 24. punkts.

162 Starp daudzām citām lietām, kurās prokurora rīcība bija par pamatu saprātīga termiņa neievērošanai, skat. ECT spriedumu, 1992. gada 26. novembris, *Francesco Lombardo* pret Itāliju, CE:ECHR:1992:1126JUD001151985, 22. punkts.

163 ECT spriedums, 2011. gada 10. maijs, *Dimitrov* un *Hamanov* pret Bulgāriju, CE:ECHR:2011:0510JUD004805906, 72. punkts. Skat. arī ECT spriedumu, 1983. gada 13. jūlijs, *Zimmermann* un *Steiner* pret Šveici, CE:ECHR:1983:0713JUD000873779, 29.–32. punkts.

veidā, un ja vienlaikus nav pieņemtas pietiekamas garantijas, lai novērstu politiskas ietekmes risku uz šīs nodaļas darbību un sastāvu. Veicot izvērtējumu par to, vai minētie faktori attiecīgā gadījumā pastāv, valsts tiesām ir tiesības ņemt vērā objektīvus faktorus, kas saistīti ar šīs izmeklēšanas nodaļas izveides apstākļiem, kā arī ar šīs nodaļas turpmāko reālo darbību.

333. Uz piekto jautājumu lietā C-291/19 jāatbild tādējādi, ka Hartas 47. panta otrā daļa saistībā ar tiesībām uz taisnīgu lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā liedz dalībvalstij izveidot speciālu izmeklēšanas nodaļu, kurā nav pietiekama prokuroru skaita, ņemot vērā lielo lietu skaitu, kas ir šīs nodaļas piekritībā, tādējādi neievērojot saprātīgu termiņu kriminālprocesos. Jautājums par to, vai valsts tiesību akti par TNIN izveidi, sastāvu un darbību atbilst šīm prasībām, ir jāizvērtē iesniedzējtiesai, ņemot vērā visus lietas būtiskos apstākļus.

V. Secinājumi

334. Es ierosinu Tiesai nospriest šādi:

– Otrais jautājums lietā C-195/19, ciktāl tajā ir ietverta atsauce uz LES 9. pantu un LESD 67. panta 1. punktu, kā arī šajā lietā uzdotais trešais jautājums ir nepieņemami.

– Uz pirmajiem jautājumiem lietās C-83/19, C-127/19, C-291/19 un C-355/19 ir jāsniedz šāda atbilde:

Komisijas Lēmums 2006/928/EK (2006. gada 13. decembris), ar ko izveido mehānismu, lai nodrošinātu sadarbību un pārliecinātos par Rumānijā sasniegto, novēršot noteiktus trūkumus tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju, kā arī uz šī lēmuma pamata pieņemtie Eiropas Komisijas ziņojumi ir Savienības iestādes pieņemti akti LESD 267. panta izpratnē, un tādējādi to interpretāciju var lūgt Tiesai.

– Izvērtējot lietās C-83/19, C-127/19 un C-355/19 iesniegtā otrā jautājuma pirmo daļu, nav konstatēts neviens faktors, kas varētu radīt šaubas par to, ka Lēmums 2006/928 tā pašreizējā formā ir pieņemts tiesiski, pamatojoties uz Pievienošanās līgumu.

– Uz otrā jautājuma otro daļu lietās C-83/19, C-127/19 un C-355/19, pirmo jautājumu lietā C-195/19 un otro jautājumu lietā C-291/19 ir jāsniedz šāda atbilde:

Lēmums 2006/928 ir juridiski saistošs. Komisijas pieņemtie ziņojumi sadarbības un pārbaudes mehānisma ietvaros Rumānijai nav juridiski saistoši. Tomēr šai dalībvalstij ir pienācīgi jāņem vērā šie ziņojumi savos centienos sasniegt Lēmuma 2006/928 pielikumā norādītos kritērijus, ievērojot LES 4. panta 3. punktā nostiprināto lojālas sadarbības principu.

– Uz trešo jautājumu lietā C-83/19 ir jāatbild šādi:

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta otrā daļa un LES 19. panta 1. punkta otrā daļa ir interpretējama tādējādi, ka minētajām tiesību normām pretrunā ir tādi valsts tiesību akti, saskaņā ar kuriem valdība, atkāpjoties no parasti šādā gadījumā piemērojamiem noteikumiem, ir pieņēmusi sistēmu, atbilstoši kurai tiek veikta pagaidu iecelšana vadības amatos iestādē, kas ir atbildīga par tiesu sistēmas amatpersonu darbības disciplināro izmeklēšanu, un šo tiesību aktu praktiskā ietekme ir tāda, ka amatā atkārtoti tiek iecelta persona, kuras pilnvaru termiņš ir beidzies.

– Uz ceturto un piekto jautājumu lietā C-127/19, ceturto jautājumu lietā C-291/19 un ceturto jautājumu lietā C-355/19 ir jāatbild šādi:

Hartas 47. panta otrā daļa, kā arī LES 19. panta 1. punkta otrā daļa ir interpretējama tādējādi, ka tā liedz speciālas izmeklēšanas nodaļas izveidi, kurai ir ekskluzīva piekritība lietās par tiesu sistēmas amatpersonu izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem, ja par šādas nodaļas izveides motivāciju nav kalpojis patiess un pietiekami spēcīgs pamatojums, kas sabiedrībai paziņots skaidrā un visiem pieejamā veidā, un ja vienlaikus nav pieņemtas pietiekamas garantijas, lai novērstu politiskas ietekmes risku uz šīs nodaļas darbību un sastāvu. Veicot izvērtējumu par to, vai minētie faktori attiecīgā gadījumā pastāv, valsts tiesām ir tiesības ņemt vērā objektīvus faktorus, kas saistīti ar šīs izmeklēšanas nodaļas izveides apstākļiem, kā arī ar šīs nodaļas turpmāko reālo darbību.

– Uz piekto jautājumu lietā C-291/19 ir jāatbild tādējādi, ka Hartas 47. panta otrā daļa saistībā ar tiesībām uz taisnīgu lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā liedz dalībvalstij izveidot speciālu izmeklēšanas nodaļu, kurā nav pietiekama prokuroru skaita, ņemot vērā lielo lietu skaitu, kas ir šīs nodaļas piekritībā, tādējādi neievērojot saprātīgu termiņu krimināprocesos. Jautājums par to, vai valsts tiesību akti par *Secţia pentru investigarea infracţiunilor din justiţie* (Tiesu sistēmā izdarīto noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanas nodaļa) izveidi, sastāvu un darbību var radīt šādu rezultātu, ir jāizvērtē iesniedzējtiesai, ņemot vērā visus lietas būtiskos apstākļus.